

-Yusu a -ti, -te
SAAN
-mo -bi, e nu la 'a 'cicru

Nyiblo -mu', -e mo Nyisva a Win

¹⁻² Yi-he-nyre, 'ti- Nyisva 'mu la 'a -ne □dedede nu mo mu, nyiblo -mu', -e mo Nyisva a Win, e nu la 'klo. 'Ki e nu la 'u Nyisva 'hu. 'A 'mumu, e mo Nyisva □nu -we.

³ E no- Nyisva naa 'li, 'e nu 'a -ne de. E 'yi □dedede -ko, Nyisva bu nu, bu 'yi 'li -Yusu 'li -naa -ni.

⁴ Nyiblo a 'mu, e no- yi nyibli 'klo yrayru -nyi, -e 'ye nu -we 'li. 'Klo yrayru a 'mu, e no- yi nyibli -nyre -nyi.

⁵ -Nyre a 'mu, e yi 'ni wlu, 'ki 'li halo 'nyu, halo 'yi 'klu □du -ko, 'ki bu jro -nyre a 'mu.

⁶ E ko la nyiblo □du, -e ko 'nyre -mo Saan Batisi. No- Nyisva lee la -ni,

⁷ 'ki bu lee -nyre a 'mu a -ti nyibli le, nyibli a 'mu, u 'mu Nyisva a Win □wlu yi -kuo -ni.

⁸ Saan a 'mu, e 'yi la -nyre a 'mu 'pa-, kee, e no- mo -bi, e di la nu, 'ki e 'mu la -nyre a 'mu 'a -ti -mo le na.

⁹ -Nyre a 'mu, e no- mo sey a -nyre, -e di 'ne- 'klo 'kwli, -e di □e nu, nyibli a pepe 'mu le yru.

¹⁰ Nyiblo a 'mu, -e mo Nyisva a Win, e mo □han-ti, e no- ko 'mu Nyisva naa 'li, 'e nu 'klo. Kee, -te e di la 'ne- 'klo 'kwli, 'klo 'kwli a nyibli 'yi la □a -yru.

11 Э di la 'nε-, 'a dɔnɔv a dakɔ, -v mɔ -Juukvε* 'nyi, kεε, v 'yɪ la□a kva 'ble.

12 Kεε, 'kɪ 'lɪ □nɔv 'nyi, ε kɔ nyibli -bɪ, 'v 'ble□ε kva, 'tɪ- 'v kuo □nε □wlv yɪ. Nyibli a 'mɔ, -v kuo □nε □wlv yɪ, ε -nyi □nɔv 'hru, 'kɪ bɔ -hε Nyɪsva a 'yonɔv.

13 V 'yɪ Nyɪsva a 'yonɔv -hε, □wɪ yɪ, -tε -tonyiblo ni, 'ε yɪ 'a 'baɪ a 'yɪ -hε. Kεε, Nyɪsva a □gbεtɔ, nɔ- -nyi □nɔv 'klo yrayrɔ.

14 Nyiblo a 'mɔ, -ε mɔ Nyɪsva a Win, ε -hε -tonyiblo, 'ε 'tɪ la 'nε- -a mɔ 'nyi, □a 'ye 'a -tɪ a 'yɪ'buɔva, -ε mɔ -tɪ a 'yɪ'buɔva -mɔ', Nyɪsva -nyi 'a 'Yɪ nɪ -do. Nvεε, kɔ nyat a yuyruo, kɔ -tɪ a -tεε, nɔ- 'yɪ la 'lɪ□ɪ 'lɪ.

15 Nyiblo a 'mɔ, ε nɔ- kɔ -tɪ Saan hla la, 'kɪ 'v nyibli ye'. Kε- ε pɪ la: «Э nɔ- di 'v 'mɔ ke' kvε, kεε, ε nɔ- nɪ 'v 'mɔ 'lu yɪ, -ε nu□o, ε nɔ- -mɔ -bɪ, v 'ye la 'mɔ nɪ kvε, 'ε nɪ la 'klo.»

16 Nyiblo a 'mɔ, ε 'cibi 'v, 'ε nɪ -a mɔ □haan-tεblɪ -mɔ, 'kɪ 'lɪ dadvke 'kwli. □Haan-tεblɪ, ε nu -a mɔ 'yɪ □hlɔn lε, ε -hɔ nɪ dɪakɪ.

17 Nyiblo a 'mɔ, ε nɔ- mɔ -Yusu 'Klɪsv. 'Kɪ Nyɪsva naa 'lɪ 'a winwlon-hanyɔ* Moise 'mɔ, 'ε -nyi -a mɔ 'a tete, kεε, 'kɪ 'lɪ -Yusu 'Klɪsv 'lɪ, 'kɪ ε naa 'lɪ, 'ε nu -a mɔ □haande -mɔ, 'kɪ 'lɪ dadvke 'kwli, 'ε tɔɔ nε -a mɔ -tɪ a -tεε.

18 Nyiblo □dɔv 'yɪ -hvan Nyɪsva nɪ 'ye. Kεε, a 'Yɪ nɪ -do -mɔ', -ε mɔ Nyɪsva -wε, 'tɪ- -ε nɪ 'v -aan 'Baɪ Nyɪsva 'hɔɪ, ε nɔ- tɔɔ nε -a mɔ Nyɪsva a 'mɔ.

-Tɪ -mɔ', Saan Batisɪ hla la, 'kɪ 'v 'a dɔnɔv a -ta' (Matie 3.1-12; Makɪ 1.1-8; Luku 3.1-18)

19 -Nyrōwō □dū 'kwli, -Juukvε* a 'blu a nyibli -mu', -u nī 'lī Jrusredū 'kwli, nu- le Nytsua a -cōhlpinyu*, kō Lefipu a □tugba a nyibli, 'kī bu mu 'lī Betanidū 'kwli, bu 'beti Saan, nyiblo a 'dū -bī ε pa 'mu. -Tε u nyre 'lī Saan -mō, u wen: «□Bī -mō mō Wanyō -mu', Nytsua pu la ε, ε di la ya?»

20 Ε nō- mō bu -hīhīa □nu klε, 'kī 'lī -tεεke 'kwli, ε wen: «'Uōn-, 'n 'yī Wanyō a 'mu 'pa-, -kotī a hlε.»

21 Kε- u pī de, u wen: «□Bī -mō mō Nytsua a winwlōn-hanyō Eli?» Ε wen: «'Uōn-, 'n 'yī Eli 'pa-.» -ε -bī u 'beti□e nī de, u wen: «'A -tī, □bī -mō mō Nytsua a winwlōn-hanyō gbagbu -mu', Moise pu la ε, Nytsua di la ya?» Ε wen: «'Uōn-, 'n 'yī winwlōn-hanyō a 'mu 'pa-.»

22 U 'tīε gbε 'a lε'betilε 'lu -mō: «Nyiblo a 'dū -bī -pa 'mu 'lī? -Hīhīa -a mu klε, -ε di□e nu, nyibli -bu, -u lee 'nε- -a mu, -a 'mu 'waa klε-hīhīalε yī.»

23 -ε -bī kε- ε pī □nu yī, ε wen: «Nytsua a winwlōn-hanyō Esai 'cū la□a nī, 'kī 'lī Nytsuacriεn 'kwli, -ε mō:

Nytsua wen 'nī:

Ε di kō nyiblo □dū, ε 'mu 'lī

-tīte -mu' 'dū bī 'lī yī 'tī.

'Bū yī nī hle, ε 'mu 'lī win 'lī 'yaa -nī.

Nyibli -mu', -u di□e nūa yī bu pu,

kε- ε di □nu yī pu:

Ba 'sīi 'u Kōkōnyō a 'hru yī,

'tī- Kōkōnyō a 'mu, ε 'mu di.

Ε 'wī yī, 'aan 'klō bu 'sīi 'u yī,

-ε di□e nu, a 'mu -mō -wε,

'tī- Kōkōnyō 'mu di.»

Κε- Saan πῦ λελενυῦ α 'μῦ γῖ δε: «Nyiblo a 'mυ, -kɔtɪ Nyɪsua hla la, 'mɔ ɲnɪɔ.»

24 Lelenyυ a 'mυ, -υ di 'nε- Saan -mɔ, Falisiɲtumu* a nyibli nɪ 'lɪ ɲnυ 'nyɪ.

25 Κε- υ πῖ 'kɪ, 'υ γῖ Saan 'beti -nɪ, υ wen: «-Wen 'nɪ, ɲyɪ Wanyɔ -mυ' 'pa-, Nyɪsua pυ la le, ε di la ya, kɔ, ɲyɪ Eli 'pa-, kɔ, -wen 'nɪ, ɲyɪ Nyɪsua a winwlon-hanyɔ -mυ', -kɔtɪ Moise hla la 'pa-. 'A -tɪ, nyiblo a 'dɪ -bɪ -nyɪ 'kɪ -mυ 'kɪ, 'kɪ -bυ pυ nyibli 'nie 'lu le 'lɪ?»

26 -ε -bɪ ε wen: «'Mɔ -bɪ, 'nie, nɔ- 'n πῖ nyibli 'lu le. Kee, 'kɪ 'lɪ 'a mυ 'nyɪ, nyiblo nɪ 'lɪ. Nyiblo a 'mυ, a 'yeɲε nɪ yɪ.

27 Ti -mυ' -kɔ 'yri 'n di 'υ -kvan 'lu -yraa -nɪ, 'kɪ nyiblo a 'mυ, ε di 'υ 'a -kvan -wlu ɲtuu -nɪ, 'kɪ 'nε- 'a mυ 'nyɪ. 'Na 'mumu, 'n 'cɪmɪ nɪ dɪakɪ, 'kɪ 'υɲυ -mɔ', 'kɪ ɲbυ di 'a -kvanɛ ɲdυ nu.» Κε- Saan pυ λελενυῦ α 'μῦ γῖ.

28 -Tɛblɪ a pɛpɛ a 'mυ, 'kɪ 'lɪ 'dɪɔ -mυ', -ε mɔ Betani 'kwli, 'kɪ ε muu 'lɪ 'lu -mɔ. 'Dɪɔ a 'mυ, 'kɪ ε nɪ 'lɪ 'nie -mυ', -ε mɔ Suden a 'nikɪ. 'Kɪ Saan πῖ 'lɪ nyibli 'nie 'lu le.

-cɔhlɔn -mυ', Nyɪsua -ha, -ε di 'kɔ 'kwli a nyibli a dɛ 'kuku 'wɔwla -nɪ*

29 -Tɛ -nyrɔwɔ nɪ -do -hi, -ε -bɪ Saan 'ye -Yusu nɪ. -Yusu a 'mumu, 'ε mɪ 'lɪɲɪ -mɔ γῖ. -ε -bɪ Saan wen: «Ba 'ye ke, nyiblo -bυ, -ε γῖ 'lɪ di, ε nɔ- mɔ -cɔhlɔn -mυ', Nyɪsua -ha, -ε 'wɪ- 'blayu γῖ, υ γῖ Nyɪsua -pie -nɪ. -cɔhlɔn a 'mυ, ε nɔ- di 'kɔ -bυ kɪ a nyibli a dɛ 'kuku 'wɔwla -nɪ.

30 Ε νῶ- κῶ -τι, 'n hla mῶ, -ε mῶ: Nyiblo di kuvε 'v 'mυ ke', keε, ε νῶ- νι 'v 'mυ 'lu yi, -ε nu□o, ε νῶ- -mῶ -bi, -τε v 'ye la 'mυ ni kuvε, ε ni la 'klo.

31 -Τε 'n hle mῶ□o, nyiblo bu di 'mυ pa, 'n 'yi mῶ□o -yi. Keε, 'n di ni, 'mυ nyibli 'nie 'lu le pu, -ε di□e nu, nyiblo, ε -mῶ, dakῶ, -v mῶ Yisraekve, v 'mυ□v yi.»

32-33 -Ε -bi ke- Saan pi de: «Nyiblo bu di la' pa, -τε 'n 'ye la□a ni yi, -ε -bi Nyisva -mυ', -ε lee la 'mυ, 'ki □bu mu la nyibli 'nie 'lu le pu, ε wen: -Di 'ye 'na -Hihiu*, ε 'mυ 'v nyiblo □dv 'lu □tu -ni, ε 'mυ 'v□v ke' ni. Nyiblo a 'mυ, νῶ- di nyibli 'na -Hihiu -nyi. 'Ε mῶ -τεε, 'n 'ye la Nyisva a -Hihiu a 'mυ ni, 'ε □tu la 'v nyiblo a 'mυ 'lu, □wι yi, -τε -plija, ε 'ye ni □tu 'v□v 'lu, ε 'mυ 'v□v ke' ni.

34 'N 'ye de a 'mυ ni. Ε νῶ- nu□o, 'ni hle□ε, -ε mῶ, nyiblo a 'mυ, ε νῶ- mῶ Nyisva a 'Yu.»

*-Τε -Yusu da la 'a yi-he-nagbopv**

35 -Τε -nyre -nye, -ε -bi 'ki 'v -tite ni -do a 'mυ, 'ki Saan Batist di 'v de, ε kῶ 'a -nagbopv ni 'hven -bi 'hven-.

36 'Ki ε ni 'v bu, -ε -bi ε 'ye -Yusu ni, 'ε yi -hi. -Τε ε 'ye□e, -ε -bi ε wen: «Ba 'ye ke nyiblo -bu, -ε 'yi 'li di, ε νῶ- mῶ -cῶhlun* -mυ', Nyisva -ha, -ε 'wι- 'blayu yi, v yi Nyisva -pie -ni.»

37 -Τι a 'mυ, Saan -hla, 'a -nagbopv ni 'hven -mυ', -v ni -tuῶ ki, v 'wιn ni. -Τε v 'wιn, ε νῶ- mῶ bu 'du ye', bu kuvε -Yusu □wien.

38 -Τε v yi ni mi, -ε -bi -Yusu □hιan -mῶ. Bu 'ye 'ki□ι, -ε mῶ, v yi kuvε□ε □wien, -ε -bi ε wen: «Bu kla ni, -ε kῶ 'mῶ a yi □wien kuvε 'li?» -Ε -bi

υ ρουϑο ρων, -ε μο: «-Βι ρηι γι 'λι, Rabi?» -ε ρην 'nyre τωνο, 'κι 'λι -Juukue* a 'bliwin 'kwli.

³⁹ -ε -βι ε wen: «Ba kue 'mu ρwien, a di de 'ni 'ye,» 'υ kue ρwien, -tite, ε ni 'υ, 'υ 'yee 'υ. 'Κι υ ni 'υ ρυ 'hvi bu, kue 'υ 'yru-hiile 'yie bu, -bu ye 'to a -wonwon ki.

⁴⁰ -Nagbopu ni 'hven a 'mu, -υ 'win Saan a 'mu a win, 'ti- -υ kue -Yusu ρwien, -ε -βι a 'nyre μο Adre. Adre a 'mu, ε μο Simo Piel a 'diayi ρnuo.

⁴¹ -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -βι Adre a 'mu, ε mu 'li 'a 'diayi Simo Piel -μο, ε wen: «-A 'ye Wanyo -mu' ni, Nyisua pu la le, ε di la ya, 'ki 'υ 'a dako a wowa a -ta',»

⁴² 'ε gba 'li ρυ -Yusu 'hvi. -Yusu bu 'ye 'ki ρυ, -ε -βι ε wen: «-Μο μο Simo, Saan a 'yu. Kue 'ki μο bu, 'bu γι -mu ni de, ke- υ di pu: Sefasi». Sefasi nyre a 'mu, ε no- μο Piel, -ε ρην 'nyre 'huo.

*-Te -Yusu da la Filipu ko Natanaeli, 'ki bu -he 'a -nagbopu**

⁴³ -Te -nyre -nye, -ε -βι -Yusu pu 'li ρυ ni, 'ki bu mu 'li Galilebugba 'kwli. -Te ε γι ni mi, -ε -βι ε ko nyiblo ρdu 'hven-, υ ρηmee nu. Nyiblo a 'mu, 'a 'nyre μο Filipu. -Yusu wen: «Kue 'mu ρwien, ρmu 'na -nagbopi -he,» 'ε kue ρwien.

⁴⁴ Filipu a 'mu, 'ki ε ko 'li 'diu -mu', -ε μο Betisaida 'kwli. 'Κι Adre ko Piel 'hven-, υ ko 'li -we.

⁴⁵ -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -βι 'ki Filipu mu 'li nyiblo -βι -μο. Nyiblo a 'mu, 'a 'nyre μο Natanaeli. -ε -βι Filipu wen: «Wanyo -mu', -koti Moise ko Nyisua a winwlon-hanyu* -βι 'hven-, υ 'cru la 'li Nyisua cruen 'kwli, -a 'ye ρe ni. Wanyo

a 'mυ, 'a 'nyre mō -Yusu. 'A 'baɪ, nō- mō Sosefu, -ε nɪ 'lɪ Nasaletɪdɪɔ 'kwli.»

⁴⁶ Natanaelɪ wɛn 'nɪ: «'Kɪ 'lɪ Nasaletɪdɪɔ 'kwli, ɸhaandɛ 'yɪ 'lɪɸɪ 'lɪ -wɛ, bυ -hɔn 'lɪ -wlu.» Filipɔ wɛn: «'De -ba mu, -na 'mumu ɸmυɸυ 'ye.»

⁴⁷ -Tɛ υ yɪ ɸnɛ yre nɪ 'mυɛ -nɪ, -ε -bɪ -Yusu 'yeɸɛ nɪ, ε wɛn: «Nyiblo -bυ, -ε yɪ 'lɪ di, ε 'sii 'υ yɪ. ε mō ɸHaanyisraekυeyu ɸnɪɔ.»

⁴⁸ -ε -bɪ Natanaelɪ wɛn: «-Bɪ' -nu 'na 'yiye 'lɪ?» -ε -bɪ ε wɛn: «-Tɛ -nɪ wɛn 'υ pepeklootu -mυ' ɸhlɔn, υ dɛɛ figie, 'tɪ- Filipɔ 'mυ wɛn -mυ da mō mu, 'n 'ye wɛn -mυ nɪ.»

⁴⁹ -ε -bɪ Natanaelɪ wɛn: «Tɔɔnyɔ o, ε mō ɸhan-tɪ, -mō Nyɪsua a 'Yu ɸnɪɔ, ɸnɪ mō Yisraekυɛ a bodɪɔ -wɛ.»

⁵⁰ -ε -bɪ ε wɛn: «ɸBɪ -tɛ 'n pυ lɛ, 'n 'ye wɛn -mυ nɪ, 'kɪ 'lɪ pepeklootu bυ, ε nō- kɔ -tɪ ɸnɪ pυ lɛ, -kuo 'mυ ɸwlu yɪ? Nu gbe, -di 'ye -tɛblɪ gbagbɪ -bɪ, -ε di 'υ 'a dɛ -bυ, ɸye kɛ 'υ -hi.»

⁵¹ -ε -bɪ ε wɛn 'nɪ de: «'N yɪ 'a mυ 'nɪ -lee -nɪ -tɛɛ, a di yakɔ nɪ 'ye, ε 'mυ wlɔn -ki, Nyɪsua a lɛlenyυ 'mυ 'lɪ Nyɪsua -mō -hɔn, υ 'mυ 'ya, υ 'mυ ɸtɪ, 'kɪ 'υ 'mō -bυ, -ε mō -tonyibli a pɛpɛ a Nyiblo 'lu yɪ.»

2

'Blɪ a pɔpa a lɛ'mimle nɪ 'lɪ Kanadɪɔ 'kwli

¹ -Nyɔwɪ nɪ 'hυɛn bυ -hi, -ε -bɪ 'blɪ a pɔpa a lɛ'mimle, nō- mii 'lu -mō, 'kɪ 'lɪ Galileblugba 'kwli. 'Kɪ υ daa 'lɪ -Yusu a 'dii,

² 'υ da -Yusu -wɛ, 'kɪ 'lɪ 'blɪpaale a 'mυ kɪ.

³ Tɪ nɪ -do a ti 'yri, nō, υ 'nɛ wɛn, ε -wɛ nɪ. -ε -bɪ kɛ- -Yusu a 'dii pɪɸɪ yɪ: «Nɔ a pɛpɛ -wɛ nɪ.»

4 Ε νο- μο -Yusu bu -hthia□a kle, -ε μο: «'Na 'dii o, -ha 'mu me le, ε 'yi -mo 'pa-, □ni -lee□e 'mu ni, -kvan 'n ko □bu nu. Ti -mu' -ko 'yri 'n di 'u □wllilekeede -nuu -ni, ti a 'mu, ε 'yee 'u 'u ni nyre.»

5 Bu pu 'ki le, -ε -bi ke- 'a 'dii pi nyibli -mu', -u □gle -tebli yi, ε wen: «-Ti a pepe -bu, ε di 'a mu -lee -ni, no- ba nu.»

6 Kee, 'ki yi gbagbi ni □hlon-do, u nu 'hi, u -nu, -ε ko 'kwli u pi 'li 'nie le ni 'u, 'ki 'u bui a leyira a -ta', □wi yi, -te -Juuke* a tete ni 'a -huhua. Yi a 'mu, 'a 'ye ni -do gbe 'litayru a □wli ni □hun.

7 Ke- -Yusu pi -tebli□glanyu a 'mu yi, ε wen: «Ba nu 'nie, ba 'yii 'li □nu le,» 'u 'yii 'li□i le -tee.

8 -ε -bi ε wen: «Ba 'pi 'ki 'a de gbe, ba gba□a -tebli□glanyu a nyiblo gbagbu yi,» 'u gba 'li□i, 'ε □te□e wlon.

9 Bu □te 'ki□i wlon, -ε -bi ε -he no. -Bi' no a 'mu, bu di yi -hooon -ni, ε 'yi 'u -yi. Kee, -tebli□glanyu a 'mu, u nu- yi□e. Ε no- mo nyiblo gbagbu a 'mu, bu da 'blpanyo,

10 ε wen: «'A -ne nyiblo 'bu da le'mimle, □haanno, ε no- u yi 'hru 'nyee -ni, u pi. Nyibli 'bu 'na 'ki□i -tee, 'ti- no -mu', -ε 'yi □haanno 'pa-, 'u pi□i -we. Kee, -mo -bi, kee wen 'li bu, □haanno, no- □tu bu.»

11 Ke- -Yusu nu 'a yi-he□wllilekeede a nunuo, 'ki 'li Galileblugba a 'duo -mu', -ε mo Kana 'kwli. Ke- ε -nu, 'ε too ne 'a -nagbopu* 'kl -mu', Nyisva -nyi□e. De a 'mu, ε no- nu□o, 'u kuo □ne □wlu yi.

12 -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi 'ki ε mu 'li Kapenaoduo 'kwli, ε ko 'a 'dii, ko 'a 'diaynu, ko

'a -nagbopu 'hven-, -ε di□e nu, υ 'mu 'li -nyrowi
gbi 'li -hi.

*-Te -Yusu bla la -tebliponyibli le, 'ki 'li Nyisva
a 'kagbau a -yaa 'kwli*

(Matie 21.12-13; Maki 11.15-17; Luku 19.45-46)

¹³ -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi -Juukue* a le'mimle
gbagbu -mu', υ δεε Paki, ε 'mυe yre. Ε nō- nu□o,
-Yusu kō 'a -nagbopu* 'hven-, 'υ mu 'li Jrusredio
'kwli.

¹⁴ -Te υ nyre 'li Nyisva a 'kagbau a -yaa 'kwli,
'ki υ yee 'li puplonyibli bu, -υ ple blo, kō blabli,
kō -hungbo 'hven-, -ε di□e nu, -tonyibli 'mu□υ -tō,
υ 'mu□υ nu, υ 'mu -cōhlun* pi. 'Ki 'υ -tite ni -do
a 'mu, 'ki υ yee 'υ 'wli'ciunyibli bu -we, 'υ ni 'li
'waa 'teble ye' ble, 'υ yi hīapowli 'ciun- ni.

¹⁵ -Te -Yusu 'ye □nu, ε nō- mō, bu nu lōkō, bu
bla □nu le pepe, 'υ -hōn 'li Nyisva a 'kagbau a -yaa
a 'mu 'kwli, υ kō 'waa 'wlugba-tebli a 'mu 'hven-,
'ti- 'ε 'wla 'wli'ciuny a 'wli bu, 'ki 'υ -tutu ki, 'ε
□jri 'waa 'teble yi ble.

¹⁶ -ε -bi ke- ε pi, 'ε yi -hungboponyu -mu' -lee
-ni, ε wen: «Ba -ha 'ne- -tebli -bu! A 'ni 'nuo 'li
'na 'Bai Nyisva a 'kayu puplokayu -mō!»

¹⁷ -Yusu a -nagbopu -mu', -υ ni 'υ, -ti -mu', υ
'cru la 'li Nyisvacrien 'kwli, ε bi 'li □nu 'kwli. -Ti
a 'mu, ε nō- -bu: «Nyisva o, 'n nυe -na 'kayu ni
diaki. -Te 'n nu 'a nυee, ε 'wi- na yi, -ε yi wln,
'ki 'li 'na 'hvi 'kwli, -ε yi 'mu le hien.»

¹⁸ Ε nō- mō, -Juukue a nyibli gbagbi -mu', -υ ni
-tuo ki, bu 'beti□e, υ wen: «Nyiblo a 'di -bi -mō,
□ni ble □nu le 'li? Nu □wlekekede, -ε di -a mō□o
-tōo -ni, -ε mō, 'klī -mu', -ε kō 'kwli -blee 'li □nu
le, 'ki ε kōe 'li Nyisva -mō bu.»

19 -Ε -βι -Yusu □tu □nu □won, ε wen: «Δε 'n di nu, ε nο- -bu: Ba 'wla Nytsua a 'kagbau -bu, 'n di 'du□o ye' de, 'ki 'li -nyrōwi nu ta 'kwli.»

20 -Ε -βι υ wen: «□Βι 'kayu -bu, υ -pu, 'ki 'li 'yri a (46) -wli nu 'hven □tu 'υ □hlon-do 'kwli, ε nο- -pi le, -di ye' 'du, 'ki 'li -nyrōwi nu ta 'kwli?»

21 Κεε, Nytsua a 'kagbau -mu', -Yusu □hen 'nyre, ε nο- mο 'a dionυ a -plahυ.

22 -Τε ε -hie ti -hυohυ, ti -mu' -kο 'yri ε 'ku, 'ti- ε 'hri 'klo, 'ki ε bi 'li 'a -nagbopυ 'kwli, -ε mο, 'a -plahυ a -ti ε hle la, ε 'yi la Nytsua a 'kagbau 'pa-, ε 'yi la□a 'nyre □hen. -Ti a 'mu, υ 'cru la 'li Nytsuacrien 'kwli, yi-he-nyre a ti 'yri, ε kο -ti a pepe -mu', -Yusu lee la □nu, υ kuo □ne □wlv yi.

-Tebli a pepe -mu', -ε ni 'li -tonyiblo a □wlv ki, -Yusu yi□e ni

23 Ti -mu', -ε kο 'yri -Yusu 'tiε nu la 'li le'mimle -mu', -ε mο Paki ki, 'ki 'li Jrusredio 'kwli, ε ni la □wlekekεε-tebli -hυohυ. Nyibli -hυohυ bu yi □wlekekεε-tebli a 'mu nu 'ye, ε nο- nu□o, 'υ pu□υ □han-ti, -ε mο, ε nο- mο Wanyo -mu', Nytsua pu la le, ε di la ya.

24 Κεε, -Yusu 'yi □nu □wlv yi -kuo -ni, -ε nu□o, -te 'waa □wli nu 'mu, ε yi□e ni.

25 -Yusu 'ni □muo h□i le, 'ki nyiblo □du bu lee □ne, -te -tonyibli a □wli nu 'mu, -ε nu□o, 'a □gbeto, ε yi -tebli a pepe -mu', -ε ni 'li -tonyiblo a □wlv ki ni.

3

-Te Nikodemv mu la 'li -Yusu -mο

¹ Ε κὼ la nyiblo □δῦ. 'A 'nyre mὼ la Nikodemῦ. Ε mὼ la Falisi□tumu* a nyiblo □nιὼ. Ε mὼ la -Juukῦε* a ye'nanyὼ -bι -we.

² Nikodemῦ a 'mῦ, ε nὼ- 'tὼlῦwὼ □δῦ 'kwli, -ε mu la 'lι -Yusu -mὼ, ε wen: «Tὼῶnyὼ, -a yi□e nι, -ε mὼ, Nyιsua, nὼ- lee 'ne- -mῦ -a mῦ 'nyι, □mῦ -a mῦ -tὼῶ -nι, -ε nu□o, □whlekekεε-teblι -mῦ', -nι, nyiblo □δῦ 'yι 'lι 'a nunuo 'lι -we, 'bῦ mὼ, Nyιsua 'bῦ 'yι 'ῦ□ῦ -mὼ nι.»

³ -Ε -bι -Yusu wen: «'N yι -mῦ 'nι -lee -nι, -ε mὼ, nyiblo □δῦ 'yι 'lι□ι 'lι -we, bῦ pa 'lι Nyιsua a 'kλὼ yrayrῦ 'kwli, 'bῦ mὼ, 'bῦ 'yι kὼῶwι nι 'hῦen -nu.»

⁴ -Ε -bι Nikodemῦ wen: «-Tonyiblo -bῦ, -ε -ku, -bι' ε we 'lι bῦ nu kὼῶwι nι 'hῦen a nunuo 'lι? Ε mὼ, ε 'yι 'lι□ι 'lι -we, bῦ pa 'lι 'a 'dii 'kwli, 'tι- bῦ kὼ□ῶ de.»

⁵ -Ε -bι ε wen: «'N yι -mῦ 'nι -lee -nι -tεε, nyiblo 'bῦ nu kὼῶwὼ nι -do, ε 'yι 'lι□ι 'lι -we, bῦ pa 'lι Nyιsua a 'kλὼ yrayrῦ 'kwli. Kεε, ε -hῦε□e nι, 'kι Nyιsua a -Hihiu* bῦ -nyι□e 'kλὼ yrayrῦ, 'tι- ε 'mῦ 'lι Nyιsua a 'kλὼ yrayrῦ a 'mῦ 'kwli pa.

⁶ -Tonyibli, nῦ- ni□e, 'ῦ kῦε -tonyiblo yrayrῦ, kεε, Nyιsua a -Hihiu, nὼ- ni□e, -tonyiblo 'ε kῦε 'kλὼ yrayrῦ, -ε 'ye nι -we 'lι.

⁷ Ε 'nι 'kεε 'lι -na □whι le, 'bῦ mὼ, 'nι pῦ le, a kὼ ba nu kὼῶwι nι 'hῦen.

⁸ -Tε pepe -hῦε bῦ mu 'lι, 'kι ε -hui 'lι, □yι 'a -hihiwin 'nι 'wιn, kεε, -tιtε, ε -hῦen 'lι, kὼ, -tιtε, ε mi 'lι, □yι 'a □dedede -yi. Kε- Nyιsua a -Hihiu nι 'mῦ. Nyiblo -mῦ', -Hihiu a 'mῦ, ε di 'kλὼ yrayrῦ -nyι, □yι□ι -yi.»

⁹ -Ε -bι Nikodemῦ wen: «-Bι' de a 'mῦ, ε -we 'lι bῦ nu 'lu-mὼmumuo 'lι?»

10 -E -bɪ ɛ wɛn: «-Mɔ -bɪ, -ɛ mɔ tɔɔnyɔ gbagbɪ,
'kɪ 'nɛ- -Juukɔɛ a 'bli, -mɔ 'yɪ -tɛbli a 'mɪ -yɪ.

11 Dɛ -bɪ, 'n 'yɛ, ɛ kɔ dɛ -bɪ, 'n -yɪ, ɛ nɔ- kɔ -tɪ
'n hɛ. Kɛɛ, a 'nɪ -pɪɪɪ 'mɪ ɪhan-tɪ.

12 -Tɛbli -bɪ, -ɛ mɪi 'nɛ- tɔtɔ kɪ 'lu -mɔ, 'bɪ mɔ,
'nɪ yɪ 'a -tɪ -mɔ ɛ nɪ nɛ, a 'nɪ -pɪɪɪ lɪɪɪ ɪhan-tɪ.
'Ba 'yɛ nɪ pɪɪɪ ɪhan-tɪ, -ɛ -bɪ -tɛbli -mɪ', -ɛ mɪ
'lu -mɔ, 'kɪ 'lɪ yakɔ 'kwɪ, 'bɪ mɔ, 'nɪ yɪ 'a -tɪ -mɔ
ɛ nɪ nɛ, a 'yɪ 'lɪɪɪ 'lɪ -wɛ, ba pɪ 'a -tɪ ɪhan-tɪ -wɛ.

13 -Tonyiblo ɪdɪ 'yɪ -hɔan 'lɪ yakɔ 'kwɪ nɪ mɪ,
'bɪ yɪ 'mɔ -bɪ, -ɛ mɔ -tonyibli a pɛpɛ a Nyiblo
'pa-. 'Mɔ -bɪ, 'mɔ -hɔn 'lɪ yakɔ 'kwɪ. 'A -tɪ, 'hru
pɛ 'ɪ bɪ, 'kɪ ɪbɪ na yakɔ 'kwɪ a -tɪ -mɔ ɛ.

14 Bɪ bɪ 'lɪ -mɪ 'kwɪ, tɪ -mɪ' -kɔ 'yɪ Yisraɛkɔɛ
nɪ la 'hru wɔn, 'kɪ 'lɪ 'pɔwɔnblɔgbɪ kɪ, tɪ -hɪ la a
tɪ 'yɪ, Moise 'du la 'plɪdɛ yɛ', 'ɛ nu la hɛ, 'tɪ- 'ɛ
'bɛ la tugbɛ. Nɔ- kɔ 'lu ɛ 'ba la 'ɪ hɛ a 'mɪ bɪ,
-ɛ dɪɪɪ nu, 'a -nɛ nyiblo, 'bɪ wɪ la 'yɪ wɪ, 'bɪ
taa la 'lɪ hɛ 'a mɪ -mɔ ɛ, 'kɪ 'lɪ ɪwɪ a yɪkuɔɛ
'kwɪ, ɛ 'nɪ ɪha la 'kɪ. Kɛ- ɛ dɪ 'mɪ ɪtɪ, 'kɪ 'ɪ 'mɔ
-bɪ -mɔ, -ɛ mɔ -tonyibli a pɛpɛ a Nyiblo. U dɪ 'ba
'ɪ 'mɪ tugbɛ 'yɛ bɪ,

15 -ɛ dɪɪɪ nu, 'a -nɛ nyiblo, 'bɪ taa 'lɪ 'mɪ -mɔ
ɛ, 'kɪ 'lɪ 'na ɪwɪ a yɪkuɔɛ 'kwɪ, Nyɪsɪa 'mɪɪɪ
'kɔ yɪyɪ -mɪ', -ɛ 'yɛ nɪ -wɛ 'lɪ -nyɪ.

16 ɛ mɔ ɪhan-tɪ, Nyɪsɪa nɔɛ -tonyibli a pɛpɛ nɪ
dɪakɪ. ɛ nɔ- kɔ -tɪ, 'ɛ -ha 'a 'Yɪ nɪ -dɔ, -ɛ dɪɪɪ nu,
'a -nɛ nyiblo, 'bɪ kɔ ɪnɛ ɪwɪ yɪ, ɛ 'nɪ ɪha 'wan,
kɛɛ, Nyɪsɪa a 'mɪ, ɛ 'mɪɪɪ 'kɔ yɪyɪ -mɪ', -ɛ
'yɛ nɪ -wɛ 'lɪ -nyɪ.

17 Nyɪsɪa 'yɪ 'nɛ- 'a 'Yɪ -tɔtɔ kɪ tɛ, -ɛ dɪɪɪ nu, ɛ
'mɪ -tonyibli -bɪtɪ ɛ -pɪɪ -nɪ, kɛɛ, ɛ 'mɪ ɪnɪ wa
a -tɪ ɪnɪ, ɪ 'nɪ ɪha 'wan.

18 Nyiblo -bu, 'bu kuo Nyɩsua a 'Yu ɔwɩ yɩ, Nyɩsua a -bati 'yɩ 'lɩɩ 'lɩ -wɛ, bu kɔɔ. Kɛɛ, nyiblo 'bu 'yɩɩ ɔwɩ yɩ -kuo -nɩ, Nyɩsua a -bati -wɛ 'a kɔkɔ -mɔ, -tɛ ɛ -nu 'kɩ, ɛ 'yɩ Nyɩsua a 'Yu a 'mɔ ɔwɩ yɩ -kuo -nɩ.

19 -Tɛ Nyɩsua ni nyibli a -bati a lɛpɔlɛ, ɛ nɔ- -bu: ɛ mɔ ɔhan-tɩ, -nyrɛ, -ɛ mɔ Nyɩsua a 'Yu, 'ɛ di 'nɛ- -tɩtɩ kɩ, kɛɛ, nyibli 'yɩ -nyrɛ a 'mɔ -hɔa. Halɔ, nɔ- ɔ -hɔɛ, -ɛ nuɔ, 'waa nunu-tɛblɩ nyrɛ yɩ.

20 Nyiblo 'bu nɩ 'ɔ, 'bu yɩ dɛ -hɔan nɩ ni, 'a ɔwɩ yraa -nyrɛ nɩ. Halɔ 'nyɩ, 'kɩ ɛ yɩ 'lɩ bu nɩ, -kɔtɩ ɛ yɩ pie hɔannɔ, 'kɩ 'a nunu-tɛblɩ -hɔn bu bi pepe'.

21 Kɛɛ, nyiblo 'bu yɩ ɔhaandɛ nɩ ni, ɛ yɩ 'mɔɛ -nyrɛ lɛ, -ɛ diɔ nu, nyibli 'mɔɔ 'ye, -ɛ mɔ, 'a nunu-tɛblɩ, ɛ ni, ɛ kwɛɛ Nyɩsua kɩ.»

-Yusu 'Kɩsɔ a 'nyrɛ bu 'bɔa

22 -Tɛ dɛ a 'mɔ, ɛ -hi, -ɛ -bɩ -Yusu kɔ 'a -nagbopɔ* 'hɔn-, 'kɩ ɔ mu 'lɩ Sudeblɔgba 'kwɩ. 'Kɩ 'lɩ -tɩtɩ a 'mɔ, ɛ -hɩɩ 'lɩ ti gbi, 'ɛ pɩ nyibli 'nie 'lu lɛ.

23 Saan pɩ nyibli 'nie 'lu lɛ -wɛ. ɛ nɔ- -mɔ -bɩ, 'kɩ ɛ nɩ 'lɩ Enɔdɔ 'kwɩ, 'kɩ 'lɩ Salimɔdɔ 'hɔɩ, -kɔtɩ 'kɩ 'ɔ -tɩtɩ a 'mɔ, 'nie -hɔɔ 'ɔ nɩ, nyibli 'ɔ mi 'lɩɩ -mɔ lɛ, 'ɛ pɩ ɔnɔ 'nie 'lu lɛ.

24 Ti a 'mɔ 'yɩɩ, ɔ 'yɛɔ ɔjɩ' nɩ pɩ.

25 -ɛ -bɩ, Saan a -nagbopɔ -bɩ, kɔ -Juukɔɛ* a ye'nanyɔ -bɩ 'hɔn-, ɔ nɔ- pɩ toto, 'kɩ 'ɔ nyiblo a buɩ a lɛyɩɩ a -ta',

26 'ɔ mu 'lɩ Saan 'hɔɩ, ɔ wen: «Tɔɔnyɔ, ɔbɩ ɛ yɩ bi 'lɩ -mɔ 'kwɩ, nyiblo -mɔ', -ɛ kɔ -mɔ 'hɔn- a nɩ mɔ 'lɩ 'nie -mɔ', -ɛ mɔ Sudɛn a 'nikɩ, -kɔtɩ -lee la -a mɔ, ɔnɩ pɩ la lɛ, -ɛ mɔ, ɛ nɔ- mɔ Wanyɔ -mɔ',

Nyɪsua pɔ la lɛ, ɛ di la ya? -ɛ -bɪ 'kɪ, nyiblo a 'mɔ, ɛ pɪ nyibli 'nie 'lu lɛ -wɛ, 'tɪ- nyibli a pɛpɛ -mɔ', -ɔ di wɛn 'nɛ- -mɔ -mɔ di, 'kɪ ɔ mi 'lɪ□ɪ -mɔ, 'ɛ pɪ □nɔ 'nie 'lu lɛ.»

27 Saan □tu □nɔ □wɔn, ɛ wɛn: «Nyɪsua -bɔ, -ɛ nɪ 'lɪ yakɔ 'kwli, ɛ nɔ- yɪ -a mɔ 'a -nɛ -kɔwɛdɛdɔ, -a di nu -nyi.

28 'Mɔ Saan, 'na -kɔwɛn, 'n -kɔ, ɛ nɔ- mɔ □bɔ tɔɔ Wanyɔ a 'mɔ nyibli, -ɛ di□e nu, nyibli 'mɔ 'lɪ□ɪ -mɔ mu. 'Aan 'mumu, a yi□e nɪ, 'n lee la 'a mɔ, -ɛ mɔ, 'n 'yɪ Wanyɔ -mɔ' 'pa-, Nyɪsua pɔ la lɛ, ɛ di la ya. 'Mɔ -bɪ, 'n 'nyɛɛ 'hru, -ɛ di□e nu, 'mɔ 'a mɔ -lee -nɪ, -ɛ mɔ, Wanyɔ a 'mɔ, ɛ yɪ 'lɪ 'nɪ di.

29 □Bɔ pɔ□ɔ 'blɪ a pɔpa a dɛ yɪ. Nyibɛhɪan -mɔ', -ɛ pɔɛ 'blɪ, nɔgbɔ -mɔ', -ɛ kɔ□ɔ 'hɔɛn-, -ɔ pɔɛ 'blɪ, nɔ- kɔ nɔgbɔ a 'mɔ. ɛ 'yɪ 'blɪpanyɔ a nɪnatumu 'pa-, ɛ 'yɪ nɔgbɔ a 'mɔ -kɔ. Kɛɛ, 'kɪ ɛ yɪ 'ɔ 'blɪpanyɔ 'hɔɪ bɔ nɪ, 'ɛ pɪ□ɪ nɔa yɪ bɔ, kɔ, 'ɛ nɪ dɔdɔ, 'bɔ yɪ 'a win nɪ 'wɪn. -Yusu 'wɪ- 'blɪpanyɔ yɪ, 'mɔ □wɪ 'a nɪnatumu yɪ, 'a dɔdɔ mɔ 'na dɔdɔ. ɛ nɔ- 'yii 'lɪ 'mɔ. Nyibli 'wɪ- 'blɪpanɔgbɔ yɪ. ɛ nɔ- nu□ɔ, 'ɔ mi 'lɪ -Yusu -mɔ. ɛ 'yɪ 'mɔ 'pa-, ɔ 'yɪ yɪ -blɛɛ -nɪ, bɔ di 'nɛ- -mɔ.

30 ɛ nɔɔ 'ɔ lɛ, 'kɪ -Yusu a 'nyɛɛ bɔ 'bɔa, 'mɔ -bɪ, 'na 'nyɛɛ bɔ □tɪ 'lɪ.»

Nyiblo -mɔ', -ɛ -hɔn 'lɪ yakɔ 'kwli

31 'Kɪ -Yusu -hɔn 'lɪ yakɔ 'kwli. ɛ nɔ- nu□ɔ, 'ɛ nɪ 'ɔ nyibli a pɛpɛ 'lu yɪ. -A mɔ -mɔ -bɪ, 'kɪ -a kɔ 'nɛ- -tɔtɔ kɪ. ɛ nɔ- kɔ -tɪ, □a yɪ -tɔtɔ kɪ a -tɛblɪ kɪ -hlee -nɪ. ɛ nɔ- -mɔ -bɪ, 'kɪ ɛ -hɔn 'lɪ yakɔ 'kwli.

³² -Tɛbli -mʊ', ɛ 'ye, kɔ, ɛ 'wɪn, ɛ nɔ- kɔ -tɪ ɛ nɛ -mɔ lɛ. Kɛɛ, nyibli -mʊ', -ʊ kuo ɲnɛ ɲwɛb ɣɪ, ʊ 'ɣɪ -hʊ.

³³ Kɛɛ, nyibli a 'mʊ, -ʊ kuo ɲnɛ ɲwɛb ɣɪ, ʊ hɛɲɛ nɪ, -ɛ mɔ, -tɪ a pɛpɛ -mʊ', Nyɪsɔa hɛɛ, ɛ mɔ -tɪ a -tɛɛ ɲnɔ.

³⁴ -Yusu a 'mumu, Nyɪsɔa lee 'nɛ- -a mʊ -mɔ, Nyɪsɔa a win, nɔ- ɛ nɛ -mɔ lɛ, -ɛ nuɲɔ, Nyɪsɔa -nyɪɲɛ 'a -Hihiu* a pɛpɛ nɪ.

³⁵ Nyɪsɔa nʊɛ nɛ 'a 'Yu a 'mʊ nɪ. ɛ nɔ- kɔ -tɪ, 'ɛ -nyɪɲɛ -tɛbli a pɛpɛ, -ɛ diɲɛ nu, ɛ 'mʊɲw win kɪ -kɔɔ -nɪ.

³⁶ Nyiblo 'bʊ kuo Nyɪsɔa a 'Yu a 'mʊ ɲwɛb ɣɪ, -ɛ -bɪ ɛ kɔ 'kɔ yrayrʊ, -ɛ 'ye nɪ -wɛ 'lɪ. Kɛɛ, nyiblo 'bʊ 'ɣɪɲɪ ɲwɛb ɣɪ -kuo -nɪ, 'tɪ- 'bʊ 'ye nɪ ɲtuu 'ʊɲw, nyiblo a 'mʊ, ɛ 'ɣɪ 'kɔ yrayrʊ a 'mʊ -kɔ, kɛɛ, Nyɪsɔa a yrʊ, nɔ- diɲɛ kɔ.

4

-Tɛ -Yusu hlee la 'lɪ Samalikɔɛyrɔɔ -mɔ

¹ Falisiɲtumu* a nyibli 'wɪn nɪ, -ɛ mɔ, -Yusu niɲɛ nɪ, nyibli 'ʊ ɣɪɲɪ ɲwɛn kʊɛ, kɔ, 'ɛ pɪ ɲnʊ 'nie 'lu lɛ. Nyibli a 'mʊ, ʊ -hʊ nɪ, 'ʊ -hi 'ʊ Saan a nyibli 'ʊ.

² Kɛɛ, 'kɪ 'lɪ -tɪ a -tɛɛ a hɪhɪla 'kwɪli, -Yusu a 'mʊ, ɛ 'nɪ -pʊɲw nyibli 'nie 'lu lɛ. 'A -nagbopʊ*, ʊ nʊ-pɪ nyibli 'nie 'lu lɛ.

³ -Tɪ -mʊ', nyibli -hɪla, -tɛ -Yusu 'wɪn, -ɛ -bɪ ɛ -hɔn 'lɪ Sudeblɔgbɔa 'kwɪli nɪ, ɛ kɔ 'a -nagbopʊ 'hʊɛn-, 'ʊ mi 'lɪ Galileblɔgbɔa 'kwɪli.

⁴ 'Tɪ- ʊ 'mʊ 'lɪ Galileblɔgbɔa 'kwɪli nyre, ʊ kɔ bʊ 'bɛɛ 'lɪ Samalibɔgbɔa 'kwɪli ɲtɔ.

5 Bu yi 'kɪ 'lɪ Samalibɔgba 'kwli ɔtɔɔ nɪ 'bɛɛ -nɪ, -ɛ -bɪ v nyre 'v 'dɪɔ ɔɔɔ ɔhlɔn. 'Dɪɔ a 'mʊ, 'a 'nyrɛ mɔ Sisali. 'Kɪ -Juukʊɛ* a 'baɪ gbagbʊ Sakɔbʊ a -ci nɪ 'v -tɛ a 'mʊ, -ɛ -mʊ', ɛ -nyɪ la 'a 'yu Sosɛfʊ.

6-8 'Kɪ 'lɪ -ci a 'mʊ 'kwli, 'kɪ Sakɔbʊ 'bluu la 'v 'niebutɔ. -Tɛ v nyre 'kɪ 'v 'niebutɔ a 'mʊ wien, -ɛ -bɪ 'kɪ -Yusu a -nagbopʊ hie 'v ɔv bʊ, 'v mu 'dɪɔ, -ɛ di ɔe nu, v 'mʊ didi-tɛbli -tɔ. -Yusu -mɔ -bɪ, 'a 'klɪ -wɛ 'lɪ nɪ, 'dagba -mʊ' a -tɪ. ɛ nɔ- nu ɔ, 'ɛ nɪ 'v 'niebutɔ a 'mʊ wien bʊ. Ti a 'mʊ 'yri, -ɛ -bɪ 'yrv nyra bʊ.

ɛ nɪ -do bʊ nɪ 'kɪ 'v bʊ, -ɛ -bɪ Samalikʊɛyrɔlv ɔɔɔ, ɛ nɔ- di 'nie 'pi mɔ. -ɛ -bɪ kɛ- -Yusu pɪ ɔtɔɔ yi, ɛ wen: «-Nyɪ 'mʊ 'nie, ɔbʊ 'na.»

9 -ɛ -bɪ nɔgba a 'mʊ, ɛ ɔtu ɔ ɔwɔn, ɛ wen: «'Hebe, -mɔ -Juukʊɛyu, -mɔ -hʊɛ 'mɔ -bʊ, -ɛ mɔ Samalikʊɛyrɔlv 'nie.» 'ɛ mɔ ɔhan-tɪ, -Juukʊɛ kɔ Samalikʊɛ 'hʊɛn-, v 'nɪ 'winwin ɔtɔɔ win' lɛ.

10 -ɛ -bɪ kɛ- -Yusu pɪ ɔtɔɔ yi, ɛ wen: «'Bʊ mɔ, ɔnɪ yi wen dɛ -mʊ', Nyɪsʊa yi nyibli -nyɪ, kɔ, 'bʊ mɔ, ɔnɪ yi wen 'mɔ -bʊ, -ɛ -hʊɛ -mʊ 'nie, -ɛ -bɪ -mɔ di wen 'mʊ 'nie -hʊa. 'Mɔ -bɪ, 'niedʊ -mʊ', -ɛ yi nyibli 'klɔ yrayrv -nyɪ, ɛ nɔ- 'n di wen -mʊ -nyɪ.»

11 -ɛ -bɪ nɔgba a 'mʊ, ɛ wen: «Nyɪbɛyu ɔ, ɔyi 'nie'piidɛ -kɔ, 'tɪ- 'niebutɔ -bʊ, ɛ hlɔ 'kwli bʊ. -Bɪ' -wɛ 'lɪ -bʊ nu 'nie a 'mʊ, 'a 'pipie 'lɪ?

12 -Aan 'baɪ gbagbʊ Sakɔbʊ, ɛ nɔ- hie -a mʊ 'niebutɔ -bʊ lɛ. 'A 'mumu, ɛ 'na 'a 'nie nɪ, ɛ kɔ 'a 'yonʊ 'hʊɛn-, 'a 'wɔlugba-tɛbli 'na 'a 'nie a 'mʊ nɪ -wɛ. ɔBɪ -pʊ ɔv ɔhaan-tɪ, -mɔ nɪ 'v ɔv 'lu yi?»

13 -ɛ -bɪ -Yusu wen: «Nyiblo -mʊ', -ɛ di 'niebutɔ -bʊ a 'nie 'na, 'nie'natʊ 'tɛ di ɔe nu.

14 KEE, nyiblo 'bu ni 'b, 'bu yi 'niedu -mu', 'n di□e -nyi ni 'ne, 'nie'natu 'yi 'li□i 'li -we bu nu 'ki□i de yuyru, -ε nu□o, 'niedu -mu', 'n di□e -nyi, ε di 'wi- 'nie -mu' yi, -ε yi 'li -tutu 'kwli 'hri ti a pepe, -ε yi nyiblo a 'mu 'klo yrayru, -ε 'ye ni -we 'li -nyi.»

15 -ε -bi nuqba a 'mu, ε wen: «-Nyi 'mu 'niedu a 'mu, -ε di□e nu, 'nie'natu 'ni □ha 'ki 'mu nu de, ko, 'ni □ha 'ki 'ne- 'niebutu -bu wien di de, 'nie'pi-ti.»

16 -ε -bi -Yusu wen: «Mu -bu da -na nyibu, ε ko -mu 'huen-, ba di 'li.»

17 -ε -bi nuqba a 'mu, ε wen: «'N 'yi nyibu -ko.» -ε -bi -Yusu wen: «□Haan-ti □nu. □Yi nyibu -ko,

18 -ε nu□o, -bu ko nyibu, -bu ko nyibu, ε -we 'ki 'li nyibepe ni □hun ni, 'ti- nyiblo -mu', -ε ko -mu 'huen-, a nuu 'hu, -te ti ne -bu, ε 'yi -na nyibu 'pa.»

19 -ε -bi nuqba a 'mu, ε wen: «'N yi□i 'ni 'ye, -ε mo, -mo Nyisva a winwlon-hanyo* □nu.

20 -A mu Samalikue, 'ki 'li duqba -mu' 'lu, 'ki -aan 'bainu dee la 'li Nyisva, kee, 'a mu -Juukue, a wen 'ni, Jrusredu ni -do, ε no- mo Nyisva a daale.»

21 -ε -bi -Yusu wen: «Nuqba o, -ti 'n hle, pu□u □han-ti. Ti di 'b 'ni nyre, -ε ko 'yri a 'ye ni di 'b -aan 'Ba Nyisva ni -daa -ni, 'ki 'li duqba -mu' 'lu, ko 'ki 'li Jrusredu 'kwli.

22 'A mu Samalikue, Nyisva -mu', a de, a 'yi□i -yi. Kee, -a mu -bu, -u mo -Juukue, Nyisva -mu', -a de, -a yi□e ni, -ε nu□o, 'ki Nyisva nee 'li -Juukue 'mu, 'ε we nyibli.

23-24 Ti di 'v 'nu nyre, 'ti-, ε -we 'v nyinyre -mɔ, -ε kɔ 'yri Nyɪsua a -Hihiu* di 'v nyibli 'kɪ -nyii -ni, -ε di□e nu, v 'mɔ Nyɪsua da, 'kɪ 'v 'a -ne -tite □dɔ. Nyɪsua a -Hihiu, nɔ- tɔε nyibli -ti a -tεε. -Tε -aan 'Baɪ Nyɪsua -hɔε nyibli bu nu 'a dɪda, ke-ε ni 'mɔ. Nyɪsua mɔ -Hihiu □nɪɔ. Nyibli -mɔ', -v -hɔε -bu da Nyɪsua, Nyɪsua a -Hihiu kɔ bu ni 'v □nɔ ke'. Nyɪsua a -Hihiu a 'mɔ, ε tɔε □nε□ε -tonyibli, -tε -mɔ', Nyɪsua a 'mɔ, ε ni 'mɔ.»

25 -ε -bɪ nɔgba a 'mɔ, ε wen: «'N yi□e ni, -ε mɔ, Wanyɔ -mɔ', Nyɪsua pɔ la lε, ε di la -a mɔ yɪ ya, ε kɔ bu di. 'Bɔ -di, ε nɔ- di -a mɔ -tɛblɪ a pɛpɛ klε -hihiu -ni.»

26 -ε -bɪ -Yusu wen: «'Mɔ, nɔ- -bu, -ε kɔ -mɔ 'hɔɛn- -yɪ hle.»

27 Ti ni -do a ti 'yri, -ε -bɪ -Yusu a -nagbopɔ, -v mu wen 'dɪɔ, v nyre 'v ni. Ε mɔ 'waa □whɪlɛkɛɛde, -tε -Yusu kɔ nɔgba 'hɔɛn-, v pɪ toto. Kεε, 'waa nyiblo □dɔ 'yɪ 'beti -ni, -ε mɔ: «-Tɪ a 'dɪ -bɪ -yɪ□ɪ 'beti -ni 'lɪ?» ε kɔ, «-Tɪ a 'dɪ -bɪ, ε kɔ -mɔ 'hɔɛn-, a hle 'lɪ?»

28 Nɔgba -mɔ -bɪ, ε hie 'v 'a 'nɪya bu, 'ε gba cigbε 'dɪɔ, 'ε lee nε 'a nyibli, -ε mɔ:

29 «Ba di 'lɪ, a 'mɔ nyiblo □dɔ 'ye. Nɔ- lee 'mɔ, -tɛblɪ a pɛpɛ -mɔ', 'n -nu. □Bɪ Wanyɔ -mɔ', Nyɪsua pɔ la lε, ε di la -a mɔ yɪ ya, ε nɔ- □nɪɔ a 'gbε?»

30 Nɔ- mɔ nyibli a 'mɔ bu -hɔn 'lɪ 'dɪɔ 'kwɪlɪ, bu mu 'lɪ□ɪ 'hɔɪ.

31 -Tε nyibli a 'mɔ, v 'yε ni nyre, -ε -bɪ -Yusu a -nagbopɔ -tɔa -Yusu a lenyaalε, v wen: «Tɔɔnyɔ o, di dε 'tɪ-.»

32 Kεε, ε □tu □nɔ □wɔn, ε wen: «'N kɔ diidε □dɔ, a 'yɪ -yɪ.»

33 -E -bi 'a -nagbopu -twa 'waa dɔɔnu a lɛ'betile, u wen: «Bɔ nyiblo ɔdu yaɔa diide yi?»

34 -E -bi e wen: «'Na diide, nɔ- mɔ ɔbu nu Nyɔsua, -e lee 'nɛ- 'mu 'klo ki a kiwɛɛnɛ, e ɔhen 'nyre, -kvan -mu', e -nyi 'mu, ɔbu nu, ɔbu -yraɔa 'lu.

35 -A 'blikɔe wen 'ni: ɔNu 'dɔ -kubu, ɔhɔnpɔu ni -hen 'bu ɔce, -e -bi -yɔɔ 'ni 'ce. Kɛɛ, 'mɔ -bi, 'n yi 'a mu 'ni -lee -ni: Ba 'du 'lu ye', ba ta 'li -ci kle. -Kubu -we ɔhuhluo -mɔ. E -we 'li 'ciɛ.» (E 'wi yi, nyibli -mu', -u mi 'liɔ 'hɔ, -u -we -mɔ, 'ki -bu kɔ 'klo yrayru -mu', -e 'ye ni -we 'li, u nu- kɔ -ti e hɛ.)

36 «-Kɔannunyo -mu', -e yi -kubu 'ce, e kɔ 'a -nɛ 'pɛɛɛ ni. 'A -kvan a 'mu, e nɔ- niɔe, nyibli 'u kɔe 'klo yrayru -mu', -e 'ye ni -we 'li. -E -bi 'ki, nyiblo -mu', -e 'dɔe -kubu, e kɔ nyiblo -bi -mu', -e yɔɔ 'ce, u di bibi 'yi lɛ, u 'mu dɔdu nu.

37 'Ledu -mu', -e pi lɛ, -e mɔ: -U -bi 'dɔe -kubu, -u -bi 'u yɔɔ 'ce, e mɔ -ti a -tɛɛ ɔnuɔ.

38 -Ci -bi, -e kɔ -kvan a 'yi -nu, -e kɔ ki 'n lee 'li 'a mu, e nɔ- kɔ -kubu a yi 'ki 'ce. Nyibli -bi, nu- nu -ci a 'mu a -kvan, 'a mu -mɔ -bi, 'a yi 'ki 'a -kubu 'ce.»

39 Samalikɔe -ni wen, -u ni 'li Sisalɔɔ -ni wen 'kwli, 'waa nyibli -huɔhɔ, nu- kuo -Yusu ɔwɔ yi, -kɔti kɛ- nuɔba -mu', e pu ɔnu yi: «Nyiblo -bu, e nɔ- lee 'mu -tɛbli a pɛpɛ -mu', 'n -nu, 'ki 'li 'na 'klo 'kwli.»

40 E nɔ- kɔ -ti, -te Samalikɔe a 'mu, u nyre 'ki 'u -Yusu 'hɔ, 'u -twa 'a lenyaale, 'ki bu ni 'li ɔnu -mɔ, 'e mɔ ɔhan-ti, e -wen, 'e -hi 'u ɔnu -nyrowi ni 'hɛn 'hɔ.

41 Nyibli -hɔɔhɔɔ -bɪ kuo -Yusu ɔwɔlɔ yɪ, 'kɪ 'ɔ -tɪ -mɔ', ɛ -hla a -ta'.

42 Kɛ- ɔ pɪ 'kɪ nɔɔba 'a mɔ yɪ, -ɛ mɔ: «ɛ 'yɪ -tɪ -bɔ, -lee nɛ -a mɔ -tɛ tɪ nɛ -bɔ a -tɪ 'pa-, -a 'yɪ ɔwɔlɔ yɪ kuo -nɪ. Kɛɛ, -aan ɔgbɛtɔ, -a 'wɪn 'a win nɪ, ɛ nɔ- kɔ -tɪ, ɔa kuo ɔnɛ ɔwɔlɔ yɪ, 'tɪ- ɔhɪan -mɔ de, -a kɔ 'a yiyie, -ɛ mɔ, ɛ nɔ- mɔ Wanyɔ, -ɛ -wɛ 'kɔ -bɔ a nyibli.»

-Tɛ -Yusu nu la ɔa, nyiblo gbagbɔ ɔdɔ a 'yɪ a 'kɔɛ 'ɛ -wɛ la

43 -Tɛ ɛ -hi 'ɔ -nyrɔwɪ nɪ 'hɔɛn -tɪtɛ a 'mɔ, -ɛ -bɪ 'kɪ ɛ mu 'lɪ Galileblɔɔba 'kwli.

44 'A ɔgbɛtɔ, ɛ hla la ɔa nɪ, -ɛ mɔ: «Nyɪsɔa a winwɔlɔn-hanyɔ* 'bɔ nɪ 'lɪ 'a 'blikɔɛ 'nyɪ, ɛ 'yɪ 'lɪ 'ɔɔtuule -kɔ.»

45 Kɛɛ, Galileblɔɔba a nyibli a 'mɔ, ɔ mu la lɛ'mimle, -ɛ mɔ Pakɪ kɪ, 'kɪ 'lɪ Jrusɛdɪɔ 'kwli, 'ɔ 'ye la -tɛblɪ a pɛpɛ -mɔ', -Yusu nu la. ɛ nɔ- nu ɔ, -tɛ -Yusu nyre 'lɪ Galileblɔɔba 'kwli, nyibli a 'mɔ, 'ɔ 'ble ɛ kɔa -tɛɛ.

46 -ɛ -bɪ 'kɪ ɛ mu 'lɪ 'dɪɔ -mɔ', -ɛ mɔ Kana 'kwli. 'Dɪɔ a 'mɔ, ɛ nɔ- kɔ 'kwli ɛ nuu la 'lɪ 'a yɪ-hɛ ɔwɔlɔkɛɛɛɛ, 'nie 'ɛ -hɛ la -wiin.

ɛ kɔ la nyibehɪan ɔdɔ. ɛ mɔ la 'blɔɔba a 'kɪn a -kɔannunyɔ gbagbɔ ɔnɪɔ la, 'ɛ nɪ la 'lɪ Kapɛnaɔdɪɔ 'kwli, 'kɪ 'lɪ Galileblɔɔba a 'mɔ 'kwli. Nyibehɪan a 'mɔ, ɛ kɔ la 'yɪ nyibehɪan. 'Yɪ nyibehɪan a 'mɔ, ɛ nɔ- kɔ 'hɔɪ -yɪ la hren.

47 -Tɛ nyiblo gbagbɔ a 'mɔ, ɛ 'wɪn, -ɛ mɔ, 'kɪ -Yusu -hɔn 'lɪ Sudeblɔɔba 'kwli, 'ɛ mu 'lɪ Galileblɔɔba 'kwli, -ɛ -bɪ ɛ -hɔn 'lɪ 'a 'dɪɔ 'kwli nɪ, 'ɛ mu 'lɪ -Yusu -mɔ, 'ɛ -tɔa 'a lenyaale, ɛ wen: «'N

nyaa -mυ λε, di 'li 'na 'dɔɔ Kapenaɔ 'kwli, □mυ□υ
nu, 'na 'yu a 'kυε 'mυ -wε. ε -hυε bu 'ku.»

⁴⁸ -ε -bɪ kε- -Yusu pɪ□ɪ yɪ, ε wen: «'Bυ mɔ, 'ba
'ye nɪ 'ye □wɪlekεε-tebli gbagbɪ -mυ', 'n ni, a 'yɪ
'lɪ□ɪ 'lɪ -wε, ba kuo 'mυ □wɪb yɪ.»

⁴⁹ -ε -bɪ nyiblo gbagbu a 'mυ, ε □tu□o □wɔn, ε
wen: «Tɔɔnyɔ o, di 'li 'na 'dɔɔ 'kwli, 'na 'yu 'nɪ
□ha 'ku.»

⁵⁰ -ε -bɪ -Yusu yɪ□ɪ 'nɪ -lee -nɪ, -ε mɔ: «-Wε 'lɪ
-bυ mu nɪ. -Na 'yu 'tɪε di 'klɔ nɪ.» -Tɪ a 'mυ, -Yusu
lee □nε, ε kuo □nε □wɪb yɪ, 'ε -mu.

⁵¹ ε nɪ 'hru wɔn, 'a -kυannunyibli 'υ di□e ye'
'bε mɔ, 'υ lee □nε: «-Na 'yu nɪ 'klɔ.»

⁵² -ε -bɪ ε 'beti □nυ nɪ, ε wen: «Ti a 'dɪ -bɪ -kɔ
'yri 'a 'hυɪ 'kee -nɪ 'lɪ?» -ε -bɪ υ wen: «-Tε -dina
bɪ 'tυ 'lɪ, 'a -haawɔ nɪ -do -hi 'tυ, 'kɪ 'a 'hυɪ 'kee
'tυ 'υ nɪ.»

⁵³ -ε -bɪ ε 'ye□e nɪ, -ε mɔ, ti -mυ' -kɔ 'yri -Yusu
lee 'tυ 'υ□υ, -ε mɔ, 'a 'yu 'tɪε di 'klɔ nɪ, ti nɪ -do
a 'mυ 'yri, 'kɪ 'a 'yu a 'mυ a 'hυɪ 'kee 'tυ 'υ -nɪ. ε
nɔ- mɔ, ε kɔ 'a 'kayubukυε 'hυen-, bu kuo -Yusu
□wɪb yɪ.

⁵⁴ -Yusu bu -hɔn 'lɪ Sudeblugba 'kwli, bu mu 'lɪ
Galileblugba 'kwli, bu nu □wɪlekεε-tebli, 'a 'wɪ
nɪ 'hυen a dε, nɔ- -bυ.

5

-Tε -Yusu nu la□a, λε-yiyrenyɔ a 'kυε 'ε -wε la

¹ -Tε dε a 'mυ, ε -hi, -ε -bɪ -Juukυε* mi le'mimle
kɪ, 'kɪ 'lɪ Jrusredɔ 'kwli. 'Kɪ 'lɪ -te a 'mυ, 'kɪ -Yusu
mu 'lɪ -wε.

² Paale □dυ nɪ 'υ, 'υ dεε □nε Blable a Paale. ε
nɔ- kɔ 'yri υ nεε 'υ, 'υ pυε 'lɪ Jrusredɔ 'kwli. 'Kɪ

'b paale a 'mυ 'hvi, 'ki 'wlo □dυ, nyibli 'blu la, ε ni 'b. 'Wlo a 'mυ, 'a 'nyre mō Betesada, 'ki 'li -Juukvewin 'kwli. Ε nō- kō wien, υ pu 'b papvi ni □hun.

³ 'Ki 'li papvi a 'mυ bu, 'hvhrennyv -hvhvhi, nv- pe 'li ble, 'yii'donyv, buklanyv, kō le-ytyrenyv. [De, υ yi -ple, ε nō- mō, 'nie bu □gbuta -ni,

⁴ -kōti ε kvε ti, Nyisva a lelenyō □dυ, 'ε yi 'li □tu -ni, 'ε yi□ti □gbuta -ni. 'A -ne ti, Nyisva a lelenyō 'bv □gbuta□a, yi-hvhvhrennyō, -ε di 'li □ti, 'ye □bv -te 'a 'kvε ni 'mυ, ε kō bu -we.]

⁵ Ti ni -do a 'mυ 'yri, ε kō 'hvhrennyō -bi, 'ε ni 'li 'a 'bio 'nyi. -Te 'a 'hvi -tva la 'li hinhren, ε -we 'li 'hri a (38) -wlv □tu 'b -pu □tu 'b □blien□blien ni.

⁶ -Te -Yusu nyre 'b, -ε -bi ε 'ye nyiblo a 'mυ ni, -ε pe bu. Ε yi□ε ni, -ε mō, -te 'a 'hvi -tva la 'li hinhren, ε -wlen 'b bu. -ε -bi ε 'beti□ε ni, ε wen: «□Bv -hve□ε ni, -na 'kvε bu -we?»

⁷ -ε -bi 'hvhrennyō a 'mυ, ε wen: «Tōnyō o, 'n 'yi nyiblo □dυ -kō, -bv □ti□ 'li 'mυ 'nie -mō, ti -mυ' -kō 'yri ε yi □gbuta -ni. 'Bv mō, 'ni -hve □bv □ti wen 'li, -ε -bi nyiblo -bi -hi 'mυ ye'.»

⁸ Ke- -Yusu pi 'ki, ε wen: «'Du ye', -bv 'du -na kō ye', □mυ na.»

⁹ Ti ni -do a ti 'yri, -ε -bi 'a 'kvε -we ni, 'ε 'du 'a kō ye', 'ε -tva nna.

Κεε, δε a 'mυ, -Juukve a -wuwle-nyrōwō* 'kwli, 'ki ε mu la 'li 'lu -mō.

¹⁰ -Juukve a ye'nanyv, υ 'ye nyiblo a 'mυ ni, -ε kō 'kvε -we, 'b lee □ne, υ wen: «Kike a -nyrōwō -bv, ε mō ke -wuwle-nyrōwō. 'A -ti, □yi wen yi

-bleε -ni, -bu 'ble wen -na kɔ -wuwle-nyrɔwɔ a 'mu, ε mɔ -kvan ɲniɔ, 'ti- ε ɲha ni.»

11 -ε -bi ε wen: «Nyiblo -mu', -ε nuɲo, 'na 'kɔε, 'ε -wε, ε nɔ- lee 'mu, ɲbu 'du 'na kɔ ye', ɲbu na.»

12 -ε -bi υ wen: «Nyiblo a 'di -bi, -ε lee -mu, -bu 'du -na kɔ ye', -bu na 'li?»

13 Nyiblo a 'mu, -ε kɔ 'kɔε -wε, ε 'yi -Yusu -yi, -ε nuɲo, -Yusu mu ni 'wɔwli, nyibli -hɔhɔɪ -mu', -υ ni 'υ a -ti.

14 -Tε ε gba ti gbi, -ε -bi 'ki -Yusu yεε 'liɲi Nyisva a 'kagbau bu. Kε- ε piɲi yi, ε wen: «'Ye kε, -na 'kɔε -wε ni. ɲNi 'nuo 'ki dε 'kuku de, -ε diɲe nu, ɲhɔɪen a 'yiye -bu, -ε -hi 'a dε -bu wlɔn, ε 'ni ɲha -mu nu de.»

15 -ε -bi nyiblo a 'mu, ε mu ni, 'ε lee -Juukɔε a ye'nanyɔ, -ε mɔ, -Yusu, nɔ- nuɲo, 'a 'kɔε 'ε -wε.

16 Kɔε 'υ ti a 'mu 'yie bu, -ε -bi υ -tva -Yusu a bui a leɲmɔmɔɔ, -tε ε nuɲo, nyiblo a 'kɔε 'ε -wε, 'ki 'li -wuwle-nyrɔwɔ 'kwli a -ti.

17 ε nɔ- mɔ -Yusu bu -hihia ɲnu kle, -ε mɔ: «'A -nε ti, 'na 'Bai ni -kvan. 'Na 'mumu, dε ni -do a 'mu, ε nɔ- 'n ni.»

18 -Tε -Yusu pɔ 'ki le, -ε -bi -Juukɔε a ye'nanyɔ a 'mu, υ ɲmɔε 'hru le de, 'ki bu 'laɲa, -ε nuɲo, ε hlaɲa ni de, -ε mɔ, Nyisva, nɔ- mɔ 'a 'Bai, ε ɲhen 'nyre, ε wen 'ni, ε kɔ Nyisva 'hɔɪen-, υ wεen ni. ε 'yi bu 'wla -wuwle-nyrɔwɔ a tete ni -do a -ti 'pa-, υ 'ni ɲmɔɔɲo li 'a 'hla le.

Nyisva -nyi 'a 'Yu 'kli a pεpε ni

19 -Ti -mu', -Juukɔε* a ye'nanyɔ yi -Yusu -yεε -ni, ε nɔ- ε -hihie ɲnu kle, ε wen: «'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, 'mɔ -bu, -ε mɔ Nyisva a 'Yu, 'n 'yi 'li

□dedede a nunuo 'lɪ -wɛ, 'mɔ nɪ -do. Dɛ -mʊ', 'n
yɪ 'yɛ, 'na 'Bai ni, ɛ nɔ- 'na 'mumu, 'n ni -wɛ.

²⁰ 'ɛ mɔ □han-tɪ, 'na 'Bai 'ɛ nʊɛ 'mʊ. 'A -tɪ, -tɛblɪ
a pɛpɛ -mʊ', ɛ ni, ɛ tʊɛ 'mɔ□ɔ nɪ. ɛ di 'mʊ 'nɪ -lee
-nɪ, □bʊ nu □wɪlɛkɛɛ-tɛblɪ -bɪ, -ɛ -hi 'ʊ 'a dɛ -bʊ
'ʊ, 'n nu 'kɪ, -tɛ ti nɛ -bʊ 'kwɪ, ɛ 'mʊ 'a mʊ lɛ -kɛɛ
-nɪ.

²¹ ɛ 'wɪ- -tɛ 'na 'Bai ni, 'ɛ -hɛ 'lɪ nyibli
'kʊkʊnyibli 'nyɪ, 'ɛ -hɛ □nʊ 'kɔ lɛ, kɛ- 'n ni, nyibli
-mʊ', 'n -hʊɛ □bʊ -nyɪ 'kɔ yrayrʊ, 'nɪ yɪ □nʊ -nyɪ.

²² 'Ya 'ʊ 'lu de, 'na 'Bai 'nɪ -pʊʊ□ʊ nyiblo □dʊ
-bati lɛ, kɛɛ, ɛ -nyɪ 'mʊ 'kɪ a pɛpɛ nɪ, 'kɪ □bʊ pʊʊ
nyibli -bati lɛ,

²³ -ɛ di□ɛ nu, nyibli a pɛpɛ 'mʊ 'ʊ 'mʊ 'ʊ □tuu
-nɪ, □wɪ yɪ, -tɛ ʊ ni 'ʊ 'na 'Bai a 'ʊ□tuulɛ. Nyiblo
-bʊ, -ɛ 'yɛ nɪ □tuu 'ʊ 'mʊ 'ʊ, 'na 'Bai -mʊ', -ɛ lee
'nɛ- 'mʊ 'kɔ kɪ, ɛ nɔ- ɛ 'yɛ nɪ □tuu 'ʊ.

²⁴ 'N yɪ 'a mʊ 'nɪ -lee -nɪ: Nyiblo 'bʊ nɪ 'ʊ, 'bʊ
pʊ 'na win nʊa yɪ bʊ, kɔ, 'bʊ kuo 'na 'Bai Nyɪsʊa
□wɪlɪ yɪ, -ɛ lee 'nɛ- 'mʊ -tʊtʊ kɪ, nyiblo a 'mʊ, ɛ nɔ-
kɔ 'kɔ yrayrʊ -mʊ', -ɛ 'yɛ nɪ -wɛ 'lɪ. -Bati 'yɪ 'lɪ□ɪ
'lɪ -wɛ, bʊ kɔ 'kɪ□ɪ de, kɛɛ, ɛ -hɔn kɛ 'lɪ 'kʊkʊʊ
wɔn, 'ɛ pa 'lɪ 'kɔ yrayrʊ -mʊ', -ɛ 'yɛ nɪ -wɛ 'lɪ
'kwɪ.

²⁵ 'N yɪ 'a mʊ 'nɪ -lee -nɪ -tɛɛ, ti di 'ʊ 'nɪ nyre,
'ɛ -wɛ 'ʊ nyinyre -mɔ -dodo, -ɛ kɔ 'yɪ 'kʊkʊnyibli
di 'ʊ 'mɔ -bʊ, -ɛ mɔ Nyɪsʊa a 'Yu a win 'ʊ 'wɪn
-nɪ, ɛ kɔ, nyibli -mʊ', -ʊ nɪ 'kɔ, -ʊ di 'na win 'wɪn,
ʊ di kɔ 'kɔ yrayrʊ -mʊ', -ɛ 'yɛ nɪ -wɛ 'lɪ.

²⁶ 'Na 'Bai kɔ 'kɪ, 'kɪ bʊ nu□ɔ, nyibli bʊ nɪ 'kɔ.
'Kɪ nɪ -do a 'mʊ, ɛ nɔ- ɛ -nyɪ 'mʊ, -ɛ di□ɛ nu, 'mʊ
nyibli 'kɔ yrayrʊ -mʊ', -ɛ 'yɛ nɪ -wɛ 'lɪ -nyɪ,

²⁷ 'mɔ -bʊ, -ɛ mɔ -tonyibli a pɛpɛ a Nyiblo, 'ɛ

-nyi 'mυ 'klɪ -wɛ, 'kɪ ɔ̃bυ pυυ nyibli -bati lɛ.

²⁸ Ɛ 'nɪ 'kɛɛ 'lɪ 'aan ɔ̃wɪ lɛ, -kɔ̃tɪ ti di 'v 'nɪ nyre, -ɛ kɔ 'yri nyibli a pɛpɛ -bυ, -v 'kυ, v ɔ̃tu, v di 'v 'na win 'v 'wɪɪn -nɪ.

²⁹ 'Bυ 'wɪn 'na win a 'mυ, v di -hɔ̃n 'lɪ 'dabi 'kwli lɛ. Nyibli -mυ', -v nu ɔ̃haandɛ, v di kɔ 'klɔ yrayrv -mυ', -ɛ 'yɛ nɪ -wɛ 'lɪ, kɛɛ, nyibli -mυ', -v nu -tɛblɪ -hɪɪn, -bati di ɔ̃nυ 'nɪ klɔ.

³⁰ 'Mɔ nɪ -do, 'n 'yɪ 'lɪ ɔ̃dedede a nunuo 'lɪ -wɛ, Nyɪsua 'bυ 'yɪ 'mυ 'a 'klɪ -nyi. 'Bυ mɔ, 'nɪ yɪ nyiblo ɔ̃dυ a -bati nɪ 'bɛ, -tɛ Nyɪsua nu ɔ̃o 'na leelɛ, kɛ-'n di ɔ̃e nu. 'N pɪ -tɛɛ a -bati, -ɛ nu ɔ̃o, Nyɪsua, nɔ-lee 'nɛ- 'mυ -tɔ̃tɔ kɪ, dɛ ɛ -hɔ̃ɛ ɔ̃bυ nu, ɛ nɔ- 'n ni -tɛɛ. Ɛ 'yɪ dɛ, 'na ɔ̃gbɛtυ, 'n -hɔ̃ɛ 'pa-, 'nɪ -nu ɔ̃o lɪ ɔ̃ɪ.»

Nyɪsua, nɔ- lee 'nɛ- -Yusu 'klɔ -bυ kɪ

³¹ Kɛ- -Yusu pɪ de: «'Bυ mɔ, 'mɔ nɪ -do, 'nɪ yɪ wɛn ɔ̃ɛ nɪ hlɛ, nyiblo a 'dɪ -bɪ 'n pa 'mυ, -ɛ -bɪ nyibli 'yɪ 'lɪ ɔ̃ɪ 'lɪ -wɛ, bυ yru wɛn ɔ̃ɛ, -ɛ mɔ, 'n hlɛ wɛn -tɪ a -tɛɛ.

³² Kɛɛ, Nyɪsua, nɔ- hlɛ ɔ̃ɛ, nyiblo a 'dɪ -bɪ 'n pa 'mυ, 'tɪ- 'n yɪ ɔ̃e nɪ, -ɛ mɔ, -tɪ -mυ', ɛ hlɛ, 'kɪ 'v 'mυ kɪ, ɛ mɔ -tɪ a -tɛɛ ɔ̃nɪɔ.

³³ 'A mυ -mɔ -bɪ, a tɛ nyibli bυ, 'v mu 'lɪ Saan Batisɪ -mɔ, 'ɛ lee nɛ 'a mυ -wɛ, nyiblo a 'dɪ -bɪ 'n pa 'mυ.

³⁴ Ɛ 'yɪ 'nyre ɔ̃hɛn, -ɛ mɔ, 'n ɔ̃mυɛ nyiblo lɛ, -ɛ hlɛ ɔ̃ɛ, nyiblo a 'dɪ -bɪ 'n pa 'mυ. Kɛɛ, 'n ni ɔ̃e nɪ, -ɛ di ɔ̃e nu, a 'mυ Saan a dɛ 'lu -mɔ lɛ -hie, a 'mυ ɔ̃v lɛ yru, -ɛ mɔ, Nyɪsua -hɔ̃ɛ bυ wa 'a mυ.

³⁵ Saan a 'mυ, ɛ 'wɪ la 'napɪ yɪ, -ɛ yɪ la wɪɪn, -ɛ di ɔ̃e nu, nyibli 'mυ la lɛ yru. 'Kɪ 'lɪ ti gbi 'kwli, a ni la dɔ̃dɔ, 'kɪ 'v dɛ a 'mυ 'a -ta'.

36 Ε κω -tebli -bi, 'ε nu 'b, 'ε -hi Saan a puṗuwin wlon. Nō- mō □wlekeε-tebli -mu', 'n ni, 'ki 'li 'na 'Bai a 'kl 'kwli. □Wlekeε-tebli a 'mu, ε tuε □ne yi, -ε mō, 'na 'Bai, nō- lee 'ne- 'mu 'klo -bu ki.

37 'Ti- 'na 'Bai a 'mu, -ε lee 'ne- 'mu, ε hle□ε nu -we, nyiblo a 'di -bi 'n pa 'mu. A 'yi -hvan 'a win nu 'win, kō, a 'yi -hvan□a nu 'ye -we.

38 A 'nu □tuu□o li 'a win bu, 'ki 'li 'aan □wli ki, -te a 'yi 'mu □wlb yi -kuo -ni a -ti, 'mō -bu, ε lee 'ne- 'klo -bu ki.

39 A yi Nyisvacruin 'nu 'nyi, -ε nu□o, a yi□e ni, -ε mō, ε nō- tuε ne 'a mu 'klo yrayru -mu', -ε 'ye nu -we 'li. Ε mō □han-ti □niō, Nyisvacruin a 'mu, nu- hle 'na -ti.

40 Kee, a 'nu -hva□a ba di 'ne- 'mu -mō, -ε di□e nu, 'mu 'a mu 'klo yrayru a 'mu -nyi.

41 A wen 'ni, -ε mō, 'mō □muε□ε le, 'ki nyibli bu 'yaa 'li 'na 'nyre. Kee, ε 'yi 'mu le -ni.

42 'A mu -mō -bi, a nu 'dō. 'N yi□e ni, -ε mō, 'ki 'li 'aan □wli ki, a 'yi Nyisva -nuε -ni.

43 'Na 'Bai lee 'ne- 'mu 'a mu 'nyi, keε, a 'nu -hva□a li ba 'ble 'mu kva. Kee, nyiblo 'bu -di, 'ki 'li 'a diōnu a 'kl 'kwli, -ε -bi a 'ble□e kva.

44 De a nuε -ni, ε nō- mō 'aan 'bio bu 'yaa 'li 'aan 'nyre. Kee, a 'nu □mu□o li□i le, 'ki Nyisva -mu', -ε mō Nyisva nu -do, bu 'yaa 'li 'aan 'nyre. 'Bu mō, 'ba nu 'mu le, -ε -bi a 'yi 'li□i 'li -we, ba kuo 'mu □wlb yi.

45 Kee, a 'nu 'yee 'li□i, -ε mō, 'n di yεε ne 'a mu -ti, 'ki 'b 'na 'Bai ye'. 'A winwlon-hanyō* Moise -mu', a kuo □wlb yi, nō- di 'a mu -ti -yεε -ni.

46 'Bu mō, 'bu mō wen □han-ti, 'ba kuo wen Moise □wlb yi, a di kuo wen 'mu □wlb yi -we, -ε

nu□o, Moise 'cru 'na -ti nu.

⁴⁷ Kεε, -ti -mu', ε 'cru, -te a 'yι□ι □han-ti' -pu, a 'yι 'li□ι 'li -we, ba pu 'na win □han-ti.»

6

*-Te -Yusu nu la□a, fλω 'ε wlo la, nyibli a 'miliwi
ni □hun, 'u di la δε, 'u □mla la
(Matie 14.13-21; Maki 6.30-44; Luku 9.10-17)*

¹ -Te δε a 'mu, ε -hi, -ε -bi -Yusu ko 'a -nagbopu* 'huen-, u □ta nu, 'ki 'li Galileblugba a 'yru a 'kiba -bi ki. 'Yru a 'mu, u δεε □ne Tibeliadi a 'yru;

² nyibli -huohui, nu- yι -Yusu □wien kuε, -ε nu□o, □wilekεε-tebli -mu', ε ni mo, 'ε ni mo□o, nyibli a 'kuε 'ε yι mo -we, u 'ye mo□o nu.

³ -Te -Yusu ko 'a -nagbopu 'huen-, u nyre 'li, -ε -bi 'ki u 'ya 'li dugba 'lu, 'u ni bu.

⁴ Ti a 'mu 'yri, -Juukuε* a le'mimle -mu', u δεε Paki, ε 'muε yre. Ε no- ko -ti, nyibli -huohui 'u nu -tuo ki.

⁵ -Yusu bu 'du 'lu ye', -ε -bi ε 'ye nyibli -huohui, 'u yι 'u□u 'hui di. -Te ε 'ye □nu, -ε -bi ε 'beti 'a -nagbopi Filipu nu, ε wen: «-Bi' -a di 'ki diide yι 'yee -ni, -a 'mu□u -to, nyibli a pepe -bu, -u -di, u 'mu δε di 'li?»

⁶ Ε 'beti nu, -ε di□e nu, ε 'mu□u yι, 'bu mo, Filipu 'bu kuo □ne □wlu yι, -ε nu□o, 'ti- ε 'mu□u 'beti mo mu, δε ε di nu, ε -we 'a yiyie -mo.

⁷ -ε -bi Filipu wen: «Mo 'ye □bu -a ko wen 'wliblo, -a 'yι wen 'li□ι 'li -we, -ba -to wen 'fλω, 'a 'kutuogbe bu di wen 'a -ne nyiblo ki ye.»

⁸ -ε -bi -Yusu a -nagbopi Adre, -ε mo Simo Pielu a 'diayi, ke- ε pi 'ki -Yusu yι, ε wen:

9 «'Yu nyibehian □du ni mo, 'e ko 'flooƙui ni □hun ko -hrin.yo ni 'hven. Kee, e 'yu 'li □dedede 'li -we, 'ki 'u nyibli -huohui -bu -mo.»

10 -E -bi -Yusu wen: «Ba lee nyibli a pepe -bu, bu 'plaa ble.» 'Ki 'u -tite a 'mu, -piti -huohui ni 'u. 'Ki 'li nyibli a pepe a 'mu 'nyi, nyibepu -ni -tuo ki, u -we 'li 'miliwi ni □hun ni.

11 -Te u 'plaa 'ki 'u -piti ki ble, -e -bi -Yusu 'du 'floo a 'mu ye', 'e -nyi Nyisua 'wio, 'e □gla 'floo a 'mu nyibli le, 'e 'du -hrin ye' -we, 'e □gla □nu□u le, nyibli a pepe a 'mu, 'u di 'waa □wlu a diide, 'u □mla.

12 -Te u □mla 'ki, -e -bi ke- -Yusu pu 'a -nagbopu yu: «Ba 'tu 'flooƙeti a pepe -mu' le, -e hie bu, 'a □dedede 'ni □ha 'wan.»

13 'Flooƙui ni □hun -mu', -Yusu -nu, e -wlo, nyibli -di, 'a de -hie bu, u 'tu le, e 'yii 'li -tugbu ni -pu □tu 'u 'hven.

14 □Whleƙeede -mu', -Yusu -nu, -te nyibli 'ye□e, -e -bi u wen: «E mo □han-ti, nyiblo -bu, e no- mo Nyisua a winwlon-hanyo* -mu', Nyisua pu la le, -e di la 'ne- 'klo ki di.»

15 Kee, -Yusu yru□o ni, -e mo, u di□e 'ni klo, 'ki 'li 'kluke 'kwli, u 'mu□u bodiode -nyi. De a 'mu, e 'yu -Yusu a kiweenle 'pa-. E no- ko -ti, 'e hloo □nu -mo le, e ni -do, 'e mu 'li dugba 'lu de.

-Te -Yusu na la 'yru ki

(Matie 14.22-33; Maki 6.45-52)

16 'Yru bu mu bu pe a ti 'yri, -e -bi -Yusu a -nagbopu* mu 'li 'yru wien.

17 'To yu 'ni -won, -Yusu 'ye 'li □nu 'nyi ni mi. E no- mo bu 'ya 'li 'blagbu 'kwli, bu bli, 'u □te 'yru ki, 'u mi 'li 'diu -mu', -e mo Kapena□ 'kwli.

18 Bu nu 'ku 'li 'yru ki, -ε -bi pepe gbagbu yi 'nu -hi, 'yru 'ε pi 'dui gbagbi,

19 'u bli -bilibli, 'u nyre 'li -kilowu nu □hun -u'v- □hlon-do 'yri. -ε -bi ti nu -do a ti 'yri, v 'ye -Yusu nu, 'ε ne 'yru ki, 'ε yi 'blagbi le 'mve -ni. Bu 'ye 'ku□u, -ε -bi huannu bi 'li □nu 'kwli.

20 Kee, -Yusu wen: «'Mo □nu, a 'nu 'pie 'li huannu.»

21 U -hve -Yusu bu 'ya 'li □nu -mo. -ε -bi ti nu -do a ti 'yri, -tite -mu', v mi 'li, 'blagbi nyre 'u nu, 'u -kwle.

-Yusu no- mo diidedu -mu', -ε ni□e, 'ti- nyibli 'u kve 'klo yrayru -mu', -ε 'ye nu -we 'li

22 -Te -nyre -nye, nyibli -huohui -mu', -u hie 'li 'yru a 'kibia -mu' ki, -tite nu -do -mu', -Yusu wloo 'tu 'u 'floo, nyibli a 'mu, nu- □mve -Yusu le. U yi□e nu, -ε mo, 'blagbi nu -do, ε no- pe 'tu 'u 'nuwōn 'yri bu, 'u yi□e -we, -ε mo, -Yusu 'yi 'tu 'li 'blagbi a 'mu 'kwli 'ya. 'A -nagbopu* nu -do, nu- 'ya 'tu 'li, -u mu 'tu.

23 'Ki 'li 'diu -mu', -ε mo Tibeliadu 'kwli, nyibli -bi ya 'blagbi, 'u di 'u -tite -mu', -Yusu -nyii 'tu 'u Nyisua 'wio, 'ε wloo 'tu 'floo, 'u di 'tu□u.

24 -Te nyibli a 'mu, v 'ye□e, -ε mo, -Yusu ko 'a -nagbopu 'hven-, v 'yi 'u -ni, -ε -bi v 'ya 'li 'waa 'blagbi 'kwli le, 'u mu 'li Kapena, 'u mu -Yusu le □muo mo.

25 'Ki v yeε 'li□u 'yru a 'kibia -bi -mu' ki bu, v wen: «'Tōonyo, ti a 'di -bi -ko 'yri -nyre 'ne- 'li?»

26 -ε -bi -Yusu □tu □nu □wōn, ε wen: «'N yi 'a mu 'nu -lee -ni -teε: □Wilekeε-tebli -bu, 'n ni, Nyisua, no- -nyi 'mu 'ku, 'nu ni□e. Kee, ε 'yi □bu ba yru de a 'mu le a -ti 'pa-, a 'nu □muo□o 'mu le.

ε 'wɪ yɪ, diidɛ -mʊ', a di 'tʊ, 'a ɲmla 'tʊ, ε nɔ- kɔ -tɪ, 'a ɲmʊɛ 'mʊ lɛ.

27 A 'nɪ 'hie 'lɪ diidɛ a -tɪ nɪ -do 'lu -mɔ lɛ, -ɛ 'yɛ nɪ -wɛn 'ʊ, -ɛ pʊɛ, kɛɛ, diidɛ -mʊ', -ɛ niɲɛ, 'a kʊɛ 'kɔ yrayrʊ -mʊ', -ɛ 'yɛ nɪ -wɛ 'lɪ, ε nɔ- kɔ -tɪ ba -hie 'lu -mɔ lɛ. 'Mɔ -bʊ, -ɛ mɔ -tonyibli a pɛpɛ a Nyiblo, 'mɔ -di 'a mʊ diidɛ a 'mʊ -nyɪ, -ɛ nuɲɔ, 'na 'Baɪ Nyɪsʊa, nɔ- lee 'nɛ- 'mʊ 'kɔ -bʊ kɪ, 'kɪ ɲbʊ -nyɪ 'a mʊ diidɛ a 'mʊ.»

28 -ɛ -bɪ ʊ wɛn: «Dɛ a 'dɪ -bɪ -a di nu, 'tɪ- Nyɪsʊa 'mʊ -aan dɛ kɪ wɛn 'lɪ?»

29 -ɛ -bɪ -Yusu ɲtu ɲnʊ ɲwɔn, ε wɛn: «Dɛ Nyɪsʊa -hʊɛ ba nu, ε nɔ- mɔ, 'mɔ -bʊ, ε tɛ 'nɛ- 'kɔ -bʊ kɪ, ba kuo 'mʊ ɲwɔ yɪ.»

30-31 -ɛ -bɪ ʊ wɛn: «'Bʊ mɔ, ɲnɪ -hʊɛ -ba pʊ -na win ɲhan-tɪ, -ɛ -bɪ nu ɲwɪlɛkɛɛdɛ -bɪ, -ɛ dɪ 'a dɛ -mʊ' yɪ 'wɪ, Nyɪsʊa a winwɔn-hanyɔ* Moise ni la. 'A -nɛ -nyrɔwɔ, -nyɪ -a mʊ diidɛ, -a 'mʊɲɔ di, ɲwɪ yɪ, -tɛ -aan 'baɪnʊ ni la, ti -mʊ', -ɛ -kɔ 'yri ʊ nɪ la 'lɪ 'pʊwɔnblʊgba kɪ, 'ʊ yɪ la diidɛdʊ -mʊ' di, ʊ dɛɛ mɔnɪ, -ɛ -hʊɛn la 'lɪ yakɔ 'kwli. Dɛ nɪ -do a 'mʊ, ε nɔ- ʊ 'crɪ la 'lɪ Nyɪsʊacrɪɛn 'kwli, -ɛ mɔ: ε -nyɪ ɲnʊ 'fɔɔ, -ɛ -hʊɛn 'lɪ yakɔ 'kwli.»

32 -ɛ -bɪ -Yusu ɲtu ɲnʊ ɲwɔn, ε wɛn: «'N yɪ 'a mʊ 'nɪ -lee -nɪ -tɛɛ: -Tɛɛ a diidɛ -mʊ', -kɔtɪ 'n hla wɛn, ε 'yɪ Moise 'pa-, ε 'yɪ 'a mɔɲɔ -nyɪ. Kɛɛ, -tɛɛ a diidɛ a 'mʊ, -ɛ -hʊɛn 'lɪ yakɔ 'kwli, 'na 'Baɪ Nyɪsʊa, nɔ- yɪ 'a mɔɲɔ -nyɪ.

33 -Tɛɛ a diidɛ -mʊ', Nyɪsʊa yɪ nyibli -nyɪ, ε nɔ- mɔ diidɛdʊ -mʊ', -ɛ -hɔn 'lɪ yakɔ 'kwli, 'tɪ- -ɛ niɲɛ, 'kɔ -bʊ 'kwli a nyibli, 'ʊ kʊɛ 'kɔ yrayrʊ -mʊ', -ɛ 'yɛ nɪ -wɛ 'lɪ.»

34 -E -bɪ ʋ wɛn: «Tɔɔnyɔ, -nyi -a mʋ diidɛ a 'mʋ 'a -nɛ ti.»

35 -E -bɪ ɛ yɪ 'kɪ ɲnʋ 'nɪ -lee -nɪ, ɛ wɛn: «'N 'wɪ- diidɛdʋ -mʋ' yɪ, -ɛ yɪ nyibli 'kɔ yrayrʋ -nyi. Nyiblo 'bʋ kuo 'mʋ ɲwɔ yɪ, 'bʋ -hɛ 'na -nagbopi, ɛ 'wɪ- nyiblo -mʋ' yɪ, 'kanʋ kɔ 'nie'natu 'yɛ nɪ nu.

36 'N lee nɛ 'a mʋ nɪ, -ɛ mɔ, a 'yɛ 'mʋ nɪ, kɛɛ, a 'yɪ 'mʋ ɲwɔ yɪ -kuo -nɪ.

37 Nyibli a pɛpɛ -mʋ', 'na 'Bai yɪ 'mʋ -nyi, ʋ di -hɛ 'na -nagbopʋ. 'Kɔ -mɔ 'kɔ, 'n 'yɪ 'lɪɲɪ 'lɪ -wɛ, ɲbʋ bla 'waa nyiblo nɪ -do ɛ.

38 'N 'yɪ 'lɪ yakɔ 'kwɪ -hɔn, -ɛ diɲɛ nu, 'mʋ 'na dɪɔnʋ a kɪwɛɛnɛ nu, kɛɛ, Nyɪsua -bʋ, -ɛ lee 'nɛ- 'mʋ -tʋtʋ kɪ, ɛ nɔ- kɔ kɪwɛɛnɛ 'n kɔ ɲbʋ nu.

39 Dɛ Nyɪsua -hʋɛ, ɛ nɔ- mɔ, nyibli a pɛpɛ -bʋ, ɛ -nyi 'mʋ, 'nɪ 'waan 'lɪ 'waa 'yɛɛ nɪ -do, kɛɛ, lɛ'bɔɔ-nyrɔwɔ a ti 'yri, 'n kɔ ɲbʋ -ha 'lɪ ɲnʋ 'kukʋnyibli 'nyɪ, ɲbʋ -ha ɲnʋ 'kɔ.

40 ɛ mɔ ɲhan-tɪ, dɛ 'na 'Bai -hʋɛ, ɛ nɔ- mɔ, 'a -nɛ nyiblo, -ɛ yruɲɔ, -ɛ mɔ, 'mɔ -mɔ Nyɪsua a 'Yɪ, kɔ, -ɛ kuo 'mʋ ɲwɔ yɪ, nyiblo a 'mʋ, bʋ kɔ 'kɔ yrayrʋ -mʋ', -ɛ 'yɛ nɪ -wɛ 'lɪ, 'tɪ- lɛ'bɔɔ-nyrɔwɔ 'kwɪ, 'n kɔ ɲbʋ -ha 'lɪɲɪ 'kukʋnyibli 'nyɪ, 'mʋɲbʋ 'kɔ -ha.»

41 -Tɛ -Juukʋɛ* a nyibli gbagbɪ 'wɪn dɛ a 'mʋ, -ɛ -bɪ ʋ -tʋa -Yusu a yru a lɛpʋɛ, -tɛ ɛ pʋ ɛ, -ɛ mɔ, ɛ nɔ- mɔ diidɛdʋ -mʋ', -ɛ -hɔn 'lɪ yakɔ 'kwɪ.

42 Kɛ- ʋ pɪ: «ɲBɪ nyiblo -bʋ, ɛ 'yɪ Sɔsɛfʋ a 'yɪ -Yusu 'pa-? -A yɪ 'a 'bai kɔ 'a dii 'hʋɛn- nɪ. -Bɪ' ɛ nɪ 'kɪ, 'ɛ pɪ ɛ, -ɛ mɔ, 'kɪ ɛ -hɔn 'lɪ yakɔ 'kwɪ 'lɪ?»

43 -E -bɪ ɛ ɲtu ɲnʋ ɲwɔn, ɛ wɛn: «Dɛ- kɔ 'mɔ a pɪ yru ɛ 'lɪ?»

44 Nyiblo □du 'yi 'li□ti 'li -we, bu kuo 'mu □wlu yi, bu -he 'na -nagbopi, 'bu mo, 'na 'Bai -bu, -ε le 'mu, 'bu 'yi 'li□ti 'li -jrii -ni. 'Na 'mumu -bu, le'boɔ-nyrɔwɔ 'kwli, 'a -ne nyiblo, -ε kuo 'mu □wlu yi, 'mo -di 'li□ti 'kukonyibli 'nyi -ha, 'mu□u 'klo -ha.

45 Nyisua a winwlon-hanyu 'cru la□a ni, 'ki 'li Nyisuaerien 'kwli, -ε mo: Nyisua, no- di nyibli a pepe -tɔɔ -ni. 'A -ne nyiblo 'bu yi 'na 'Bai Nyisua nua yi bu ni pi, 'ti- 'bu yi 'a tɔɔwin kua ni 'ble, ε no- di 'na -nagbopi -he.

46 E 'yi 'nyre □hen, -ε mo, nyiblo □du 'ye 'na 'Bai Nyisua ni, 'bu 'yi 'mo ni -do -bu 'pa-, -ε -hon 'li□ti -mo.

47 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni -tee, nyiblo 'bu kuo 'mu □wlu yi, no- ko 'klo yrayru -mu', -ε 'ye ni -we 'li.

48 'Mo -mo diidedu -mu', -ε ni□e, nyiblo 'ε kue 'klo yrayru -mu', -ε 'ye ni -we 'li.

49 'Aan 'baɩu, -u ni la 'li 'puwɔnblugba ki, □han-ti, 'u yi la diide -mu', u dee manɩ, -ε -hɩe la 'li yakɔ 'kwli di, kee, u 'kuku la le.

50 Kee, -tee a diide -mu', -ε -hɩe 'li yakɔ 'kwli, nyiblo -mu', -ε di□e di, ε 'yi 'li□ti 'li -we bu 'ku, ε □hen 'nyre, ε di ko 'klo yrayru -mu', -ε 'ye ni -we 'li.

51 'Mo -mo diide -mu', -ε -hon 'li yakɔ 'kwli, -ε ni□e, 'ti- -tonyibli 'u kue 'klo yrayru, -ε 'ye ni -we 'li. 'A -ne nyiblo, -ε di diide a 'mu di, 'a 'klo yrayru, ε di ko, ε 'yi 'li□ti 'li -we, bu ko 'lu-yreele. Diide a 'mu, 'n di -ha, ε no- mo 'na dɔɔnu a 'huɩ. 'N -he 'na 'huɩ a 'mu ni, -ε di□e nu, 'klo ki a nyibli 'mu 'klo yrayru ko.»

52 -Ti a 'mυ, -Yusu -hla, ε pυ -Juukυε a ye'nanyυ 'yru diaki, 'υ yi 'waa dionυ le 'beti -ni, υ wen: «-Bi' nyiblo -bυ, ε -we 'li bυ nu -a mυ 'a dionυ a 'hυi a -nyinyie, -a 'mυ□υ di li?»

53 -E -bi -Yusu □tu □nu □wɔn, ε wen: «'N yi 'a mυ 'ni -lee -ni -tεε, 'mɔ -bυ, -ε mɔ -tonyibli a pεpe a Nyiblo, 'bυ mɔ, 'ba 'ye ni di 'na 'hυi, ε kɔ, 'ba 'ye ni 'na 'na -hlu, a 'yi 'li□i 'li -we, ba kɔ 'klo yrayru -mυ', -ε 'ye ni -we 'li 'klo -mɔ 'klo.

54 Nyiblo 'bυ ni 'υ, 'bυ yi 'na 'hυi ni di, kɔ, 'bυ yi 'na -hlu ni 'ne, nyiblo a 'mυ, ε kɔ 'klo yrayru -mυ', -ε 'ye ni -we 'li, 'ti- le'boɔ-nyrɔwɔ 'kwli, 'n di 'li□i 'kukonyibli 'nyi 'ni -ha, 'mυ□υ 'klo -ha.

55 'Na 'hυi mɔ -tεε a diide □niɔ, 'na -hlu 'ε mɔ -tεε a 'nɪnadε.

56 Nyiblo, -ε yi 'na 'hυi di, kɔ, -ε 'ne 'na -hlu, ε kɔ 'mυ 'hυen-, -a -mυε ni.

57 'Na 'Baɪ -mυ', -ε lee 'ne- 'mυ 'klo -bυ ki, ε nɔ- ni□e, nyibli 'υ yi 'klo ni. E nɔ- nu□o, 'ti- 'na 'mumu -bυ, 'ni ni 'klo. Ke- ε □ti 'mυ, 'ki 'υ nyiblo -mυ', -ε yi 'na 'hυi di -mɔ'. 'Mɔ -ni□e, nyiblo a 'mυ, 'ε yi 'klo ni.

58 'Mɔ -mɔ -tεε a diide, -ε -hɔn 'li yako 'kwli. E 'yi diide -mυ' yi 'wi, -ε -hυen la 'li yako 'kwli, υ deε manɪ, 'aan 'baɪnυ yi la di, 'ki 'li 'pɔwɔnblugba ki. □Han-ti, 'υ yi la diidedυ a 'mυ di, keε, ke- ε ni 'mυ, 'υ 'kukυi la le. Nyiblo -mυ', -ε di -tεε a diide -mυ', 'n pa 'mυ di, ε di kɔ 'klo yrayru -mυ', -ε 'ye ni -we 'li.»

59 Tɔɔwin a pεpe -bυ, -Yusu -tɔɔ -ni, 'ki ε tɔɔ 'li□i Nyɪsɔa a 'kayu -mυ' bυ, -ε ni 'li Kapenaɔdɪɔ 'kwli.

-Yusu a win, nɔ- ni□e, nyibli 'v kve 'klo yrayrv -mu', -ε 'ye ni -we 'li

⁶⁰ Nyibli -mu', -v yi -Yusu □wien le kve, 'waa -huohui, 'ti- v 'mu 'a toowin a 'mu 'win, v wen: «Toowin -bu, ε ni 'kl kl. Nyiblo □du 'yi 'li□i 'li -we, bu wen□ε ki.»

⁶¹ -Yusu bu yru□o, -ε mɔ, nyibli a 'mu, v ye' le 'ni 'puple -ni, -ε -bi ε -twa 'waa leele, ε wen: «□Bi -ti -bu, 'n -hla, ε yi 'a mu 'ni 'hran?

⁶² 'Mɔ -bu, -ε mɔ -tonyibli a pepe a Nyiblo, 'bu mɔ, 'ba 'ye 'mu, 'ni yi 'li yako 'kwli ni mi, -tite -mu', 'n -hon 'li, -bi' a di 'ki pu li?

⁶³ Nyisva a -Hihiu* ni -do, nɔ- yi nyiblo 'klo yrayrv -nyi. -Tonyibli a 'kl 'yi 'li □dedede 'li -we. Win -bu, 'n toɔ ne 'a mu, ε nɔ- ni□e, Nyisva 'ε yi 'a mu 'a -Hihiu -nyi, -Hihiu a 'mu, ε 'mu 'a mu 'klo yrayrv -mu', -ε 'ye ni -we 'li -nyi.

⁶⁴ Kee, 'ki 'li 'a mu 'nyi, nyibli ni 'li, 'v 'yi 'mu □wlv yi -kuo -ni.» Kve la 'li bu, -Yusu yi nyibli -mu' ni, -v 'yi□i □wlv yi -kuo -ni, kɔ, 'ε yi nyiblo -mu', -ε di□e 'a yraanyibli -ji' pu.

⁶⁵ -ε -bi ke- ε pi de, ε wen: «ε nɔ- nu□o, 'ni lee ne 'a mu, -ε mɔ, nyiblo □du 'yi 'li 'na □wlv a yikuole 'li -we, 'ki bu -he 'na -nagbopi*, 'bu mɔ, Nyisva 'bu 'yi 'li□i 'li -jrii -ni.»

⁶⁶ Nyibli -huohui -mu', -v yi la□a □wien le kve, kve 'v ti a 'mu 'yie bu, -ε -bi v 'kee ne 'a □wienlekukve ni.

⁶⁷ 'A -nagbopv ni -pu □tu 'v 'hven -mu', ke- ε pi □nv yi, ε wen: «'Aan 'mumu -bu, □bi a -hve ba hie 'v 'mu bu, ba 'kee 'na □wienlekukve -we?»

⁶⁸ -ε -bi Simɔ Piel□ □tu□o □wɔn, ε wen: «Kukonyɔ, nyiblo a 'di -bi kɔ -mɔ -a di 'li mu

de 'li? -Mɔ ni -do, -mɔ kɔ win -ni□e, nyiblo 'e kʊɛ 'klɔ yrayrɔ -mʊ', -ɛ 'yɛ ni -wɛ 'li.

⁶⁹ -Tɛ ti nɛ -bʊ, -a kuo -mʊ □wɔɔ yɪ, 'tɪ- □a yi□e, -ɛ mɔ, -mɔ mɔ Nyɪsɔa a 'Yu -Yusu 'Kɪsɔ, ɛ lee 'nɛ- 'klɔ kɪ.»

⁷⁰ -ɛ -bɪ -Yusu □tu □nʊ □wɔn, ɛ wɛn: «'A mʊ ni -pu □tu 'ʊ 'hʊɛn -bʊ, 'mɔ -ha 'li 'a mʊ 'li, -ɛ di□e nu, a 'mʊ 'na -nagbopʊ -hɛ. Kɛɛ, 'kɪ 'li 'a mʊ 'nyɪ nyiblo ni 'li, 'ɛ mɔ 'ku -hʊan*.»

⁷¹ Judɪa, -ɛ mɔ Simɔ Yisikalio a 'yu, nɔ- ɛ □hɛn 'nyɛ. ɛ mɔ -Yusu a -nagbopʊ ni -pu □tu 'ʊ 'hʊɛn a nyiblo -bɪ □nɪɔ. Kɛɛ, ɛ nɔ- di -Yusu 'a yraanyibli -jɪ' pʊ.

7

-Yusu a 'diayɪnʊ 'yɪ□ɪ □wɔɔ yɪ -kuo -ni

¹ -Tɛ dɛ a 'mʊ, ɛ -hi, -ɛ -bɪ ɛ nɛ Galileblɔgba 'kwli ɛ; ɛ 'nɪ -hʊa□a li bʊ mu 'li Sudeblɔgba 'kwli, -ɛ nu□o, -Juukʊɛ* a ye'nanyʊ □mʊɛ 'a 'lɪla ɛ.

² Ti a 'mʊ 'yri, -ɛ -bɪ -Juukʊɛ a ɛ'mimle -mʊ', ʊ dɛɛ Papɪ a ɛ'mimle, 'a ti 'mʊɛ yɛ.

³ ɛ nɔ- nu□o, -Yusu a 'diayɪnʊ 'ʊ lee □nɛ, -ɛ mɔ: «-Hɔn 'nɛ- Galileblɔgba 'kwli, -bʊ mu 'li Sudeblɔgba 'kwli, -ɛ di□e nu, -na -nagbopʊ* -mʊ', -ʊ ni 'li, ʊ 'mʊ □wɪɛkɛɛ-teblɪ -mʊ', -ni 'ye.

⁴ Nyiblo -mʊ', -ɛ -hʊɛ nyibli a pɛpɛ bʊ yi□e, ɛ 'nɪ -nu□o li 'a -nɛ -teblɪ, 'kɪ 'li -huhlike 'kwli. 'A -tɪ, -tɛ -ni □wɪɛkɛɛ-teblɪ, nu□o, 'kɪ 'ʊ nyibli a pɛpɛ ye', -ɛ di□e nu, ʊ 'mʊ -mʊ yi.»

⁵ -Yusu a 'diayɪnʊ a 'mʊ, ʊ 'yɪ□ɪ □wɔɔ yɪ -kuo -ni.

6 -ε -bι κε- ε πι □nu γι, ε wen: «Ti 'ye 'b ni nyre, 'ki □bu mu 'li. Kee, 'ki 'b 'a mu -mo, 'a -ne ti mo □haanti □nuo.

7 'Klo -bu ki a nyibli, υ 'yi 'li□ι 'li -we, bu yraa ne 'a mu, kee, 'mo -bi, υ yraa 'mu ni, -ε nu□o, 'n hle□ε ni, -ε mo, 'waa nunu-tebli nyre yi.

8 'A mu -mo -bi, ba mu le'mimle ki. 'Mo -bi, 'nu -mu□o 'li, -ε nu□o, ti 'ye 'b ni nyre, 'ki □bu mu 'li.»

9 Ke- ε pu □nu γι, 'ki ε 'yi -ta' -hon, 'ε ni 'li Galileblugba 'kwli bu.

-Te -Yusu mu la Papvi a le'mimle ki, 'ki 'li Jrusredio 'kwli

10 -Te -Yusu a 'diayuv a 'mu, υ mu le'mimle ki, 'ki 'li Jrusre, -ε -bi -Yusu mu 'li ni -we, 'ki 'li -huhlike 'kwli, -ε di□e nu, nyibli 'ni □ha□a 'ye.

11 Le'mimle a ti 'yri, -Juukue* a ye'nanyu □mue -Yusu le, 'a -ti, 'b yi le 'beti -ni, -ε mo: «-Bi' -Yusu ni yi 'li?»

12 'b hle 'a -ti, 'ki 'li nyibli -mu' 'nyi. -U -bi wen 'ni: «ε mo □haannyiblo □nuo.» -U -bi wen 'ni: «'Uon-, ε 'yi □haannyiblo 'pa-, ε kee nyibli.»

13 Kee, nyiblo □du 'yi 'li□ι 'li -we, bu hla□a, 'ki 'b nyibli ye', 'bu 'yi 'li yibiile 'kwli 'pa-, -ε nu□o, υ yi pie 'waa ye'nanyu a huannu.

14 -Te υ 'βεε le'mimle bu, -ε -bi -Yusu mu 'li Nyisua a 'kagbau a -yaa 'kwli, 'ε -tua Nyisua a -ti a toole.

15 -Juukue bu yi 'a win ni 'win, -ε -bi 'waa □wli kee le. 'A -ti, ke- υ pi: «Nyiblo -bu, tetetoonyo □du 'yi -huan□a tete ni -tue -ni. -Bi' ε -we 'li bu nu -tebli -huohui -bu, 'a yiyie 'li?»

16 -ε -bι κε- ε πι □νω γι, ε wen: «-Teβli -bu, 'n tβε ne 'a mu, Nyisua, -ε lee 'ne- 'mu, nσ- γι 'mu 'a □to -nyi. Ε 'γι 'na □gbetu a □to 'pa-.

17 Nyiblo 'bu -hβε bu nu δε -mu', -ε γι Nyisua a plo -blee -ni, ε nσ- di□e λε yru, 'bu mσ, tσole -bu, 'n tβε -ni, 'bu mσ Nyisua a 'lule-hihie, -u'v- 'bu mσ 'li 'na □gbetu a 'kli 'kwli.

18 Nyiblo -mu', -ε tβε -ni, 'ki 'li 'a diσnu a 'kli 'kwli, ε -hβε□ε ni, 'ki nyibli bu 'yaa 'li 'a 'nyre. Kee, nyiblo -mu', □bu γι ni -tβε -ni, -ε γι nyibli -lee -ni, bu 'yaa 'li nyiblo -mu', -ε lee 'ne- 'a 'nyre, nyiblo a 'mu, ε nσ- hλε -ti a -tee. Ηι 'γι 'li 'a puσwin 'nyi -ni.

19 Moise -nyi 'aan 'banu tete ni. Kee, 'ki 'li 'a mu 'nyi, nyiblo □du 'ni □tuu□o 'v tete a 'mu. De -huan a 'di -bi 'n -nu, -koti 'a □mυe 'na 'lila λε 'li?»

20 -ε -bι nyibli a 'mu, υ □tu□o □won, υ wen: «-Mσ nyo -bu, 'ku -huan* ni 'v -mu ke'. Nyiblo a 'di -bi □mυe -na 'lila λε 'li?»

21 -ε -bι -Yusu wen: «De ni -do, 'n -nu, ε nσ- mσ, 'n nu la□a ni, nyiblo □du a 'kυe 'ε -we la, 'ki 'li -wuwle-nyrσwσ* 'kwli. Ε kee la 'aan □wli λε, 'ki □bu di la δε a 'mu nu, 'ki 'li -wuwle-nyrσwσ 'kwli.

22 Kee, 'aan 'mumu, a ni -kvan -we, 'ki 'li -wuwle-nyrσwσ 'kwli, -ε nu□o, Moise lee la 'aan 'banu ni, 'ki ba 'be 'aan 'yonu nyibepu yre, 'bu kσ -nyrσwi ni □blien□blien. 'A -ti, kυe 'li ti a 'mu 'yie bu, 'ye □bu ε mσ -wuwle-nyrσwσ, a kσ ba 'be 'aan 'yonu yre. Ba kσ 'a yiyie, -ε mσ, 'aan 'banu, -υ ni la 'klo, nu- 'nyee 'hru, -υ □tu□o -wlu, 'ti-Moise 'ε 'hri 'klo.

23 -Te a γι 'aan 'yonu nyibepu yre 'be, 'ki 'li

-wuwle-nyrɔwɔ 'kwli, -ε di□e nu, a 'nɪ □ha Moise a tete 'wla, □bi nyiblo -bu, 'kue ni, -bu nu□o, 'a 'kue bu -wε, ε 'yɪ 'u yɪ'bɪbe a 'mɔ 'u -hi? -Te 'n nu□o, nyiblo a 'kue 'ε -wε, 'kɪ 'lɪ -wuwle-nyrɔwɔ 'kwli, ε nɔ- kɔ 'mɔ a pɪ yɪv lε?

24 -Tεblɪ nɪ -do -bu, 'aan 'yii yɪ 'ye, ε 'nɪ 'nuo 'lɪ□ɪ, a 'nɪ 'yεε 'lɪ nyiblo -tɪ. Kεε, 'ba 'mɔ -tɪ hla, ba -hie 'lu lε -tεε, 'tɪ- a 'mɔ□v hla.»

□Bɪ -Yusu nɔ- mɔ Wanyɔ -mɔ', Nyɪsva pɪ la lε, ε di la ya

25 Kε- Jrusrε a nyibli -bɪ pɪ: «□Bɪ ε 'yɪ nyiblo -bu 'pa-, -ε kɔ 'lɪla v □mɔε lε?

26 Ba 'ye kε, ε nɔ- yɪ 'lɪ hle, 'kɪ 'lɪ nyibli a pεpε ye'. ε mɔ, -aan ye'nanyv 'nɪ -pɔ□v lɪ□ɪ mε lε. □Bɪ v yru□o nɪ, -ε mɔ, ε nɔ- mɔ Wanyɔ -mɔ', Nyɪsva pɪ la lε, ε di la -a mɔ yɪ ya?

27 Kεε, dε -a yɪ, ε nɔ- mɔ, Wanyɔ a 'mɔ, 'bu -di, -tɪtε -mɔ', ε -hɔn 'v, nyiblo □dɔ 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -wε, bu yii 'v. Kεε, nyiblo -bu, -tɪtε, ε -hɔn 'v, -a yii 'v nɪ.»

28 Ti nɪ -do a 'mɔ 'yri, -Yusu yɪ 'nɪ -tɔɔ -nɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsva a 'kagbau a -yaa 'kwli, 'ε 'yεε 'lɪ win, ε wen: «□Bɪ sɛyɪ, nyiblo, 'n pa 'mɔ, a yɪ□e nɪ? ε kɔ, -tɪtε, 'n -hɔn 'lɪ, a yii 'lɪ nɪ? ε 'yɪ 'na dɪɔnv a 'klɪ 'pa-, ε 'yɪ 'mɔ -ya. Nyiblo -bɪ, nɔ- lee 'nε- 'mɔ. Nyiblo a 'mɔ, ε mɔ □wɪvɪkuonyɔ □nɪɔ. 'A mɔ -mɔ -bɪ, a 'yɪ□ɪ -yɪ.

29 Kεε, 'mɔ -bɪ, 'n yɪ□e nɪ, -ε nu□o, 'kɪ 'n -hɔn 'lɪ□ɪ -mɔ, ε kɔ, ε nɔ- lee 'nε- 'mɔ.»

30 -Te nyibli -mɔ', v 'wɪn, -ε -bɪ v -hɔε bu kɔ□ɔ, kεε, nyiblo □dɔ 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -wε, bu gba 'v□v dabu 'hɔɪ, -ε nu□o, ti 'yεε 'v nɪ nyre, 'kɪ bu kɔ□ɔ.

31 Κεε, 'kɪ 'lɪ nyibli a 'mʊ 'nyɪ, 'waa -hʊɔhʊɪ kuo ɲne ɲwɔ yɪ. Ke- ʊ pɪ: «Nyiblo -bʊ, ε nɔ- mɔ Wanyɔ -mʊ', Nyɪsʊa pʊ la ɛ, ε di la -a mʊ yɪ ya. ɲBɪ ε di kɔ nyiblo -bɪ, ε 'mʊ ɲwɪɪɛkɛɛ-tebɪ -bɪ nu, ε 'mʊ 'ʊ nyiblo -bʊ 'ʊ -hi?»

-Te Falisiɲtumu a nyibli lee la 'seyo, bu klo la -Yusu*

32 -Tɪ -mʊ', nyibli yɪ 'lɪ bʊ -blee -nɪ, ʊ hɛ, 'kɪ 'ʊ -Yusu kɪ, Falisiɲtumu a nyibli 'wɪn nɪ. Ε nɔ- kɔ -tɪ, Nyɪsʊa a -cɔhlɔnpinyʊ* gbagbɪ kɔ Falisiɲtumu a nyibli 'hʊɛn-, 'ʊ lee 'seyo, bʊ klo -Yusu.

33 -Tɛ -Yusu 'ye dɛ a 'mʊ, -ɛ -bɪ kɛ- ε pɪ: «'N 'tɛ di 'nɛ- 'a mʊ tɪ gbi 'nyɪ -hi, 'tɪ- nyiblo -bʊ, -ɛ lee 'nɛ- 'mʊ, 'mʊ 'lɪɲɪ -mɔ mu.

34 A di ɲmʊɔ 'mʊ ɛ, kɛɛ, a 'yɪ 'lɪɲɪ 'lɪ -wɛ, ba 'ye 'mʊ, -ɛ nuɲɔ, -tɪtɛ -mʊ', 'n mi 'lɪ, a 'yɪ 'lɪɲɪ 'lɪ -wɛ ba nyre 'lɪ.»

35 -ɛ -bɪ -Juukʊɛ* -tʊa ɛ'betɪɛ, ʊ wɛn: «-Bɪ' ε di 'kɪ yɪ -mʊ -nɪ, 'kɪ -a 'yɛ nɪ diɲe nɪ 'ye 'lɪ? ɲBɪ 'kɪ ε di 'lɪ -aan 'bio -Juukʊɛ -mʊ' -mɔ mu, -ʊ nɪ 'lɪ dakɔ -mʊ', -ʊ 'yɪ -Juukʊɛ 'pa- 'nyɪ, ε 'mʊ dakɔ a 'mʊ, 'a nyibli -tɔɔ -nɪ -wɛ?

36 -Tɪ -bʊ, ε -hɪa, dɛ a 'dɪ -bɪ ε ɲhɛn 'nyre 'lɪ, -tɛ ε pʊ ɛ, -ɛ mɔ: A di ɲmʊɔ 'mʊ ɛ, kɛɛ, a 'yɪ 'lɪɲɪ 'lɪ -wɛ, ba 'ye 'mʊ, -ɛ nuɲɔ, -tɪtɛ -mʊ', 'n mi 'lɪ, a 'yɪ 'lɪɲɪ 'lɪ -wɛ, ba nyre 'lɪ.»

'Niedʊ -mʊ', -ɛ niɲe, -tonyibli 'ʊ kʊɛ 'klo yrayrʊ

37 ɛ'mimle a 'mʊ, 'a ɛ'bɔɔ-nyrɔwɔ, ε nɔ- mɔ -nyrɔwɔ gbagbʊ. -Nyrɔwɔ a 'mʊ 'kwɪɪ, -ɛ -bɪ -Yusu 'du ye', 'kɪ 'ʊ nyibli -hʊɔhʊɪ a 'mʊ ye', 'ɛ

'yεε 'lɪ win, ε wen: «Nyiblo 'bʊ nɪ 'ʊ, 'nɪnɪtʊ 'bʊ
yɪ□ɪ nɪ nɪ, -ε -bɪ 'kɪ bʊ dɪ 'nε- 'mʊ -mɔ, ε 'mʊ 'nɪ.

³⁸ Nyiblo 'bʊ kuo 'mʊ □wɫɔ yɪ, ε 'wɪ- -tε 'nɪyɪe
'yε nɪ nɪ 'lɪ 'a □wɫɔ kɪ, 'nɪedʊ -mʊ', -ε nɪ□e,
-tonyibli 'ʊ kʊε 'kɫɔ yɾayɾʊ, nɔ- dɪ 'lɪ 'a □wɫɔ kɫε
-hɔn. Kε- ʊ nu la 'a 'cɪcɪɾɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsʊacrɪɛn
'kwɫɪ.»

³⁹ Dε -bʊ -kɔ -tɪ -Yusu -hɪa, ε nɔ- mɔ Nyɪsʊa a
-Hɪhɪu* -mʊ', Nyɪsʊa dɪ nyibli -mʊ', -ʊ kuo □nε
□wɫɔ yɪ -nyɪ. Tɪ a 'mʊ 'yɾɪ, Nyɪsʊa 'yεε 'a -Hɪhɪu
nyibli nɪ -nyɪ, -kɔtɪ -Yusu 'yεε 'lɪ yakɔ 'kwɫɪ nɪ mɪ,
'kɪ 'lɪ 'a -tɪ a 'yɪ'buale 'kwɫɪ.

Nyibli □gla nɪ, -Yusu a -tɪ

⁴⁰ -Tε nyibli a 'mʊ, ʊ 'wɪn -Yusu a win, kε- 'waa
dε -bɪ pɪ: «ε mɔ □han-tɪ □nɪɔ, nyiblo -bʊ, ε nɔ-
mɔ Nyɪsʊa a winwɫɔn-hanyʊ* -mʊ', ʊ pʊ la ɫε, -ε
dɪ la dɪ.»

⁴¹ -ʊ -bɪ 'ʊ pɪ ɫε: «Wanyɔ -mʊ', Nyɪsʊa pʊ la ɫε, ε
dɪ la ya, ε nɔ- □nɪɔ,» -ʊ -bɪ 'ʊ hɫε□ε de: «Wanyɔ a
'mʊ, ε 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -wε, bʊ kɔ 'lɪ Galɪleblʊgba 'kwɫɪ.

⁴² Kεε, kε- Nyɪsʊacrɪɛn pɪ: Wanyɔ a 'mʊ, 'kɪ 'lɪ
bodɪɔ Dafɪdɪ a □tugba 'kwɫɪ, 'kɪ ε dɪ 'lɪ kɔ, kɔ, ε
dɪ kɔ 'lɪ Betelemʊdɪɔ 'kwɫɪ, -ε mɔ Dafɪdɪ a 'mʊ a
'dɪɔ.»

⁴³ ε 'wɪ yɪ, nyibli a 'mʊ, ʊ □gla nɪ, -Yusu a -tɪ.

⁴⁴ -ʊ -bɪ -hʊε bʊ kɫɔ□ɔ, kεε, nyiblo □dʊ 'yɪ 'lɪ□ɪ
'lɪ -wε, bʊ gba 'ʊ□ʊ dabʊ 'hʊɪ.

-Juukʊε a ye'nanyʊ 'yɪ -Yusu □wɫɔ yɪ -kuo -nɪ*

⁴⁵ -ε -bɪ 'seyo -nɪ wen, ʊ □hɪan -mɔ, 'ʊ mu 'lɪ
Nyɪsʊa a -cɔhlɔnpɪnyʊ* gbagbɪ kɔ Falɪsɪ□tumu*
a nyibli 'hʊɛn- -mɔ, nyibli gbagbɪ a 'mʊ, 'ʊ 'betɪ
□nʊ: «Dε- kɔ -Yusu a 'yɪ -ya 'lɪ?»

⁴⁶ -E -bi 'seyo a 'mu, v □tu □nu □won, v wen: «-A 'yi -huan nyiblo ni 'ye, -bu nu hihle le, □wu yi, -te nyiblo -bu, e ni hihle.»

⁴⁷ E no- mo Falisi□tumu a nyibli bu 'beti □nu: «□Bi 'aan 'mumu, a wen ni, 'ki nyiblo -mu' bu kaa ne 'a mu.

⁴⁸ -A mu Falisi□tumu, -aan nyiblo □du 'yi□t □wlv yi -kuo -ni, 'ti-, e mo 'blugba a ye'nanyo □du 'yi□t □wlv yi -kuo -ni.

⁴⁹ Kee, dakɔ a nyibli -mu', -v kuo □ne □wlv yi, v 'yi Moise a tete -yi. 'A -ti, Nyisua a -bati di □nu 'ni klo.»

⁵⁰ Falisi□tumu a nyiblo -mu', -e ko 'nyre -mo Nikodemu, e ni -tuo ki -we. Nikodemu a 'mu, no-mu la -Yusu 'ye mo, ti □du -hi la a ti 'yri. E no- a 'mu, e no- yi 'a 'bio -lee -ni, e wen:

⁵¹ «-Aan tete wen 'ni: 'Ti- -a 'mu nyiblo -ti -yee -ni, -a ko -ba pu□v nua yi bu. □Ba 'ye□e, -e mo, e nu de, 'e nyre yi, -e -bi -bati klo□o ni.»

⁵² -E -bi v □tu□o □won, v wen: «□Bi -na 'mumu, 'ki -ko 'li Galileblugba 'kwli -we? -Hre Nyisua crin -tee. -Di□e 'ni 'ye, -e mo, Nyisua a winwlon-hanyo* □du 'yi 'li□t 'li -we, bu ko 'li Galileblugba 'kwli.»

[
⁵³ -Te de a 'mu, e -hi, -e -bi v -gbe ni. Nyiblo 'bu ni 'v, 'e mu 'li 'a 'kayu bu.

8

-Te v gba la 'li -wlawlinvba □du -Yusu -mo

¹ 'Ki -Yusu mu 'li dvgba -mu', -e ko 'lu olifieti ni 'li.

2 -Te -nyre -nye, -ε -bi ε □huan -mɔ, 'ε mu 'li Nyɩsua a 'kagbau a -yaa 'kwli, nyibli -huohu 'u 'yiya 'u□u 'huɩ bu, 'ε ni bu, 'ε -twa 'waa tɔɔɛ.

3 Ε ni 'li 'waa tɔɔɛ 'kwli, tetetɔonyu kɔ Fal-isi□tumu* a nyibli 'hven- 'u nyree 'u□u nuɔba 'huɩ. Nuɔba a 'mu, ε ni 'li -wlawli a nunuo 'kwli, 'u kɔ□ɔ, 'u ya□a, 'u □tu 'u□u nyibli a pepe yi bu.

4 -ε -bi u yi 'ki -Yusu 'ni -lee -ni, u wen: «Tɔonyɔ, nuɔba -bu, ε ni 'li -wlawli a nunuo 'kwli, □a kɔ□ɔ, □a ya□a,

5 -ε nu□o, Nyɩsua a winwɔn-hanyɔ* Moise, 'a tetebu -bi yi -a mu 'ni -lee -ni, -ε mɔ, nuɔbi, -u ni de a 'mu, -ba pu □nu 'hi -mɔ ɛ, -ba 'la □nu. -Na 'mumu, -bi' -pi 'li?»

6 U hɛ□ε ni, -ε di□e nu, u 'mu -Yusu 'yi □te, u 'mu□u 'ye, 'bu di Nyɩsua a tete 'wla, -ε di□e nu, u 'mu□u -ti -yee -ni. -ε -bi -Yusu pu 'lu -wlu, 'ε ni -jie, 'ε yi 'u -tutu ki 'cru -ni.

7 Bu 'tɛ bu yi□i ni 'beti -ni, -ε -bi ε -ha 'li 'lu -wlu, ε wen: «'Ki 'li 'a mu 'nyi, nyiblo -bu, -ε 'yi -huan de 'kuku ni ni, nɔ- -bu mɔ yi-henyiblo, -bu pu□u 'hiɔ -mɔ.»

8 -ε -bi ε pu 'lu -wlu de, 'ε yi 'u -tutu ki 'cru -ni.

9 'Ti- u 'mu -Yusu a puɔwin a 'mu 'win, -ε -bi 'waa dodoyo -twa mumuo, nyi'ki, nu- mɔ yi-henyibli, -u -twa mumuo. -ε -bi -Yusu kɔ nuɔba a 'mu 'hven-, nu- hie 'u, 'ki 'u nyibli a 'mu ye'. Nuɔba a 'mu, ε 'tɛ nyra 'li □nu 'nyi bu.

10 -ε -bi -Yusu -ha 'li 'lu -wlu, ε wen: «Nuɔba o, nyibli -bu, -u yi wen -mu -ti -yee -ni, -bi' u ni yi 'li? □Bi nyiblo □du 'yi 'u -hie, -bu pu ɛ, -bleε 'kokuu yi?»

11 -Ε -bι nuɔgba a 'mυ, ε wen: «Iin -o, Kυkɔnyɔ o. 'A nyiblo □dυ 'yι 'b -hie.» -Ε -bι -Yusu wen: «'Na 'mumu -wε, 'nι -pυ□υ λε, -ε mɔ, -blεε 'kυkυυ yι. -Wε 'lι -bυ mu nι. Kεε, □nι 'nuo 'kι δε 'kuku de.»]

-Yusu, nɔ- yι 'klo -bυ kι a nyibli -nyre -nyι

12 Kε- -Yusu pι de, ε wen: «'Mɔ -yι 'klo -bυ kι a nyibli -nyre -nyι, -ε di□e nu, υ 'mυ -tι a -tεε' λε yru. Nyiblo 'bυ kuo 'mυ □wλυ yι, ε kɔ bυ kɔ -nyredυ a 'mυ, -ε yι nyiblo 'klo yrayrv -nyι. Ε di 'kee 'lι halo a' lenuna.»

13 -Ε -bι Falisi□tumu* a nyibli □tu□o □wɔn, υ wen: «-Na □gbetυ, -mɔ hλε -na dɔnυ a -tι. 'A -tι o, -tι a 'mυ, -hλε, ε 'yι □han-tι 'pa-.»

14 -Ε -bι -Yusu wen: «Ε mɔ, 'ye □bu 'mɔ nι -do, 'n yι 'na dɔnυ a -tι nι hλε, -tι -mυ', 'n hλε, ε mɔ □han-tι □nɔ, -ε nu□o, -tite 'n -hɔn 'υ, ε kɔ, -tite, 'n mi 'υ, 'n yι 'υ nι. Kεε, 'a mυ -mɔ -bι, -tite 'n -hɔn 'lι, ε kɔ -tite, 'n mi 'lι, a 'yι 'lι -yι.

15 -Tε -tonyibli ni 'waa 'bio a -tι a yeεε, ke- nι -do, a nι nyibli a -tι a yeεε. 'Mɔ -bι, 'nι -yeεε nyiblo □dυ -tι.

16 Kεε, 'bυ mɔ, 'nι kɔ □bυ yeε nyibli -tι, ε 'wι yι, -tι -mυ', 'n hλε, ε mɔ □han-tι □nɔ, -ε nu□o, ε 'yι 'mɔ nι -do 'pa-, 'nι -yeεε nyibli -tι, keε, 'na 'Baι -mυ', -ε lee 'nε- 'mυ, ε kɔ 'mυ 'hυen-, -a mυ pε.

17 Υ 'cru la 'lι□ι Nyɔsua a tetecrɛn 'kwli nι, -ε mɔ, -hεhɔpυ nι 'hυen, 'bυ hla -titu nι -do, ε □hen 'nyre, -ε mɔ, -tι a 'mυ, ε mɔ □han-tι □nɔ.

18 'N hλε 'na dɔnυ a -tι, ε kɔ, 'na 'Baι -mυ', -ε lee 'nε- 'mυ, 'ε hλε 'na -tι -wε.»

19 -Ε -bι υ 'beti□e nι, υ wen: «-Bι' -na 'Baι nι yι 'lι?» -Ε -bι -Yusu wen: «Mɔ, a 'yι 'mυ -yι, kɔ, 'a

'yɪ 'na 'Bai -yi -wɛ. 'Bu mɔ, 'ba yi wen 'mʊ, -ɛ -bɪ a di wen 'na 'Bai 'nɪ yi -wɛ.»

20 -Tɛ -Yusu tʊɛ nyibli -tɛblɪ a 'mʊ, 'kɪ ɛ nɪ 'lɪ Nyɪsʊa a 'kagbau a -yaa 'kwli. Dukwli -mʊ', -ɛ kɔ 'kwli ʊ pɪ 'lɪ 'wli lɛ, ɛ nɔ- kɔ 'hʊɪ, ɛ nɪ 'ʊ. Kɛɛ, nyiblo ɔ̄dʊ 'yɪ 'lɪ 'a kʊkɔ 'lɪ -wɛ, -kɔtɪ ti 'yɛɛ 'ʊ nɪ nyre, 'kɪ bʊ klɔɔ̄.

-Yusu wen 'nɪ, ɛ 'yɪ 'klɔ -bʊ kɪ a nyiblo 'pa-

21 -ɛ -bɪ kɛ- -Yusu pɪ ɔ̄nʊ yɪ de: «'N di 'nɪ mu, a 'mʊ 'mʊ lɛ ɔ̄mʊɔ, kɛɛ, a 'yɪ 'lɪɔ̄ 'lɪ -wɛ, ba 'ye 'mʊ. A di 'kʊkʊ lɛ, 'kɪ 'lɪ 'aan dɛ 'kuku 'nyɪ. -Tɪtɛ 'n mi 'lɪ, a 'yɪ 'lɪ mumuo 'lɪ -wɛ.»

22 -ɛ -bɪ kɛ- -Juukʊɛ* a ye'nanyʊ pɪ: «ɔ̄Bɪ ɛ di 'a dɪɔ̄nʊ 'nɪ 'la, -ɛ nuɔ̄, ɛ wen 'nɪ, -tɪtɛ -mʊ', ɛ mi 'lɪ, -a 'yɪ 'lɪ mumuo 'lɪ -wɛ?»

23 -ɛ -bɪ ɛ wen: «'A mʊ -bʊ, a mɔ 'klɔ -bʊ kɪ a nyibli ɔ̄nɪɔ. Kɛɛ, 'mɔ -bɪ, 'n 'yɪ 'nɛ- 'klɔ -bʊ kɪ -hɔn. 'Kɪ 'n -hɔn 'lɪ yakɔ 'kwli.

24 'N lee nɛ 'a mʊ nɪ, -ɛ mɔ, a di 'kʊkʊ lɛ, 'kɪ 'lɪ 'aan dɛ 'kuku 'nyɪ. A kɔ ba kɔ 'a yiyie, -ɛ mɔ, nyiblo -mʊ', 'n pʊ lɛ, 'n -mɔ, ɛ nɔ- 'n pa 'mʊ. 'Bu mɔ, 'ba 'yɪɔ̄ɪ ɔ̄han-tɪ -pʊ, a di 'kʊkʊ lɛ, 'kɪ 'lɪ 'aan dɛ 'kuku 'nyɪ.»

25 -ɛ -bɪ ʊ 'betiɔ̄e nɪ, ʊ wen: «Nyiblo a 'dɪ -bɪ -pa 'mʊ 'lɪ?» -ɛ -bɪ ɛ wen: «ɔ̄Bɪ a -hʊɛɔ̄e nɪ, ɔ̄bʊ hlaɔ̄a de? 'Mɔ -mɔ nyiblo -mʊ', -kɔtɪ 'n hɛ, kʊɛ la 'lɪ bʊ.

26 'N kɔ wen -tɪ -hʊɔhʊɪ a hɪhla, 'kɪ 'ʊ 'a mʊ kɪ, ɛ kɔ, 'n kɔ wen 'hru, 'kɪ ɔ̄bʊ yɛɛ wen 'a mʊ -tɪ. Kɛɛ, 'nɪ -hlaɔ̄a 'kɪ -tɪ a pɛpɛ a 'mʊ nɪ. Nyiblo -mʊ', -ɛ lee 'nɛ- 'mʊ, -tɪ nɪ -dɔ -mʊ', 'n 'wɪɪn 'ʊɔ̄ɔ̄ wien, ɛ nɔ- 'n hɛ, nyiblo a 'mʊ, ɛ hɛ -tɪ a -tɛɛ.»

27 ʊ 'nɪ -yruɔ̄o lɪɔ̄ɪ, -ɛ mɔ, 'a 'Bai a -tɪ ɛ hɛ.

28 -Է -ԲԻ ԿԷ- Է թԻ լոնս յԻ de, Է wեն: «Ti -մս' -կօ 'yri 'մօ -ԲՅ, -Է մօ -tonyibli a թեթե a Nyiblo, a di 'Յ 'մս ye' 'duu -նԻ, 'կԻ 'Յ tugբե 'yie, 'մս -տտս -մօ ԼԷ -հլօօ -նԻ, a diլե 'նԻ yru, -Է մօ, 'մօ -մօ nyiblo -մս', 'ն թս ԼԷ, 'ն թա 'մս. A diլե' ԼԷ 'նԻ yru, -Է մօ, 'նԻ -նսլօ լժdedede, 'կԻ 'ԼԻ 'նա ժլօնս a 'կԼԻ 'kwli. -ՏԻ նԻ -ժօ -մս', 'նա 'ԲաԻ տօօ 'մս, Է ոՅ- 'ն հԼԷ.

29 Nyiblo -մս', -Է lee 'նԷ- 'մս, 'կԻ Է նԻ 'Յ 'մս 'հսԻ. Է 'yԻ 'Յ 'մս ԲՅ -տԻա -նԻ, -Է նսլօ, 'ա -նԷ տԻ, ժԷ -մս', -Է յԻ 'ա թլօ -blee -նԻ, Է ոՅ- 'ն նԻ.»

30 -ՏԷ -Yusu թս 'կԻ ԼԷ, -Է -ԲԻ nyibli -հսօհսԻ -տա 'ա լոնս a յԻkuօԼԷ.

Nyibli -մս', -Յ նԻ ժԷ 'kuku, Յ նս- մօ ժԷ 'kuku a լոկոյօ

31 -Է -ԲԻ nyibli a 'մս, -Յ կսօ -Yusu լոնս յԻ, ԿԷ- Է թԻ լոնս յԻ: «'Նա տօօwin -մս', 'Բա յԻ 'Յլօս նԻ լոտուԻ -նԻ, -Է -ԲԻ 'ա մս -մօ 'նա -տԷԷ a -nagbօթ*.

32 'Նա տօօwin a 'մս, 'ա 'ՅլոտսԼԷ, Է diլե 'նԻ նս, a 'մս -տԻ a -տԷԷ յԻ, -տԻ a -տԷԷ a 'մս, Է 'մս 'ա մս լոգԲԼԷ, 'կԻ 'ԼԻ լոկօժԷ 'kwli.»

33 -Է -ԲԻ -JuukսԷ* a ye'nanyս wեն: «-A մօ Abrahamս a 'yonս a 'yonս լոնլօ. -A 'yԻ -հսան nyiblo լժս a լոկոյօ նԻ -հԷ. ժԷ- կօ -a մս -yԻ -lee -նԻ, -Է մօ, -տԻ a -տԷԷ di -a մս 'նԻ լոգԲԼԷ, 'կԻ 'ԼԻ լոկօժԷ 'նԻ 'ԼԻ?»

34 -Է -ԲԻ Է wեն: «'Ն յԻ 'ա մս 'նԻ -lee -նԻ -տԷԷ, 'ա -նԷ nyiblo 'ԲՅ նԻ 'Յ, 'ԲՅ յԻ ժԷ 'kuku նԻ նԻ, -Է -ԲԻ Է մօ ժԷ 'kuku a լոկոյս լոնլօ.

35 լոկոյս 'yԻ յԻ -ԲԼԷԷ -նԻ, ԲՅ մօ լոտղԲատայս. ԿԷԷ, 'ԲաԻ a 'yս, Է ոՅ- մօ լոտղԲատայս.

³⁶ 'Mɔ -bɔ, -ɛ mɔ Nyɪsɔa a 'Yu, 'bɔ mɔ, 'nɪ ɔgbɛ
'a mɔ, -ɛ -bɪ ɛ mɔ -tɛɛ, a 'yɪ 'lɪɔɪ 'lɪ -wɛ, ba mɔ 'kɪ
ɔkoyo de.

³⁷ 'N yiɔe nɪ, -ɛ mɔ, a mɔ Abrahamɔ a 'yonɔ a
'yonɔ ɔnɪɔ. Kɛɛ, a ɔmɔɛ 'na 'lɪla lɛ, -ɛ nuɔo, a 'nɪ
-wɛnɔɛ 'na tɔɔwin kɪ.

³⁸ Dɛ -mɔ', 'na 'Baɪ tɔɔ 'mɔ, ɛ nɔ- 'n yɪ 'a mɔ
-lee -nɪ. 'A mɔ -mɔ -bɪ, dɛ -mɔ', 'aan 'baɪ lee nɛ
'a mɔ, ɛ nɔ- a nɪ.»

³⁹ -ɛ -bɪ ɔ wɛn: «-Aan 'baɪ, nɔ- mɔ Abrahamɔ.»
-ɛ -bɪ -Yusu wɛn: «'Bɔ mɔ, 'ba mɔ wɛn Abra-
hamɔ a 'yonɔ, -ɛ -bɪ -tɛblɪ -mɔ', ɛ ni la, nɔ- a di
wɛn nu.

⁴⁰ Kɛɛ, 'yɛ ɔbu 'n lee nɛ 'a mɔ -tɪ a -tɛɛ -mɔ',
Nyɪsɔa lee 'mɔ, a 'tɪɛ di 'na 'lɪla lɛ ɔmɔɔ. Dɛ a
'mɔ, Abrahamɔ 'nɪ -nuɔo laɔa.

⁴¹ Kɛɛ, -tɛblɪ nɪ -do -mɔ', 'aan 'baɪ ni la, ɛ nɔ- a
ni -wɛ.» -ɛ -bɪ ɔ wɛn: «-Aan 'dii 'yɪ 'lawɪnɔɔɔba
'pa-. -Aan 'baɪ nɪ -do, -a yi, ɛ nɔ- mɔ Nyɪsɔa.»

⁴² -ɛ -bɪ -Yusu wɛn: «'Bɔ mɔ, Nyɪsɔa 'bɔ mɔ
wɛn 'aan 'Baɪ, -ɛ -bɪ a di wɛn 'mɔ 'nɪ -nɔɛ -nɪ, -tɛ
'n -hɔn 'lɪ Nyɪsɔa -mɔ a -tɪ. 'N 'yɪ -di, 'kɪ 'lɪ 'na
ɔgbɛtɔ a 'kɪ 'kwɪli, kɛɛ, ɛ nɔ- lee 'nɛ- 'mɔ.

⁴³ Dɛ- kɔ -tɪ, -tɪ -bɔ, 'n hɛ, 'a 'yɛ nɪ yruɔo' lɛ 'lɪ?
-Tɪ kɔ -tɪ 'a 'yɛ nɪ yruɔo' lɛ, ɛ nɔ- mɔ, a 'yɪ 'lɪɔɪ 'lɪ
-wɛ, ba pɔ 'mɔ nɔa yɪ bɔ.

⁴⁴ 'Aan 'baɪ, nɔ- mɔ Satan, -ɛ mɔ 'kuo -hɔn* a
nyiblo gbagbɔ. 'A mɔ -mɔ 'a 'yonɔ. -Tɛblɪ -mɔ',
-ɛ yɪ 'aan 'baɪ a plɔ -blee -nɪ, ɛ nɔ- a nɔɛ -nɪ ba
nu. Kɔɛ la 'lɪ bɔ, ɛ 'lɛ nyibli. ɛ yraa -tɪ a -tɛɛ
nɪ, -ɛ nuɔo, -tɪ a -tɛɛ 'yɪ 'lɪ 'a ɔwɪɔ kɪ -nɪ. Hɪ a
nunuo, nɔ- mɔ 'a -kɔan, -ɛ nuɔo, ɛ mɔ hɪɛkɔnyɔ
ɔnɪɔ. 'Kɪ 'lɪɔɪ -mɔ, 'kɪ hɪ a gblegble a pɛpɛ -hɔn
'lɪ -wɪɔ.

45 KEE, 'mɔ -bɪ, 'n hɛ -tɪ a -tɛɛ. ɛ nɔ- kɔ -tɪ, 'kɪ 'a 'yɪ 'mʊ ɔwɫɔ yɪ -kuo -nɪ.

46 ɔBɪ ɛ kɔ nyiblo, 'kɪ 'lɪ 'a mʊ 'nyɪ, -ɛ -wɛ 'lɪ -bʊ lee 'mʊ, -ɛ mɔ, 'n nu dɛ 'kuku? ɛ 'yɪ nyiblo ɔdʊ -kɔ. Dɛ- kɔ -tɪ, -tɛ 'n hɛ -tɪ a -tɛɛ, 'kɪ a 'yɛ nɪ pʊ 'na win ɔhan-tɪ 'lɪ?

47 Nyiblo -mʊ', -ɛ mɔ Nyɪsʊa a nyiblo, ɛ pɪ Nyɪsʊa a 'mʊ, 'a win nʊa yɪ bʊ -tɛɛ. KEE, 'a mʊ -mɔ -bɪ, a 'yɪ Nyɪsʊa a nyibli 'pa-. ɛ nɔ- nu ɔo 'kɪ, 'a 'yɛ nɪ pʊ Nyɪsʊa a 'mʊ, 'a win nʊa yɪ bʊ.»

-Yusu nɪ la 'kɔ, 'tɪ- 'ʊ kɔ la Abrahamʊ

48 -ɛ -bɪ -Juukʊɛ* a ye'nanyʊ ɔtu ɔo ɔwɔn, ʊ wen: «'A -tɪ, -tɛ -a lee wen -mʊ, -ɛ mɔ, ɔyɪ Nyɪsʊa -yɪ, kɔ, 'ku -hʊan* nɪ 'ʊ -mʊ ke', -a kɔ wen 'ʊ ɔwɔn.»

49 -ɛ -bɪ -Yusu wen: «'Ku -hʊan 'yɪ 'ʊ 'mʊ ke' -nɪ. KEE, 'na 'Bai 'n yɪ -tɪ a 'yɪ'ʊale -nyɪ. 'A mʊ -mɔ -bɪ, a hɪa nɪ, 'kɪ ba -nyɪ 'mʊ -tɪ a 'yɪ'ʊale.

50 'Mɔ -bɪ, 'nɪ ɔmʊɔ ɔɔ lɪ ɪ, 'kɪ nyibli bʊ -nyɪ 'mʊ -tɪ a 'yɪ'ʊale, kEE, Nyɪsʊa, nɔ- ɔmʊɛ ɛ ɛ. ɛ nɔ- di -bati 'bɛ.

51 'N yɪ 'a mʊ 'nɪ -lee -nɪ, nyiblo 'bʊ yɪ 'ʊ 'na win nɪ ɔtui -nɪ, ɛ 'yɪ 'lɪ ɪ 'lɪ -wɛ, bʊ 'kʊ yruyru.»

52 -ɛ -bɪ ʊ wen: «-A yɪ 'kɪ ɪ nɪ, -ɛ mɔ, 'ku -hʊan nɪ 'ʊ -mʊ ke'. -Aan 'bai gbagbʊ Abrahamʊ 'kʊ nɪ, Nyɪsʊa a winwɫɔn-hanyʊ* 'kʊ nɪ -wɛ. -Mɔ -bɪ, kɛ- pɪ, nyiblo 'bʊ yɪ 'ʊ -na win nɪ ɔtui -nɪ, ɛ 'yɪ 'lɪ ɪ 'lɪ -wɛ, bʊ 'kʊ yruyru.

53 -Aan 'bai Abrahamʊ 'kʊ nɪ. ɔBɪ -na ɔwɫɔ wen, -mɔ nɪ 'ʊ ɔwɫɔ 'lu yɪ? Nyɪsʊa a winwɫɔn-hanyʊ 'kʊ nɪ -wɛ. Nyɔ- -dɛɛ 'kɪ -dɪɔnʊ sɛyɪ-sɛyɪ 'lɪ?»

54 -ɛ -bɪ -Yusu ɔtu ɔnʊ ɔwɔn, ɛ wen: «'Bʊ mɔ, 'nɪ yɪ wen 'na dɪɔnʊ nɪ 'bʊɛ -nɪ, 'na dɪɔnʊ a

'buaɛ a 'mʊ, ɛ 'yɪ 'lɪɪ 'lɪ -wɛ, bʊ da wɛn ɪdedede. Nyiblo -bʊ, -ɛ 'bʊɛ 'mʊ, ɛ nɔ- mɔ 'na 'Bai Nyɪsʊa. A wɛn 'nɪ, Nyɪsʊa a 'mʊ, nɔ- a dɛ.

⁵⁵ Kɛɛ, a 'yɪɪ -yɪ. 'Mɔ -bɪ, 'n yɪɪɛ nɪ. 'Bʊ mɔ, 'nɪ pʊ wɛn lɛ, -ɛ mɔ, 'n 'yɪɪɪ -yɪ, -ɛ -bɪ 'n di mɔ wɛn hɪɛkɔnyɔ, ɪwɪ yɪ 'a mʊ. Kɛɛ, 'n yɪɪɛ nɪ, 'tɪ- 'nɪ ɪtʊi 'ʊ 'a win 'ʊ.

⁵⁶ 'Aan 'bai gbabʊ Abrahamʊ yɪ -hie laɪa 'lu -mɔ lɛ, -ɛ mɔ, ɛ di 'ye la -nyrɔwɔ -mʊ', -ɛ kɔ 'kwli ʊ di la 'lɪ 'mʊ -kɔɔ -nɪ, 'ɛ ni la 'a -tɪ a dɔdʊ. -Tɛ ɛ 'ye la 'kɪ -nyrɔwɔ a 'mʊ, -ɛ -bɪ ɛ ni la dɔdʊ dɪakɪ.»

⁵⁷ -ɛ -bɪ ʊ wɛn: «-Mɔ -bʊ, -ɛ 'yɛ 'yɪɪ a (50) -wɪ nɪ 'hʊɛn ɪtʊ 'ʊ -pʊ nɪ kʊɛ, -mɔ pɪ lɛ, -ɛ 'ye Abrahamʊ.»

⁵⁸ -ɛ -bɪ -Yusu wɛn: «'N yɪ 'a mʊ 'nɪ -lee -nɪ, 'tɪ- ʊ 'mʊ Abrahamʊ kɔ mɔ mʊ, 'mɔ -bʊ, 'n nɪ la 'klɔ.»

⁵⁹ Bʊ pʊ 'kɪ lɛ, -ɛ -bɪ ʊ 'du 'hɪ ye' lɛ, ʊ 'mʊ ɪnɛɪɛ -mɔ lɛ pʊ, ʊ 'mʊɪʊ 'la a -tɪ. Kɛɛ, -Yusu -hɪɪ ɪnʊ 'yɪɪ kɪ, 'ɛ 'hɪɪ 'lɪ Nyɪsʊa a 'kagbaʊ a -yaa 'kwli.

9

-Tɛ -Yusu nu laɪa, 'yii'dɔnyɔ a 'kʊɛ 'ɛ -wɛ la

¹ -Yusu bʊ nɪ 'hɪɪ wɔn, ɛ kɔ 'a -nagbopʊ* 'hʊɛn-, -ɛ -bɪ ɛ yɛɛ 'ʊ nyiblo ɪdʊ bʊ. Nyiblo a 'mʊ, kʊɛ la 'lɪ 'a kʊkɔtɪ 'yɪɛ bʊ, 'a 'yii 'dɔ nɪ.

² -Yusu a -nagbopʊ yɪ 'kɪ 'nɪ 'betɪ -nɪ, ʊ wɛn: «Tɔɔnyɔ ɔ, ɪbɪ nyiblo -bʊ, 'a dɛ 'kuku a -tɪ, -hʊʊ' 'a 'dɪɪ kɔ 'a 'bai 'hʊɛn- a dɛ 'kuku a -tɪ, 'a 'yii 'dɔ?»

³ -ɛ -bɪ -Yusu ɪtʊ ɪnʊ ɪwɔn, ɛ wɛn: «ɛ 'yɪ 'a dɛ 'kuku a -tɪ 'pa-, mɔ, ɛ 'yɪ 'a 'dɪɪ kɔ 'a 'bai 'hʊɛn- a dɛ 'kuku a -tɪ 'pa-, 'a 'yii 'yɪ 'dɔ. 'A 'yii 'dɔ nɪ, -ɛ

di□e nu, nyibli 'mυ□υ 'ye, -ε mω, Nyısva kω 'klı, 'kı bu nuu 'υ□υ -kvan 'yie.

4 -Tε -nyre 'tıε nı 'lı, -kvan -mυ', Nyısva, -ε lee 'nε- 'mυ, ε pυ le -ba nu, -a kω -ba nu□o. 'Tω yı 'nı -wωn. 'Tω 'bu -wωn, nyiblo □dυ 'yı 'lı -kvan a nunuo 'lı -wε.

5 -Tε 'n 'tıε nı 'nε- 'klō kı, 'mō -yı 'klō -bu kı a nyibli -nyre -nyi, -ε di□e nu, υ 'mυ -tı a -tεε le yru.»

6 'Tı- ε 'mυ 'kı -yre mō mu, -ε -bı ε pυ hıwn bu, 'ε nyva 'b hıwn a 'mυ -twtı kı, 'ε nu 'a 'blu, 'ε 'du□o ye', 'ε hri□e 'yii'dōnyō a 'mυ 'yi kle,

7 ε wen: «'Wlo -mυ', υ 'blu, υ dεε Siloe, mu 'lı□ı wien, □mυ yre yra.» (Siloenyre a 'mυ, ε □hen 'nyre lelenyō.) -Tε 'yii'dōnyō a 'mυ, ε -mu, -ε -bı ε yra yre. -Tε ε □hıan -mō, -ε -bı ε -tva leyuyruo.

8 'A 'bio kō nyibli -bı -mυ', -υ yı la□a le 'ye, -te ε -hve la 'wli le, ε 'mυ la de di a -tı, nyibli a pεpe a 'mυ, ke- υ pı, 'υ yı le 'beti -nı. «□Bı ε 'yı nyiblo -bu, -ε -hve la 'wli le 'pa-?»

9 -U -bı wen: «E nō- □nıō.» Kee -υ -bı wen: «'Ubn-, ε 'yı□ı 'pa-, keε, ε 'wı- yı.» Kee, nyiblo a 'mυ, ke- ε pı, ε wen: «'Mō □nıō.»

10 -E -bı υ yı□ı 'nı 'beti -nı, υ wen: «-Bı' -na 'yii nu 'kı yıkıkle 'lı?»

11 -E -bı ε wen: «Nyiblo -bu, υ dεε -Yusu, nō-nyva hıwn -pla. E nō- ε hri 'mυ 'yi kle, 'tı- 'ε lee 'mυ, □bu mu 'lı 'wlo -mυ', υ dεε Siloe wien, -ε di□e nu, 'mυ yre yra, 'nı mu 'lı, 'nı yra yre. -Tε 'n yra 'kı yre, -ε -bı 'n -tva leyuyruo.»

12 -E -bı υ 'beti□e nı de, υ wen: «-Bı' nyiblo a 'mυ, ε nı yı 'lı?» -E -bı ε wen: «'N 'yı 'a □dedede -yi.»

-Te Falisi□tumu a nyibli 'beti la 'yii'donyo -mu', -ε kō 'yii -Yusu kla la yi*

13 Nyiblo a 'mu, -ε kō 'yii □dō mō, 'kū v gba 'l□t Falisi□tumu a nyibli yi.

14 'Tī- -nyrōwō -mu', -Yusu nuu 'v -pla, ε klaa 'v 'a 'yii yi, ε mō -wuwle-nyrōwō* □nū.

15 Ε nō- kō -tī, Falisi□tumu a nyibli 'v yi nyiblo a 'mu 'beti -nī, -ε mō: «Dε- nu□o, □nī yrui lε 'lī?» -ε -bī ε wen: «Ε nu -pla, 'ε hri□e 'na 'yii klε, 'nī yra yrε. -Tε 'n yra yrε, -ε -bī 'n -twa lεyuyruo.»

16 -ε -bī kε- Falisi□tumu a nyibli -bī pī: «Nyiblo -mu', -ε mō -Yusu, ε 'yī 'lī Nyīsva -mō -hōn, -kōtī ε 'nī □tuu□o 'v tetebv -mu', -ε pī lε, -ε mō, nyiblo 'nī 'nuo 'lī -kvan, 'kū 'lī -wuwle-nyrōwō 'kwli.» -U -bī wen 'nī: «'Bv mō wen -tonyiblo, -ε nī dε 'kuku, ε 'yī wen 'lī□t 'lī -wε, bv nu wen □wilekεε-tēbli -bv, ε nī.» Dε a 'mu, ε nō- kō -tī, 'v □gla.

17 -ε -bī nyiblo a 'mu, -ε kō 'yii □dō mō, nu- v yi 'beti -nī dε: «Nyiblo -bv, -ε kla -na 'yii yi, 'kū 'lī -mu 'yi, nyiblo a 'dī -bī ε pa 'mu 'lī?» -ε -bī ε wen: «'Mō -bī, 'wen, ε mō Nyīsva a winwlōn-hanyo* □nū.»

18 Kεε, -Juukvε* a ye'nanyv a 'mu, -v mō Falisi□tumu a nyibli, v 'nī -pυ□v l□t □han-tī, 'kū nyiblo a 'mu, a 'yii bv dī mō 'dō, 'tī- bv dī kε lε yru. Ε nō- mō bv da 'a 'bat kō a 'dīi 'hven-,

19 bv 'beti □nū, -ε mō: «□Bī seyī-seyī, nyiblo -bv, 'aan 'yu □nū? □Bī a wen 'nī, -tε a kō la□a, 'a 'yii 'dō la nī. 'Bv mō seyī a -tī, 'a 'yii 'bv 'dō la, dε- kō -tī 'ε yrui kε lε 'lī?»

20 -ε -bī a 'bat kō 'a 'dīi 'hven-, v wen: «-A yi□e nī, -ε mō, -aan 'yu □nū, -a yi□e -wε, -ε mō, -tε -a kō la□a, 'a 'yii 'dō la nī.

21 Kεε, δε -bu di□e nu, bu di le yru, ε κω, nyiblo, -bu di 'a 'yii a 'mu yi kla, ε nω- -a 'yi -yi. 'A 'mumu, ba 'beti□e, -ε nu□o, ε 'yi 'hian 'pa-. Ε -we 'li bu -hιhιa 'a mu kle ni.»

22 Ε nω- mω -ti, 'a 'dii κω 'a 'bai 'hven-, υ -hla, -te υ yi -Juukβε a ye'nanyυ a 'mu a huannυ pie a -ti. 'Ε mω -tεε, -Juukβε a ye'nanyυ a 'mu, υ pu la 'li□ti ni, -ε mω, nyiblo 'bu pu le, -ε mω, -Yusu, nω- mω Wanyo -mu', Nytsua pu la le, ε di la ya, nyiblo a 'mu, ε 'yi 'li□ti 'li -we, bu pa la 'li Nytsua a 'kayu bu de.

23 -Ti a 'mu, ε nω- κω -ti 'a 'dii κω 'a 'bai 'hven-, 'υ pu le: «Ε 'yi 'hian 'pa-. 'A 'mumu, ba 'beti□e.»

24 -Te 'a 'dii κω 'a 'bai 'hven-, υ -yre, -ε -bu -Juukβε a ye'nanyυ -mu', -υ mω Falisi□tumu a nyibli, υ da□a ni de, υ wen: «Kι mω Nytsua ye', -a ni mω. 'A -ti, hla -ti a -tεε, □mu Nytsua -ti a 'yi'buale -nyi. -A mu -bu, -a yi□e ni, -ε mω, -Yusu -mu', ε mω δε'kukununyō □niω. Ε 'yi 'li Nytsua -mω -hon.»

25 Kε- ε pu □nu yi, 'ε □tu □nu □wōn: «Bu mω δε'kukununyō, -υ'υ-, bu 'yi δε'kukununyō 'pa-, 'n 'yi 'a □dedede -yi. Kεε, 'mω -bi, δε 'n -yi, ε nω- mω, 'na 'yii 'dō la ni, kεε, -te ti ne -bu, 'n yru le.»

26 -ε -bi υ wen: «De a 'di -bi ε nu -mu -mω 'li? -Bi' ε -nu, 'ti- □ni yru le 'li?»

27 -ε -bi ε □tu □nu □wōn de, ε wen: «'Bi 'n lee wen 'a mu ni. Kεε, a 'yi 'na win nua yi bu -pu. De- κω -ti 'a -hve□ε, 'ki □bu hla□a de 'li? 'N yi□ti 'ni 'ye, -ε mω, a -hve ba -he -Yusu a 'mu, 'a -nagbopυ* -we.»

28 Bu pu 'ki le, -ε -bi υ -tva 'a 'yrile-hιhιa, υ wen: «-Mω mω 'a -nagbopi. -A mu -mω -bi, Nytsua a winwlōn-hanyō Moise a -nagbopυ -a pa 'mu.

29 -A yi□e ni, -ε mɔ, Moise, nɔ- Nyɪsua hlee 'li -mɔ. Kεε, -Yusu -mɔ -bi, -te bu di yi -hɔn -ni, -a 'yi□i -yi.»

30 -ε -bi ε wen: «-Yusu -bu, -ε nu□o, 'ni yruɪ lε, 'ba yi lε ni pi, -tite ε -hɔn 'li, a 'yi 'li -yi, ε kεε 'na □wli lε.

31 -A yi□e ni, -ε mɔ, nyiblo -bu, -ε mɔ de'kukununyɔ, 'bu yi Nyɪsua ni de, Nyɪsua 'ni 'wɪn□i li 'a win. Kεε, nyiblo -bu, -ε □tui 'u Nyɪsua, de -mu', ε -hɔε, 'bu yi□i ni ni, nyiblo a 'mu, ε nɔ-kɔ win Nyɪsua pi nua yi bu.

32 Nyiblo □du 'yi -hɔan ni 'wɪn, -ε mɔ, -tonyiblo -bu, -ε kɔ 'yii □dɔ, kɔε la 'li 'a 'hɪan-nyre 'yie bu, -tonyiblo -bi bu di□e nu, 'yii'dɔnyɔ a 'mu, bu di lε yru.

33 -Yusu a 'mumu, 'bu 'yi wen 'li Nyɪsua -mɔ -hɔn, ε 'yi wen 'li □wliεkεεdɛdɔ a 'mu, 'a nunuo 'li -wε.»

34 -Tε u 'wɪn -ti a 'mu, ε -hla, -ε -bi u wen: «-Mɔ -bu, kɔε 'li -na kɔkɔti 'yie bu, -ε ni de 'kuku ni -do, -mɔ pi lε, -ε tɔε nε -a mu,» 'u pu 'li□i -patu'.

Nyibli -mu', -u pu lε, -u yru Nyɪsua a -ti' lε, kεε, sɛyi-sɛyi, -u 'ye□ε lε ni yruɪ

35 -Yusu 'wɪn ni, -ε mɔ, u pu 'li□i -patu'. -Tε ε kɔ□o 'hɔen-, u □ɪmee -ni, -ε -bi -Yusu wen: «-Tonyibli a pɛpɛ a Nyiblo -mu', -ε mɔ Wanyɔ -mu', Nyɪsua pu la lε, ε di la ya, □bi -kuo □nε □wli yru?»

36 -ε -bi nyiblo -mu', -ε kɔ 'yii □dɔ mɔ, ε wen: «Lee 'mu, nyiblo a 'di -bi ε pa 'mu, -ε di□e nu, 'mu□u □wli yi -kuo -ni.»

37 -E -bi -Yusu wen: «E no- -bu yi 'ki 'ye. 'Mo
 □nuo, 'mo -bu, -e yi 'li -mu -mo -hlee -ni.»

38 -E -bi e wen: «Kokonyo, 'n kuo -mu □wlu yi,»
 'e bla□a kwli yi bu, 'ki 'u 'a -ti a 'yi'buale a -ta'.

39 -E -bi -Yusu wen: «'N di 'ne- -toto ki ni, -e
 di□e nu, 'mu□u nu, nyibli -bu, -u kuo Nyisua □wlu
 yi, e ko nyibli -bu, -u 'yū□□ □wlu yi -kuo -ni, u 'mu
 'yi le -hūnhon -ni. E □hen 'nyre, nyibli -mu', -u ko
 'yii □do, u di yru le, kee, nyibli -mu', -u pi le, -e
 mo, u yru le, 'n di □nu□u 'ni -toto -ni, -e mo, 'waa
 'yii 'do ni.»

40 Falisi□tumu* a nyibli -bi -mu', -u ni 'u, u 'win
 win a 'mu ni. 'A -ti, ke- u pi, u wen: «□B□ e □hen
 'nyre, -aan 'mumu, -aan 'yii 'do ni -we 'a?»

41 -E -bi -Yusu □tu □nu □won, e wen: «'Aan
 'yii 'bu 'do wen, e □hen 'nyre, 'ba 'ye ni yru wen
 Nyisua a -ti' le, -e -bi Nyisua a -bati 'yi wen 'li□□
 'li -we, bu klo wen 'a mu. Kee, -te a pi le, -e mo,
 a yru le, -e □hen 'nyre, a yru Nyisua a -ti' le, 'a
 -ti, Nyisua a -bati di 'a mu 'ni klo.»

10

-Te -Yusu pu la blabli ko 'waa kokonyo a 'ledu

1 (-Juukue* a ye'nanyu, -mu', -Yusu 'tue yi 'li □nu
 -mo -hlee -ni.) Ke- e pi □nu yi: «□Bu pu□u blabli
 ko blablikonyo, -e mo blabli'yie□tunyō -we a de
 yi. 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni -tee, -e mo, blabli -mu',
 -u ni 'li -gblo 'kwli, nyiblo 'bu yi 'li □nu -mo ni
 pue, 'bu 'ye ni naa 'u -gblo a 'mu, 'a paale', kee,
 'bu yi -gblo 'hu le ni 'yee -ni, e 'wi yi, nyiblo a
 'mu, e mo 'yiyrynyō ko -balonyō 'huen- □nuo.

² Kεε, 'bu naa 'u -gblo a 'mu, 'a paale', -ε -bu, ε nɔ- mɔ blabli a 'mu, 'a kukonyɔ.

³ -Gblo'yie□tunyo -mu', -ε ni 'u -gblo a paale', ε -he blablikonyɔ a 'mu me le, 'ε pue 'li 'a blabli -mɔ. Blablikonyɔ a 'mu, 'bu yi 'a blabli ni de, -ε -bu 'a blabli a 'mu, u kɔ bu pu□u nua yi bu. Blablikonyɔ a 'mu, 'ti- ε 'mu 'li 'a -ne blable □du -patu' 'hɔɔ -ni, ε kɔ bu da 'a 'nyre.

⁴ 'Bu 'hɔɔ 'ki a blabli a pepe a 'mu, -ε -bu ε neε □nu ye', blabli a 'mu, 'u yi□ti □wien le kue, -kɔti u yi 'a win ni.

⁵ Kεε, nyiblo -mu', 'bu ni 'u, blabli a 'mu, 'bu 'yi□ti -yi, -ε -bu u 'yi 'li□ti 'li -we, bu kue□ε □wien le, kεε, u di 'gba ci le, -te u 'yi 'a win -yi a -ti.»

⁶ 'Ledu a 'mu, -Yusu pu -Juukue a ye'nanyu a 'mu yi, u 'yi□ti le -yru.

-Yusu, nɔ- mɔ sey a blablikonyɔ

⁷ -ε -bu ke- -Yusu pi de, ε wen: «'N yi 'a mu 'ni -lee -ni -teε, 'mɔ -bu, 'n 'wi- blabli-gblo a paale yi.

⁸ Nyibli a pepe -mu', -u pi le, -ε mɔ, u mɔ -teε a blablikonyɔ, -u na 'mu ye', -u -hi, 'ti- 'ni -di, nyibli a 'mu, nu- mɔ 'yiyinyibli kɔ -balonyu 'hɛn-. Kεε, blabli -bu, -u mɔ -teε a blabli, u 'yi □nu nua yi bu -pu.

⁹ 'Mɔ -mɔ blabli-gblo a paale a 'mu. Paale a 'mu, 'n pa 'mu, nyiblo -di 'u naa -ni, ε nɔ- Nyɔua di wa. ε di 'ni pa, ε 'mu 'hri, ε 'mu diide 'ye.

¹⁰ 'Yiyinyo yi 'li 'ni di, ε 'mu 'na blabli, -u mɔ 'na nyibli 'yi, ε 'mu □nu le 'lila -ni, kɔ, ε 'mu □nu bu -we a -ti. 'Mɔ -bu, 'n di ni, -ε di□e nu, 'mu

nyibli 'klo yrayru -nyi, ε kɔ, 'mu ɲnu ɲhan-tɪ 'yi ɲhlɔn lɛ nu.

¹¹ 'Mɔ -bu, 'mɔ -mɔ -tɛɛ a blablɪkɔnyɔ kɔ 'waa -tɛɛ a 'yieɲtunyɔ. -Tɛɛ a blablɪkɔnyɔ -hɛ 'a dɪɔnu a -hɔnhlɔn nɪ, 'kɪ 'v 'a blablɪ a -ta'.

¹² Kɛɛ, -kvannunyɔ -mu', -ɛ 'yɪ blablɪ a 'mu a kukonyɔ 'pa-, ε ɲtui ɲnu 'yie, 'wliye a -tɪ. Nyiblodɔ a 'mu, 'bu mɔ, 'bu 'ye -ji, 'bu yɪ 'lɪ nɪ dɪ, ε kɔ bu hie 'v blablɪ bu, bu 'gba ci lɛ, -ɛ nuɲo, ε 'yɪɲɪ 'pa-, ε 'yɪ blablɪ a 'mu -kɔ. -Jɪ 'bu nyre 'kɪ 'v, -ɛ -bɪ ε klo blablɪ -bɪ nɪ, 'a dɛ -bɪ -mu', 'ɛ -gbɔgbɛ -tɛblɪ 'nyɪ lɛ.

¹³ -Kvannunyɔ 'bu 'ye -ji, ε 'gbɛ ci, -kɔtɪ blablɪ a -tɪ, ε 'nɪ 'yaaɲa lɪɲɪ 'kla -wliye, ε nɔ- -mɔ -bɪ, 'wliye a -tɪ, 'ɛ nɪ -kvan.

¹⁴⁻¹⁵ 'Mɔ -bu, 'mɔ -mɔ -tɛɛ a blablɪkɔnyɔ. -Tɛ 'na 'Bai Nyɪsua -nu, 'ɛ yi 'mu, 'na 'mumu, 'nɪ yiɲɛ, kɛ- 'n nu 'na nyibli, -v mɔ 'na blablɪ a yiyie, 'na nyibli a 'mu, 'v yi 'mu -wɛ. 'N -hɛ 'na -hɔnhlɔn nɪ, 'kɪ 'v 'waa -ta'.

¹⁶ 'N kɔ blablɪ -bɪ, -v 'yɪ 'nɛ- 'na -gblo -bu 'kwli -nɪ, (ε ɲhen 'nyre, 'na nyibli -bɪ -mu', -v 'yɪ -Juukɔɛ* 'pa-). 'N kɔ ɲbu naa ɲnu -wɛ, v 'mu 'na win 'wɪn, v 'mu 'mu nɔa yɪ bu pɔ, v kɔ 'waa 'bio 'hɔɛn-, v 'mu 'yi lɛ -bibɪ -nɪ, v 'mu 'blaɲju nɪ -do -hɛ, ɲwɪ yɪ Nyɪsua a dakɔ nɪ -do, -ɛ kɔ blablɪkɔnyɔ nɪ -do.

¹⁷ 'Na 'Bai Nyɪsua nɔɛ 'mu nɪ, -kɔtɪ 'n dɪ 'na -hɔnhlɔn 'nɪ -ha, 'mu 'ku, -ɛ dɪɲɛ nu, 'mu -hɔnhlɔn a 'mu kle ya, 'mu 'klo 'hri de.

¹⁸ Nyiblo ɲdu 'yɪ 'lɪɲɪ 'lɪ -wɛ, bu 'la 'mu, 'bu mɔ, 'nɪ 'yɪɲɪ kɪ -wen. 'Na ɲgbɛtɔ, 'n -hɔɛ ɲbu -ha 'na -hɔnhlɔn, 'mu 'ku. 'N kɔ 'klɪ, 'kɪ ɲbu -ha 'na

-huhhlun, 'n kɔ 'kli de, 'ki ɔbu -mɪa 'na -huhhlun a 'mɔ kle. ɛ nɔ- mɔ de, 'na 'Bai Nyɪsua lee 'mɔ ɔbu nu.»

¹⁹ -Ti a 'mɔ -Yusu -hla, ɛ nuɔ ni, -Juukɔɛ a ye'nanyɔ -mɔ', -v ni 'v, 'v ɔgla de.

²⁰ 'Waa -hɔɔhɔ wɛn: «'Ku -huan* ni 'v nyiblo -bu ke'. 'A 'lu -hɔn 'v 'hru wlɔn. A 'ni 'pɔv 'liɔ nua yi bu.»

²¹ -U -bɪ wɛn: «Nyiblo -mɔ', 'ku -huan ni 'v ke', ɛ 'yi 'liɔ 'li -wɛ, bu nu hihle ɛ. 'Ku -huan 'yi 'liɔ 'li -wɛ, bu nuɔ, 'yii'dɔnyɔ bu yru ɛ.»

-Juukɔɛ a ye'nanyɔ 'ni -wɛnɔ -Yusu a de ki*

²² -Tɛ ti -hɔɔhɔ -hi, -ɛ -bɪ ɛɛ a ti nyre 'v ni. Ti ni -do a 'mɔ 'yri, lɛ'mimle ni 'li Jrusɛdɔ 'kwli, 'ki 'v Nyɪsua a 'kagbau a -ta'. -Nyɔwɔ -mɔ', -ɛ kɔ 'kwli v ɔtu la 'li 'kagbau a 'mɔ Nyɪsua -ji' bu, -nyɔwɔɔv a 'mɔ, ɛ nɔ- nyre 'v de, ɛ nɔ- kɔ lɛ'mimle v ni.

²³ 'Ki -Yusu ni 'li Nyɪsua a 'kagbau a -yaa 'kwli, pɔpa -mɔ', v deɛ Salomɔ a pɔpa, ɛ nɔ- ɛ yi 'v blɛ -hihie -ni,

²⁴ -Juukɔɛ a ye'nanyɔ 'v 'kukue 'vɔv 'hɔɪ ɛ. Kɛ- v pɪɔ yi, v wɛn: «Ti ni -tie -a di -ple, -ɛ di 'v nyre, 'ti- ɔmɔ -a mɔ -lee -ni, nyiblo a 'dɪ -bɪ -pa 'mɔ? ɔNi mɔ Wanyɔ -mɔ', Nyɪsua pɔ la ɛ, ɛ di la -a mɔ yi ya, -ɛ -bɪ -bu lee nɛ -a mɔ -dodo.»

²⁵ -ɛ -bɪ ɛ wɛn: «'N lee mɔ 'a mɔ ni, kɛɛ, -ti -bu, 'n yi 'a mɔ -lee -ni, a 'ni -pɔv liɔ ɔhan-tɪ'. ɔWɪlɛkɛɛ-teblɪ -bu, 'n ni, 'ki 'li Nyɪsua a 'nyre 'kwli, ɛ tɔɛ nɛ 'a mɔɔ ni, nyiblo a 'dɪ -bɪ 'n pa 'mɔ.

²⁶ Kɛɛ, -ti -bu, 'n hlɛ, a 'ni -pɔv liɔ ɔhan-tɪ, -ɛ nuɔ a 'yi 'na nyibli 'pa-.

27 'Bv mɔ, 'nɪ yɪ win nɪ pɪ, 'na nyibli pɪ 'mʊ nʊa yɪ bʊ, 'nɪ yɪ ɲnʊ, 'ʊ yɪ 'mʊ ɲwien kʊɛ.

28 'Na nyibli a 'mʊ, 'n yɪ -nyɪ ɲnʊ 'klɔ yrayɾʊ, -ɛ 'yɛ nɪ -wɛ 'lɪ. ʊ 'yɪ 'lɪɲɪ 'lɪ -wɛ, bʊ -wɛ bʊ, 'klɔ -mɔ 'klɔ. Nyiblo ɲdʊ 'yɪ 'klɪ -kɔ, bʊ -ha 'mʊ ɲnʊ -jɪ'.

29 'Na 'Bai Nyɪsʊa, nɔ- -nyɪ 'mʊ ɲnʊ. 'A 'klɪ nɪ 'ʊ 'klɪ a pɛpɛ 'lu yɪ. 'A -tɪ, ɛ 'yɪ nyiblo ɲdʊ -kɔ, -bʊ kɔ 'klɪ, -bʊ -ha nyiblo ɲdʊ 'na 'Bai Nyɪsʊa -jɪ'.

30 'N kɔ 'na 'Bai Nyɪsʊa 'hʊɛn-, -a mɔ dɛ nɪ -do ɲnɪɔ.»

31 -Tɛ -Juukʊɛ a ye'nanyʊ -nɪ wɛn, ʊ 'wɪn -tɪ a 'mʊ, ɛ -hla, -ɛ -bɪ ʊ 'du 'hɪ ye' lɛ dɛ, ʊ 'mʊ ɲnɛɲɛ -mɔ lɛ pʊ, ʊ 'mʊɲʊ 'la.

32 -ɛ -bɪ kɛ- ɛ pɪ ɲnʊ yɪ, ɛ wɛn: «'Kɪ 'lɪ 'na 'Bai Nyɪsʊa a 'klɪ 'kwɪlɪ, 'n nu ɲhaan-tɛblɪ -hʊɔhʊɪ, 'kɪ 'ʊ 'a mʊ ye'. ɲHaan-tɪ a 'dɪ -bɪ, -kɔtɪ 'a pɪ lɛ, a 'mʊ 'mʊ 'la 'lɪ?»

33 -ɛ -bɪ ʊ ɲtuɲo ɲwɔn, ʊ wɛn: «ɛ 'yɪ -bʊ nu ɲhaandɛ a -tɪ 'pa-, -a ɲnɪ ɲmʊɔɲɔ lɪ -na 'lɪlɛ lɛ, kɛɛ -yɪ -hɛɛ Nyɪsʊa a -tɪ lɛ. ɛ nɔ- kɔ -tɪ, ɲa -hʊɛ -na 'lɪlɛ. -Mɔ -bʊ, -ɛ mɔ -tonyiblo, -mɔ pɪ lɛ, -mɔ Nyɪsʊa ɲnɪɔ -wɛ.»

34 -ɛ -bɪ -Yusu ɲtu ɲnʊ ɲwɔn, ɛ wɛn: «D 'crɪ laɲa nɪ, 'kɪ 'lɪ 'aan tetecrɪɛn 'kwɪlɪ, -ɛ mɔ Nyɪsʊacrɪɛn: Nyɪsʊa wɛn 'nɪ: A mɔ nyɪsʊapʊ ɲnɪɔ.

35 -Tɪ -mʊ', Nyɪsʊa hlaa 'lɪ 'a 'crɪɛn 'kwɪlɪ, nyiblo ɲdʊ 'yɪ 'lɪɲɪ 'lɪ -wɛ, bʊ hlaɲa, -ɛ mɔ, ɛ 'yɪ -tɪ a -tɛɛ 'pa-. Nyibli -mʊ', ɛ lee win a 'mʊ, nʊ- ɛ dɛɛ nyɪsʊapʊ.

36 'Mɔ -bɪ, Nyɪsʊa pʊ 'mʊ 'kɪbɪa kɪ, 'mʊ 'a -kʊan nu a -tɪ. ɛ nɔ- lee 'nɛ- 'mʊ 'klɔ -bʊ kɪ. 'A mʊ -mɔ

-bi, a wen 'ni, 'mɔ -hɛɛ Nyɪsua a -ti lɛ, -tɛ 'n hlɛɛ, -ɛ mɔ, 'mɔ Nyɪsua a 'Yu ɲniɔ a -ti.

³⁷ 'Bu mɔ, -kvan -bu, 'n ni, 'bu 'yi Nyɪsua a kiwɛɛnlɛ 'pa-, -ɛ -bi a 'ni 'kuo 'li 'mɔ ɲwɪb yi.

³⁸ Kɛɛ, 'bu mɔ, -kvan -bu, 'n ni, -ɛ mɔ Nyɪsua a kiwɛɛnlɛ, 'ba 'yɛ ni -hɔa ba kuo 'mɔ ɲwɪb yi, -ɛ -bi -kvan a 'mɔ, ɛ nɔ- ba kuo ɲwɪb yi, -ɛ diɛ nu, a 'mɔɲv' lɛ yru -tɛɛ, -ɛ mɔ, 'n kɔ 'na 'Bai 'hɛn-, -a mɔ dɛ ni -do ɲniɔ.»

³⁹ Bu pɔ 'ki lɛ, -ɛ -bi -Juukɔɛ a ye'nanyɔ a 'mɔ, v ɲmɔɛ 'hru lɛ dɛ, 'ki bu kɔɔ, kɛɛ, ɛ ta ɲnu -ji', 'ɛ -mu.

⁴⁰ -Tɛ dɛ a 'mɔ, ɛ -hi, -ɛ -bi 'ki 'li Sudɛn a 'niki -tɪtɛ ni -do -mɔ', Saan pɔ la 'li nyibli 'nie 'lu lɛ, ti -hi la a ti 'yri, 'ki -Yusu -hi 'li ti -hɔɔhɔ,

⁴¹ nyibli -hɔɔhɔ 'v mi 'liɲi -mɔ, v wen: «Saan 'yi ɲwɪlɛkɛɛ-tɛblɪ ɲdɔ -nu, kɛɛ, -ti a pɛpɛ -mɔ', ɛ hla la, 'ki 'v -Yusu a -ta', ɛ mɔ -ti a -tɛɛ ɲniɔ.»

⁴² 'Ki 'v -tuo ni -do a 'mɔ ki, nyibli -mɔ', -v ni 'v, 'waa -hɔɔhɔ kuo -Yusu ɲwɪb yi.

11

-Tɛ -Yusu a nɪnatumu Lasa 'kɔ la

¹ ɛ kɔ la -Yusu a nɪnatumu ɲdɔ. 'A 'nyrɛ mɔ Lasa. 'Ki ɛ ni 'li Betanidɔ 'kwli, 'ki 'li Sudeblɔgba 'kwli, ɛ kɔ 'a 'dɪayɪ nyrɔyɔ ni 'hɛn 'hɛn-. 'Waa 'nyrɛ mɔ, Mari kɔ Matɪ.

² Mari, nɔ- mɔ nɔgba -mɔ', -ɛ gba la hɪnhɔnɔnyra, -ɛ 'wla laɲa -Yusu a bui klɛ, 'ti-ɛ nu la 'a dɪɔnɔ a 'lu-pupui, -ɛ 'hran la -Yusu a bui lɛ. 'Waa 'dɪayɪ Lasa, nɔ- 'kɔɛ -klɔ;

3 'diayɪ nyrɔɔ a 'mɔ, 'v le nyiblo, 'kɪ 'lɪ -Yusu -mɔ, 'kɪ bɔ lee ɲɛ, -ɛ mɔ: «-Na nɪnatumu Lasa a 'hɔɪ yɪ 'nɪ hren.»

4 -Tɛ -Yusu 'wɪn titie a 'mɔ, -ɛ -bɪ ɛ wɛn: «Lasa a 'hɔɪ a hinhren 'yɪ 'lɪɲɪ 'lɪ -wɛ, bɔ 'laɲa. Kɛɛ, ɛ di tɔɔ ɲɛ nyibli yɪ, -ɛ mɔ, Nyɪsɔa kɔ 'kɪ, kɔ -tɪ a 'yɪ'buale. 'Kɪ Nyɪsɔa di 'lɪ 'hɔɪ a hinhren a 'mɔ 'kwɪli -naa -nɪ, ɛ 'mɔɲɔ nyibli yɪ -tɔɔ -nɪ, -ɛ mɔ, 'mɔ -bɔ, -ɛ mɔ Nyɪsɔa a 'Yɪ, 'n kɔ -tɪ a 'yɪ'buɔa.»

5 'Diayɪnɔ nɪ ta a 'mɔ, -v mɔ Matɪ kɔ Mari kɔ Lasa 'hɔɛn-, -Yusu nɔɛ ɲɔ nɪ diakɪ.

6 ɛ mɔ ɲhan-tɪ, 'ɛ nɔɛ ɲɔ diakɪ, kɛɛ, -tɛ ɛ 'wɪn Lasa a 'hɔɪhrennyɛ, -tɪtɛ -mɔ', ɛ nɪ 'lɪ, ɛ -hɪɪ 'lɪ -nyrɔwɪ nɪ 'hɔɛn,

7 'tɪ- 'ɛ lee nɛ 'a -nagbɔɔ*, ɛ wɛn: «-Ba 'du ye', -ba mu 'lɪ Sudeɓɓɔba 'kwɪli.»

8 -ɛ -bɪ 'a -nagbɔɔ wɛn: «Tɔɔnyɔ o, -tɪtɛ -mɔ', -pɔ lɛ, -ba mu 'lɪ, 'kɪ v -hɔɛ bɔ bɪɪ mɔ 'lɪ -mɔ 'hɪ, bɔ 'la mɔ -mɔ, dɛ a 'mɔ, 'a tɪ 'yɛɛ kɪ bɔ nɪ hɔɛ. -ɛ -bɪ, 'kɪ -hɔɛ -ba mu 'lɪ dɛ?»

9 -ɛ -bɪ -Yusu wɛn: «-Nyrɔwɔ kɔ 'a -nɛ tɪ, halɔ 'ɛ kɔ 'a -nɛ tɪ. Nyiblo 'bɔ yɪ -nyɛ' nɪ -nɛɛ -nɪ, 'a bɔɪ 'yɪ 'lɪɲɪ 'lɪ -wɛ, bɔ bɪbɪ lɛ, -ɛ nɪɲɔ, ɛ yɪ nyiblo -mɔ' 'nɪ 'ye, -ɛ yɪ 'kɔ -bɔ a nyibli -nyɛ -nyɪ.

10 Kɛɛ, nyiblo 'bɔ yɪ 'tɔ' nɪ -nɛɛ -nɪ, 'a bɔɪ kɔ bɔ bɪbɪ lɛ, halɔ a -tɪ.»

11 -ɛ -bɪ kɛ- ɛ pɪ ɲɔ yɪ dɛ, ɛ wɛn: «-Aan nɪnatumu yɪ 'nɪ ɲme, kɛɛ, 'n mi nɪ, 'mɔɲɔ ɲmena' -ha.»

12 -ɛ -bɪ 'a -nagbɔɔ wɛn: «Kɔkɔnyɔ o, 'bɔ yɪ nɪ ɲme, ɛ 'wɪ yɪ, 'a 'hɔɪ di 'nɪ 'kee -nɪ.»

13 Kɛɛ, dɛ -mɔ', -Yusu pɔ lɛ, -ɛ mɔ, Lasa yɪ 'nɪ ɲme, ɛ 'wɪ yɪ 'kɔkɔɔ ɛ ɲhɛn 'nyɛ. Kɛɛ, 'a

-nagbopɔ -mɔ bɪ, 'waa ɔwɪ 'yeɔe nɪ, -ε mɔ, sɛyɪ a ŋmena a -tɪ ε hlɛ.

14 -Yusu 'yɪ 'kɪ ɔnɔ -tɪ ɔdɔ 'yɪ kɪ -hlii -nɪ de, 'ε lee ɔnɔ, -ε mɔ: «Lasa 'kɔ nɪ.

15 Kεε, 'aan -tɪ, 'n kɔ plɔ a bleelɛ, 'kɪ ɔbɔ 'yɪ 'ɔ Lasa 'hɔɪ -nɪ, -ε nuɔ, de a 'mɔ, ε di 'a mɔ 'nɪ -hεε -nɪ, 'kɪ ba kuo 'mɔ ɔwɪbɔ yɪ. 'A -tɪ, -ba mu 'ɔɔɔ 'hɔɪ.»

16 -ε -bɪ Toma, ɔ dεε ɔYrupɔyɪ, ε nɔ- yɪ 'a 'bio -nagbopɔ -lee -nɪ, ε wen: «-Ba kɔε -Yusu ɔwien, -ε diɔe nu, ε kɔ -a mɔ 'hɔɛn-, -a 'mɔ 'ɔ -tɪtɛ nɪ -do 'kɔɔ -nɪ.»

-Yusu, nɔ- hε 'lɪ -tonyibli 'kɔkɔnyibli 'nyɪ, -ε yɪ ɔnɔ 'kɔ yrayɔ -mɔ', -ε 'yε nɪ -wε 'lɪ -nyɪ

17 -Tε -Yusu yɪ 'lɪ 'dɪɔ a 'mɔ 'kwɪɪ nyre mɔ nɪ mi, -ε -bɪ ε 'wɪn nɪ, -ε mɔ, -tɛ ɔ -ha 'ɔ Lasa, ε kɔ kε -nyɔwɪ nɪ -hɛn.

18 Betanidɪɔ 'mɔε Jrusɛdɪɔ yɛ. 'Waa -mɔlehɔhlɔ 'yɪ 'lɪ -kilowɪ nɪ ta -wε.

19 ε nɔ- kɔ -tɪ, -Juukɔε* -hɔɔhɔɪ 'ɔ -hɔn 'lɪ Jrusɛ, 'ɔ di Matɪ kɔ Mari 'hɔɛn- yɪ -mε mɔ, ɔ 'mɔ 'lɪ ɔnɔ ɔwɪbɔ 'kwɪɪ bɔ ɔtu, 'waa 'dɪayɪ Lasa a 'kɔkɔ-tɪ.

20 -Tε Matɪ 'wɪn, -ε mɔ, 'kɪ -Yusu yɪ 'lɪ di, -ε -bɪ ε muɔ yɪ 'bε mɔ, kεε, 'kɪ Mari -mɔ -bɪ, ε nɪ 'lɪ 'kayɪ bɔ.

21 -Tε Matɪ nyre 'ɔ -Yusu 'hɔɪ, -ε -bɪ ε wen: «Kɔkɔnyɔ ɔ, 'bɔ mɔ, ɔnɪ nɪ mɔ 'nɛ-, 'na 'dɪayɪ 'yɪ wen 'lɪɪ 'lɪ -wε, bɔ 'kɔ wen.

22 Kεε, -tɛ tɪ nε -bɔ, 'n yɪɔe nɪ, -ε mɔ, 'a -nε dε, -di Nyɪsɔa -hɔa, ε diɔe 'nɪ nu.»

23 -ε -bɪ -Yusu wen: «-Na 'dɪayɪ di 'hrɪ 'kɔ.»

24 -Э -bɪ Matɪ wɛn: «lɪn, 'n yɪɕe nɪ, -ɛ mɔ, lɛ'boɔ-nyrɔwɔ a ti 'yri, ti -mʊ', -ɛ kɔ 'yri Nyɪsʊa di nyibli 'kɔ -ha.»

25 -Э -bɪ -Yusu wɛn: «'Mɔ -hɛ 'lɪ -tonyibli 'kɔkɔnyibli 'nyɪ lɛ, -ɛ yɪ ɕnʊ 'kɔ yrayrʊ -mʊ', -ɛ 'yɛ nɪ -wɛ 'lɪ -nyɪ. Nyibli 'bʊ kuo 'mʊ ɕwɔ yɪ, -ɛ -bɪ 'n -nyɪɕe 'kɔ yrayrʊ a 'mʊ. 'Ye ɕbɪ ɛ 'kʊ, ɛ 'tɪɛ di 'kɔ a 'mʊ kɔ.

26 Nyibli -bʊ, -ɛ pɪ -hʊnhlʊn, 'bʊ mɔ, 'bʊ kuo 'mʊ ɕwɔ yɪ, -ɛ -bɪ sɛyɪ-sɛyɪ ɛ 'yɪ 'lɪɕɪ 'lɪ -wɛ bʊ 'kʊ. ɕBɪ dɛ a 'mʊ, -pʊɕʊ ɕhan-tɪ?»

27 -Э -bɪ ɛ wɛn: «lɪn, Kɔkɔnyɔ, 'n pʊɕʊ ɕhan-tɪ, -ɛ mɔ, -mɔ mɔ Wanyɔ -mʊ', Nyɪsʊa pʊ la lɛ, -ɛ di la 'a dako yɪ ya. -Mɔ mɔ Nyɪsʊa a 'Yu, -ɛ di la 'nɛ-'kɔ -bʊ kɪ di.»

-Tɛ -Yusu we la 'a nɪnatumu Lasa a ɕhien

28 Bʊ pʊ 'kɪ lɛ, -ɛ -bɪ Matɪ mu 'a 'dɪayɪ Mari da mɔ, 'bʊ bii yɪ, ɛ wɛn: «Tɔɔnyɔ di nɪ, -mɔ ɛ dɛ.»

29 -Tɛ Mari 'wɪn dɪdawɪn a 'mʊ, -ɛ -bɪ ɛ 'kɪka nɪ, 'ɛ 'du ye', 'ɛ mu 'lɪ -Yusu 'hʊɪ.

30 -Yusu a 'mʊ, ɛ 'yɛɛ 'dɪɔ nɪ 'yɛ. -Tɪtɛ nɪ -do -mʊ', Matɪ yɛɛ wɛn 'ʊɕʊ bʊ, 'kɪ ɛ 'tɪɛ nɪ 'ʊ.

31 -Juukʊɛ* -mʊ', -ʊ di 'lɪɕɪ ɕwɔ 'kwɪ bʊ ɕtu mɔ, -tɛ ʊ 'yɛɕe, -ɛ mɔ, Mari a 'mʊ, ɛ 'kɪka nɪ, 'ɛ 'hri, -ɛ -bɪ 'waa 'mumu, ʊ 'du ye', 'ʊ kʊɛɕɛ ɕwɪɛn. ʊ nʊ- mɔ -bɪ, ʊ daa ɕnɛ, 'kɪ ɛ mi 'lɪ 'dabio yɪ, ɛ 'mʊ we.

32 -Tɛ Mari nyre 'ʊ -tɪtɛ -mʊ', -Yusu nɪ 'ʊ, -tɛ ɛ 'yɛɕe, -ɛ -bɪ ɛ 'gbla kwɪ, 'kɪ 'ʊ 'a bʊɪ ɕhlɔn, ɛ wɛn: «Kɔkɔnyɔ ɔ, ɕnɪ nɪ mɔ 'nɛ-, 'na 'dɪayɪ 'yɪ wɛn 'lɪɕɪ 'lɪ -wɛ, bʊ 'kʊ wɛn.»

33 -Tɛ Mari pʊ 'kɪ lɛ, -ɛ -bɪ -Yusu 'yɛɕe nɪ, -ɛ mɔ, ɛ yɪ 'nɪ we, ɛ kɔ nyibli -mʊ', -ʊ kʊɛɕɛ ɕwɪɛn,

'u yi we -wε. De a 'mu, ε bubla□a yi bu diaki, ko,
'ε nie □ne nyai diaki,

34 -ε -bi ε wen: «-Te a -ha 'u□u, -bi' a □tuu □ne
yi li?» -ε -bi u wen: «Kukonyo, di 'li, □mu 'u -tite
a 'mu 'ye.»

35 -ε -bi -Yusu -tva wuwe.

36 Nyibli -mu', -u ni 'u, u wen: «Ba 'ye ke, ε nuε
□ne ni diaki.»

37 'Ki 'li nyibli a 'mu 'nyi, 'ki nyibli ni 'li, u wen:
«'Bi no- kla mo 'yii'donyo a 'yii yi. ε ko bu nu wen
'ki□i, 'ki Lasa 'yεε di wen ni 'ku.»

-Te -Yusu -ha la Lasa 'klo

38 -Yusu bubble yi bu de, 'ε mu 'li 'dabio yi.
'Dabio a 'mu, ε mo 'hiu a 'huo □ni□. 'Ki ε ni 'li
dugba 'kwli, 'u nu 'hiokiba, 'u ka□a yi.

39 -ε -bi -Yusu wen: «Ba -ha 'u 'hiu -mu', u -nu,
'u ka 'dabio yi.» Kee, ke- Lasa a 'diayi nyoyu
Matu pi: «Kukonyo o, ε di pu 'nu, -ε nu□o, ε -hii
'li 'dabio 'kwli -nyrowi ni -hen.»

40 -ε -bi -Yusu □tu□o □won, ε wen: «'N lee wen
-mu ni, -ε mo, □ni kuo 'mu □wlu yi, -di Nyisua a
-ti a 'yi'bubua 'ni 'ye.»

41 ε no- mo bu -ha 'u 'hiu a 'mu, -Yusu 'ε 'du 'lu
ye', 'ε ta 'li yako 'kwli le, ε wen: «'Na 'Ba, 'n -nyi
-mu 'wio, -koti -wen 'na lenyaawin ki.

42 'N yi□e ni, -ε mo, 'a -ne ti, -yi wen 'na
lenyaawin ki. Kee, -ti -bu, 'n -hla, 'n hla□a ni,
nyibli -bu, -u □glaa 'li 'mu le a -ti, -ε di□e nu, u
'mu□u □han-ti pu, -ε mo, -mo lee 'ne- 'mu 'klo -bu
ki.»

43 -Te ε pu 'ki le, -ε -bi ε 'yaa 'li win, ε wen:
«Lasa, 'hri 'li 'dabio 'kwli!»

44 Ti ni -do a ti 'yri, -ε -bi Lasa 'hri ni. 'A bui kɔ 'a dabui 'hɛn-, ɔ 'tɛ 'hɪnhɪvɛn -jɪsɛ lɛ, kɔ, 'ɔ 'hɪnhɪvɛn 'a 'lu dakɪbiɛ lɛ. -ε -bi -Yusu wen: «Ba ɔwɛɛ, kɔ, ba -haɔa mɛ lɛ, bu na.»

-Tɛ -Juukɔɛ a ye'nanyɔ -yra la -Yusu a 'lɪla-tɪ (Matie 26.1-5; Makɪ 14.1-2; Luku 22.1-2)*

45 -Juukɔɛ -mɔ', -ɔ mu Mari yɪ -mɛ mɔ, -ɔ 'ye dɛ -mɔ', -Yusu -nu, 'waa -hɔɔhɔɪ kuo -Yusu ɔwɔɔ yɪ.

46 Kɛɛ, 'kɪ 'lɪ ɔnɔ 'nyɪ, nyibli -bi ni 'lɪ, 'ɔ mu Falisiɔtumu* a nyibli 'ye mɔ, 'ɔ lee ɔnɔ dɛ a 'mɔ, -Yusu -nu.

47 -Tɛ ɔ 'win, -ε -bi Nyɪsua a -cɔhlɔnpinyɔ* gbagbi, kɔ Falisiɔtumu a nyibli a 'mɔ 'hɛn-, ɔ kɔ 'waa nyibli gbagbi 'hɛn-, ɔ da -gbolugbo, ɔ wen: «-Bi' -a di 'kɪ nu 'lɪ, -ε nuɔ, nyiblo -bɔ, ε ni ɔwɔlɛkɛɛ-tɛblɪ -hɔɔhɔɪ?

48 'Bɔ mɔ, ɔba -haɔa mɛ lɛ, bu 'tɛ yɪɔ 'lu -mɔ ni gbɛ, nyibli a pɛpɛ di kuo ɔnɛ ɔwɔɔ yɪ, 'tɪ-Romakɔɛ a nyibli gbagbi 'mɔ di, ɔ 'mɔ -a mu gbatɪ klɛ -ha, -a mu -bɔ, -ɔ mɔ Nyɪsua a 'kagbau -bɔ, kɔ -aan dakɔ a nyibli gbagbi.»

49 'Kɪ 'lɪ ɔnɔ 'nyɪ, nyiblo -mɔ', -ε mɔ la 'yru a 'mɔ bu, 'a -cɔhlɔnpinyɔ a nyiblo gbagbɔ, ε wen: «A 'yɪ ɔdedede a lɛyuyruo -kɔ.

50 ɔBi ε 'yɪ -tɛɛ -nu, 'kɪ nyiblo ni -do, 'bɔ 'kɔ, 'kɪ 'ɔ -aan dakɔ a pɛpɛ a -ta', 'ε -hi 'ɔ -aan dakɔ a pɛpɛ a 'mɔ bu -wɛ bu?»

51 Sɛyɪ-sɛyɪ, win a 'mɔ, ε -pɔ, ε 'yɪ 'a dɪɔnɔ a 'lɪlɛ-hihie 'pa-. Kɛɛ, -tɛ ε mɔ 'yru a 'mɔ, 'a -cɔhlɔnpinyɔ a nyiblo gbagbɔ, -ε nɔ- kɔ -tɪ Nyɪsua 'ε ɔtuɔ win a 'mɔ wɔn, 'ε hlɛɛ, -ε mɔ, -Yusu di 'nɪ 'kɔ, 'kɪ 'ɔ -Juukɔɛ a dakɔ a pɛpɛ a -ta'.

⁵² Kεε, ε 'γι 'υ -Juukυε ni -do a -ta' 'pa-, ε 'ni 'ku□υ ni. Kεε, ε di 'ni 'ku, 'ki 'υ Nyysva a 'yonυ a pεpe, -υ 'hεen 'blugbi ki bu a -ta', -Yusu a 'mυ, ε 'mυ □ny le 'kukue -ni, υ 'mυ δε ni -do -he.

⁵³ Kυε 'υ -nyrōwō a 'mυ 'yie bu, -Juukυε a ye'nanyυ -yra□a ni, 'ki bu 'la -Yusu.

⁵⁴ Δε a 'mυ, ε nu□o ni, -Yusu 'ni -pa□a la, 'ki 'li nyibli 'nyi le de, 'ki 'li -Juukυε a 'blugba 'kwli. -ε -bi ε kō 'a -nagbopυ* 'hυen-, 'ki υ mu 'li 'diō -mυ', υ δεε Eflaimυ 'kwli, 'υ -hii 'li -nyrōwi -hυohυi. 'Ki 'li Eflaimυ a 'mυ ke', -tutukutιo □dυ ni 'li, nyiblo □dυ 'ε 'γι 'li ki 'ti.

⁵⁵ -Juukυε a le'mimle -mυ', υ δεε Paki, 'a ti 'mυε yre. 'Ti- le'mimle a 'mυ, ε 'mυ 'υ nyre, 'blugba a 'mυ, 'a nyibli -hυohυi mu 'li Jrusredιo 'kwli, -ε di□e nu, δε -mυ', υ kō bu nu, 'ti- υ 'mυ 'υ γι 'sii -ni, 'ki 'υ Nyysva ye', υ 'mυ□υ nu, 'ti- υ 'mυ le 'mle.

⁵⁶ Nyibli a 'mυ, υ □mυε -Yusu le. -Te υ ni 'li Nyysva a 'kagbau a -yaa 'kwli, -ε -bi υ -tua 'υ le'betile, υ wen: «□Bi 'aan □wli wen 'ni, ε di le'mimle ki 'ni di?»

⁵⁷ Nyysva a -cōhlōnpinyυ gbagbi kō Fal-isi□tumu a nyibli hla la□a ni, -ε mō, 'bu mō, nyiblo □dυ 'bu yi 'υ -tite -mυ', -Yusu ni 'υ, -ε -bi bu lee □ny, -ε di□e nu, υ 'mυ□υ klo.

12

*-Te Mari plv la -Yusu a bui -dawinni le
(Matie 26.6-13; Makı 14.3-9)*

¹ -Nyrōwi ni □hlon-do -hie 'li, -Juukυε* a le'mimle -mυ', -ε mō Paki, ε 'mυ 'υ nyre, 'ki -Yusu kō 'a -nagbopυ* 'hυen-, υ mu 'li Betanidιo 'kwli.

'Kɪ 'lɪ 'dɪɔ a 'mʊ 'kwli, 'kɪ nyiblo -mʊ', -ɛ mɔ Lasa, ɛ 'tɪ 'lɪ. Lasa a 'mʊ, ɛ nɔ- -Yusu -ha mɔ 'lɪ 'kʊkʊnyibli 'nyɪ, ɛ -ha mɔ 'kɔ. Lasa a 'mʊ, ɛ kɔ 'a 'dɪayɪ nyrɔyɔ nɪ 'hʊɛn, Matɪ kɔ Mari 'hʊɛn-, ʊ nʊ- kɔ -mɔ ɛ mu 'lɪ.

² -Tɛ ɛ nyre 'ʊ, -ɛ -bɪ ʊ pie ɲɛ nɪ, Matɪ 'ɛ -ha 'lɪ -Yusu a diidɛ. Lasa kɔ nyibli -bɪ, ʊ kɔ -Yusu 'hʊɛn-, nʊ- yɪ diidɛ a 'mʊ di.

³ Bʊ yɪ 'kɪ dɛ nɪ di, -ɛ -bɪ Mari 'du -dawinniyɪɛ ye'. -Dawinni a 'mʊ, ɛ pɪ ɲdie dɪakɪ. -Tɛ ɛ 'duɔ ye', -ɛ -bɪ ɛ plʊɔ -Yusu a bʊɪ lɛ, 'ɛ nu 'a dɪɔnʊ a 'lunyapli, 'ɛ 'hran -Yusu a bʊɪ lɛ, -dawinni a hɪnhɾɔn 'ɛ 'hɛɛn 'lɪ 'kayɪ bʊ.

⁴ -Tɛ Mari nu dɛ a 'mʊ, -ɛ -bɪ -Yusu a -nagbopi -bɪ, -ɛ kɔ 'nyɪɛ mɔ Judɪa Yisikalio, -ɛ di -Yusu 'a yraanyibli -jɪ' pʊ, kɛ- ɛ pʊ:

⁵ «'Aa. Dɛ- kɔ -dawinni a 'mʊ a 'yɪ -plo 'lɪ? 'A 'wliɪɛ -wɛ 'lɪ bʊ mɔ wɛn -kʊannunɪɔ nɪ -do a 'pɛɛwli nɪ, 'kɪ 'lɪ ɲhɔnɾɔɪ nɪ -pu 'kwli. 'Bʊ mɔ, 'bʊ plo wɛnɲɛ, -a -wɛ 'lɪ -ba -nyɪ wɛn 'a 'wliɪɛ ɲhʊɛnnyibli nɪ.»

⁶ ɛ 'yɪ ɲbʊ bʊ kɔ ɲhʊɛnnyibli a nyɪ a -tɪ, bʊ nu 'pʊplɛ lɛ, kɛɛ -tɛ ɛ mɔ 'yiyɪɪɪɔ a -tɪ, ɛ nɔ- kɔ -tɪ, 'ɛ nɪ 'pʊplɛ lɛ. ɛ mɔ ɲhan-tɪ, ɛ nɔ- ɲtui 'waa 'wli blɛ, kɛɛ, 'wli a 'mʊ, ɛ ɲtui blɛ, ɛ kla 'a 'yiyɪɪ-tɪ.

⁷ -ɛ -bɪ kɛ- -Yusu pɪ 'kɪ, 'ɛ -hɪhɪɛɲɛ klɛ, ɛ wɛn: «-Haɲa mɛ lɛ. Dɛ ʊ kɔ bʊ nu wɛn -nyɾɔwɔ -mʊ', -ɛ kɔ 'kwli 'n di wɛn 'ʊ 'kʊɔ -nɪ, ʊ di wɛn 'ʊ 'mʊ 'ʊ -haa -nɪ, dɛ a 'mʊ, ɛ nɔ- ɛ -nu -dodo.

⁸ Ba kɔ 'a yiyɪɛ, -ɛ mɔ, ɲhʊɛnnyibli 'tɪɛ di 'nɛ- 'a mʊ 'nyɪ nɪ. Kɛɛ, 'mɔ -bɪ, tɪ 'n di 'nɛ- 'a mʊ 'nyɪ -hɪɪ -nɪ, ɛ 'yɪ -hʊ.»

-Juukʊɛ a nyibli gbagbɪ -hʊɛ bʊ 'la Lasa -wɛ*

⁹ Ti nı -do a 'mυ 'yri, 'kɪ -Juukɔε -hɔɔhɔɪ 'wɪn 'ɔ, -ε mɔ, 'kɪ -Yusu nı 'lɪ Betanidɔ 'kwli. Ε nɔ- mɔ bu mu 'lɪ. Ε 'yɪ -Yusu a 'yiye-tɪ nı -do a -tɪ 'pa-, ɔ 'yɪ 'lɪ -mu. Kee, ɔ mu 'lɪ nı -wε, -ε di□e nu, Lasa -mυ', -Yusu -ha mɔ 'lɪ 'kukɔnyibli 'nyɪ, ε -ha mɔ 'kɔ, ɔ 'mυ□ɔ 'ye.

¹⁰ -Ε -bɪ Nyɪsɔa a -cɔhlɔnpinyɔ* gbagbɪ -yra□a nı, 'kɪ bu 'la Lasa -wε,

¹¹ -ε nu□o, ε nɔ- kɔ -tɪ, -Juukɔε -hɔɔhɔɪ 'ɔ kuo -Yusu □wɔ yɪ, 'ɔ 'kee nyibli gbagbɪ a 'mυ, 'waa -mɔnɪna.

-Tε -Yusu 'ya la Jrusɛdɔ 'kwli

(Matie 21.1-11; Makɪ 11.1-11; Luku 19.28-40)

¹² -Tε -nyre -nye, -ε -bɪ nyibli -mυ', -ɔ di Pakɪ a lɛ'mimle kɪ, ɔ 'wɪn nı, -ε mɔ, -Yusu di di Jrusɛdɔ 'kwli.

¹³ -Tε ɔ 'wɪn 'kɪ, -ε -bɪ ɔ 'bε yohran, 'ɔ 'ble□e kɔa lɛ, 'ɔ □tɪ 'dɔ, 'ɔ mu -Yusu ye' 'bε mɔ. Kee- ɔ pɪ, 'ɔ 'yεε 'lɪ win, ɔ wen: «-Na 'wio, -mɔ -mυ', -ε yɪ 'lɪ di, 'kɪ 'lɪ Kukɔnyɔ a 'nyre 'kwli. Nyɪsɔa bu nu -mυ □haandε -mɔ. Ba 'ye Yisraekɔε a bodɔ, -ε yɪ 'lɪ di. Ba 'de -ba pɔ□ɔ 'nyre lɛ.»

¹⁴ 'Kasrayu □dɔ nı 'ɔ. Ε nɔ- kɔ kɪ -Yusu 'ya 'ɔ, □wɪ yɪ, -tε -mυ', Nyɪsɔacrɪɛn nu la 'a hɪhla, -ε mɔ:

¹⁵ «Sion* (Jrusɛ) a nyibli,

a 'nɪ 'pie 'lɪ hɔannɔ.

Ba 'ye ke,

'aan bodɔ, nɔ- yɪ 'lɪ di.

'Kɪ ε nı 'ɔ 'kasrayu kɪ.»

¹⁶ Ti a 'mυ 'yri, -tebli -mυ', -Yusu kɔ nyibli -mυ' 'hɔɛn-, ɔ ni, 'a -nagbopɔ* 'nɪ -yru□o la□a' lɛ. Kee, ti -mυ' -kɔ 'yri -Yusu mu 'lɪ yakɔ 'kwli, 'kɪ 'lɪ -tɪ a 'yi'buale 'kwli, 'tɪ- 'ε bi 'lɪ □nɔ 'kwli, -ε mɔ, -tɪ a

-tεε □nιo, -te -mυ', Nyιsvacrιen nu la 'a hιhla, ke-nyibli -mυ', υ ni la 'a nunuo.

17 -Te -Yusu lee mο Lasa, 'kι bu 'hrι mο 'klo, bu -hον mο 'lι 'dabio 'kwli, nyibli -hυoηυι 'ye mο δε a 'mυ nι, 'υ mu mο, 'υ lee mο nyibli -bι ε δε a 'mυ, -Yusu -nu.

18 Ε nο- kο -tι, nyibli -nι wen, 'υ di□e ye' 'βε mο, -kοtι υ 'wιn mο nι, -ε mο, -Yusu nu mο □wιlekeε-tebι a 'mυ nι.

19 -ε -bι Falisi□tumu* a nyibli -mυ', -υ nι 'υ, υ nu- -mο -bι, ke- υ pι, 'υ yι 'lι ε 'pυple -nι, υ wen: «-A yι□ι 'nι 'ye, -ε mο, nyiblo -bυ, ε -hi -a mυ wλon. Nyibli a pεpe yι kvε□ε □wien.»

Glekικυε -bι -hυε bu yi wen -Yusu

20 -Juukυε a ε'mimle a 'mυ a ti 'yri, nyibli -mυ', -υ mu 'lι Jrusredιo 'kwli, -υ mu Nyιsva da mο, 'kι 'lι □nυ 'nyι, Glekικυε nι 'lι.

21 Nyibli a 'mυ, υ nu- mu 'υ -Yusu a -nag-bopi* Filipυ 'hυι. 'Kι ε kο 'lι Betιsaida, -ε mο Galileblυgba a 'dιo -bι, υ wen: «Nyιbeyu, -a -hυε -ba yi wen -Yusu.»

22 Ε nο- mο Filipυ a 'mυ, bu mu, bu lee nε 'a 'bι Adre, 'tι- υ nι 'hυen a 'mυ, 'υ bibi kι, 'υ -mu, 'υ lee -Yusu.

23 -ε -bι -Yusu wen: «Ti nyre 'υ nι, 'kι 'mο -bυ, -ε mο -tonyibli a pεpe a Nyiblo, Nyιsva bu -nyi 'mυ -tι a 'yi'bvale.

24 □Bυ pυ□υ -kυbye a δε yι. -Kυbye 'bu 'yι -tυtυ ε -hren, ε 'yι 'lι□ι 'lι -we, bu mι, kο, ε 'yι 'lι□ι 'lι -we, bu pυ blυ, keε, ε nι -do di 'υ nι. Keε, 'bu mο, 'bu -hren -tυtυ ε, ε di 'nι mι, ε 'mυ blυ pυ. -Kυbυ a 'mυ, 'a mιmι 'wι- 'kυkυbυ yι. 'Na 'mumu, 'n 'wι- -kυbye yι. 'N kο □bυ 'ku, -ε di□e

nu, nyibli -huohui 'mu 'klo yrayru -mu', -e 'ye ni -we 'li ko.

²⁵ -E -bi nyiblo 'bu 'yi -mo -we, bu 'ku, 'na □wlu a yikuole a -ti, e 'yi 'li□i 'li -we, bu ko 'klo yrayru -mu', -e 'ye ni -we 'li. Kee, nyiblo 'bu -we -mo, 'ku bu 'ku, -te e mo 'na nyiblo a -ti, e di ko 'klo yrayru -mu', -e 'ye ni -we 'li.

²⁶ 'Bu mo, nyiblo 'bu -hue, bu nu 'na -kuan, -e -bi e ble e yi, bu na 'mu -mo, 'a -ne -tite, 'n di 'u mu, e ko bu mu 'u -we, 'ye □bu e mo 'li 'kuole'. 'A -ne nyiblo, 'bu yi 'na -kuan ni ni, 'na 'Bai Nyisua, no- di□e -ti a 'yi'buale -nyi.»

-Yusu hla 'a 'kukuv a -ti

²⁷ «-Te ti ne -bu, 'na -hihiu hlou 'mu -mo le. -Bi' 'n di 'ku 'na 'Bai yi pu 'li? □Bi ke- □bu pu: 'Na 'Bai Nyisua o, nu□o, □hiwen'yeti, -e di 'li di, bu hlou 'mu -mo le. 'Uun-, 'ni -pu□u le ni, -e nu□o, □hiwen'yeti a 'mu, no- 'mu 'li wlon -naa -ni, e no- ko -ti, 'ni di 'ne- 'klo -bu ki.

²⁸ Ke- 'n di pu: 'Na 'Bai o, nu□o, -na -ti bu 'bua 'yi.» Bu pu 'ku le, -e -bi Nyisua a win -hon 'li yako 'kwli, 'e pi le: «'N -we 'a nunuo -mo, 'na -ti 'e 'bua 'yi, kee, 'n ko □bu nu□o de.»

²⁹ Nyibli -mu', -u ni 'u, u 'win win a 'mu ni, u wen: «Yako, -e □ma.» -U -bi wen: «Nyisua a lelenyo -bi, -e yi 'ple.»

³⁰ Kee, -Yusu wen: «E 'yi 'na -ti 'pa-, win a 'mu, e 'yi -pu -ni, 'a mu ko -ti □nuo.

³¹ Ti -bu, -e ko 'yri Nyisua di 'u 'klo a nyibli -bati le -puu -ni, e nyre 'u ni. -Te ti ne -bu, Nyisua di 'klo -bu, 'a nyiblo gbagbu Satan le 'ni bla.

³² 'Mo -bi, ti -mu' -ko 'yri u di 'u 'mu ye' 'duu -ni, 'ku 'u tugbe 'yie, 'mu -tutu -mo le -hlou -ni, ti

a 'mυ 'yri, 'n di□e 'nι nu, nyibli a pεpe 'mυ 'mυ le 'mυε -nι.»

³³ 'Kυkυυδυ -mυ', ε di la 'kυ, ε nυ- ε □hen 'nyre. Ε nυ- kυ -tι, 'ε nu 'pυple le.

³⁴ -Ε -bι κε- nyibli -mυ', υ pι□ι yι, υ wen: «'Kι 'lι Nyιsυa a tetecrien 'kwli, υ 'cri la 'lι□ι nι, -ε mυ, Wanyυ -mυ', Nyιsυa pυ la le, ε di la -a mυ yι ya, ε di hie 'kλ. De- kυ -tι, -mυ -bι, □nι pι le, -ε mυ, nyiblo -mυ', -ε mυ -tonyibli a pεpe a Nyiblo, υ di 'du□o ye', 'kι 'υ tugbe 'yie, ε 'mυ -tυtυ -mυ le -hλυ -nι? Nyiblo a 'dι -bι, -ε mυ 'kι -tonyibli a pεpe a Nyiblo 'lι?»

³⁵ -Ε -bι κε- -Yusu pι □nυ yι, ε wen: «-Nyre 'tιe di 'ne- 'a mυ 'nyι nι, 'kι 'lι tι gbi 'kwli. -Te -nyre a 'mυ, ε 'tιe nι 'ne- 'a mυ 'nyι, 'kι ba na□a 'mυ, -ε di□e nu, halυ 'nι □ha 'a mυ bυ □hu, -koy nyiblo -mυ', -ε neε halυ 'nyι, -tιe -mυ', ε mi 'υ, ε 'yι 'υ -yι.

³⁶ 'A -tι, -te -nyre 'tιe nι 'ne- 'a mυ 'nyι, ba kuo □ne □wλ yι, -ε di□e nu, a 'mυ nyibli -mυ' pa, -υ neε -nyre'.»

-Juukυε 'yι -Yusu □wλ yι -kuo -nι*

-Te -Yusu -we -tι a 'mυ, 'a hιhla -mυ, -ε -bι ε hλυ □nυ -mυ le, 'ε -hli □nυ 'yι kι.

³⁷ Ε mυ □han-tι, 'ε nu □whλεκεε-tebli, 'υ -hυ, κεε, nyibli 'yι□ι □wλ yι -kuo -nι.

³⁸ De a 'mυ, ε mu 'lu -mυ, -ε di□e nu, -tι -mυ', Nyιsυa a winwλn-hanyυ Esai hla la, ε 'mυ -nue -nι. -Tι a 'mυ, Esai hla la, ε nυ- -bυ:

«Nyιsυa o, -tι -bυ, -a hλe,

nyiblo a 'dι -bι, -ε pυ□υ □han-tι 'lι?

Nyiblo a 'dι -bι, -ε yru -na 'kλkλnυnυ 'lι?

Ε 'yι 'a nyiblo □dυ -kυ.»

39 -Tɪ -bʊ, -kɔtɪ 'kɪ ʊ 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -wɛ, bʊ kuo -Yusu
□wɪʊ yɪ, Esai a 'mʊ, ɛ hla□a nɪ. Kɛ- ɛ pʊ:

40 «Nyɪsʊa nu□o nɪ, 'waa 'yii 'ɛ 'dɔ,

-ɛ di□e nu, ʊ 'nɪ □ha dɛ lɛ yru,

kɔ, 'ɛ nu□o, 'waa □wɪɪ 'ɛ 'gboklo -nɪ,

-ɛ di□e nu, ʊ 'nɪ □ha -tɪ' lɛ yru.

ɛ mɔ □han-tɪ, 'bʊ mɔ, 'bʊ yɪ wɛn -tɪ' lɛ nɪ yruɪ,

ʊ di 'mʊɛ wɛn□ɛ yɛ,

-ɛ di□e nu, ɛ 'mʊ wɛn □nʊ wa.»

41 Esai a 'mʊ, ɛ hla -tɪ a 'mʊ nɪ, -kɔtɪ ɛ 'ye la -Yusu
a -tɪ a 'yi'buale nɪ, 'ɛ hla la -Yusu a 'mʊ, 'a -tɪ.

42 ɛ mɔ □han-tɪ Esai 'ɛ nu hihle lɛ, kɛɛ -Juukʊɛ a
ye'nanyʊ -hʊɔhʊɪ, ʊ kuo -Yusu □wɪʊ yɪ -wɛ. Kɛɛ,
ʊ 'yɪ□ɪ -hla, 'kɪ 'ʊ nyibli ye', -ɛ nu□o, ʊ yɪ pie
Falisi□tumu* a nyibli a huannʊ, -kɔtɪ 'bʊ 'wɪn,
ʊ di bla □nʊ lɛ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsʊa a 'kayo a pɛpɛ blɛ.

43 ʊ -hʊɛ□ɛ nɪ, nyibli bʊ 'yaa 'lɪ 'waa 'nyɛ, 'ɛ
-hi 'ʊ Nyɪsʊa bʊ 'yaa 'lɪ 'waa 'nyɛ.

*Nyibli -mʊ', -ʊ 'ye nɪ pʊ -Yusu a win nʊa yɪ bʊ,
nʊ- -bati di klɔ*

44 -ɛ -bɪ -Yusu 'yɛɛ 'lɪ win, 'ɛ yɪ nyibli -lee -nɪ,
ɛ wɛn: «Nyiblo 'bʊ nɪ 'ʊ, 'bʊ kuo 'mʊ □wɪʊ yɪ, ɛ
'yɪ 'mɔ nɪ -do 'pa-, ɛ 'yɪ 'mʊ □wɪʊ yɪ -kuo -nɪ, kɛɛ,
'na 'Baɪ -mʊ', -ɛ lee 'nɛ- 'mʊ 'klɔ -bʊ kɪ, ɛ nɔ- ɛ
kuo □wɪʊ yɪ -wɛ.

45 Nyiblo 'bʊ 'ye 'mʊ, -ɛ -bɪ ɛ 'ye 'na 'Baɪ -mʊ'
nɪ -wɛ, -ɛ lee 'nɛ- 'mʊ 'klɔ kɪ.

46 'N di 'nɛ- 'klɔ -bʊ kɪ nɪ, □wɪ yɪ -nyɛ, -ɛ di□e
nu, 'a -nɛ nyiblo 'bʊ kuo 'mʊ □wɪʊ yɪ, ɛ 'nɪ □ha 'lɪ
halɔ 'nyɪ nɪ.

47 Nyiblo 'bʊ yɪ 'na win nɪ 'wɪn, 'tɪ- bʊ 'ye nɪ
□tuu 'ʊ win a 'mʊ, ɛ 'yɪ 'mɔ 'pa-, 'nɪ -pʊʊ□ʊ lɪ□ɪ

-bati le ni, -kotu 'mo -bi, 'n di ni, 'ki □bu wa nyibli.
'N 'yi -di, 'ki □bu puu nyibli -bati le.

⁴⁸ Nyiblo 'bu hia 'mu yi, ko, 'bu 'ye ni pu 'mu
nua yi bu, -e -bi 'ki 'li le'booo-nyrowo 'kwli, -bati
di□e 'ni klo, -te e 'yi 'na win nua yi bu -pu a -ti.

⁴⁹ E mo □han-ti, e 'yi 'li 'mo ni -do a 'klu 'kwli
'pa-, 'n 'yi 'li -too -ni, kee, 'na 'Bai -mu', -e lee 'ne-
'mu 'klo ki, no- lee 'mu -ti -mu', 'n ko □bu too -ni.

⁵⁰ 'N yi□e ni, -e mo, -ti -mu', e -hwe □bu too
nyibli, no- ni□e, nyibli 'u kwe 'klo yrayru -mu', -e
'ye ni -we 'li. E no- ko -ti, -ti ni -do -mu', 'na 'Bai
lee 'mu □bu too nyibli, e ni -do, no- 'n tve □nu.»

13

-Te -Yusu yra la 'a -nagbopu a bui le*

¹ E hie 'li -nyrowo ni -do, -Juukue* a le'mimle,
-e mo Paki, e 'mu 'u nyre. -Yusu yi□e ni, -e mo, ti
nyre 'u ni, 'ki bu -hon 'ne- 'klo -bu ki, e 'mu 'li 'a
'Bai Nyisua -mo mu. Nyibli -mu' -u mo 'a nyibli,
'ki 'ne- 'klo -bu ki, e nve □nu ni ti a pepe, ko, e
'cibi 'u 'waa nvele.

² -Winse, 'ki -Yusu ko 'a -nagbopu 'huen- u ni 'u
dediile'. 'Ti- u 'mu de di, e 'yi 'kayu a -kuannunyo
□du -ko, -bu yra □nu bui le, □wi yi, -te -Juukue
ni□e le. 'Ki u ni 'ki 'u dediile a 'mu, 'kuo -huun* a
nyiblo gbagbu Satan, 'e lee Judia Yisikaliu, -e mo
Simu a 'yu, 'ki bu pu -Yusu 'a yraanyibli -ji'.

³ -Yusu a 'mu, e yi□e ni, -e mo, Nyisua -nyi□e
'klu, 'ki bu koo -tebli a pepe win ki, 'e yi□e -we,
-e mo, 'ki e -hon 'li Nyisua -mo, ko, e 'mu -mo
□hian, e 'mu 'li□i -mo mu.

4 □Han-ti, 'ε yi -tebli a pepe a 'mu, keε, ε 'du ye', 'ε -he a 'luyiwlawlv, 'ε 'du -pledanu ye', 'ε mua□a -gbi ki bu,

5 'ε pu 'li 'nie 'pɔlv 'kwli, 'ε -tua 'a -nagbopu a bui a leytyra. 'Bu yra 'a -nagbopi -bi a bui le, -ε -bi ε kɔ bu nu -pledanu a 'mu, ε mua wen -gbi ki bu, bu 'hran 'a bui le.

6 Nɔ- ε nu -nunu, 'ε nyre 'u Simɔ Pielɩ 'hvi. -Te ε nyre 'ki 'u□v 'hvi, -ε -bi Simɔ Pielɩ wen: «Kukɔnyɔ, □bi □mu 'na bui le yra?»

7 -ε -bi -Yusu wen: «De -bu, 'n ni, -te ti ne -bu, □ni -yru□o 'li□t' le, keε, 'ki 'li ye' 'ki -di 'li□t' le -yruu -ni.»

8 -ε -bi Pielɩ wen: «'Klo a 'klo, □ni -yra□a 'na bui le ni.» -ε -bi -Yusu wen: «'Bu mɔ, 'ni 'yi -na bui le -yra, □ni -mɔ□ɔ 'na nyiblo ni de.»

9 -ε -bi Simɔ Pielɩ wen: «'Bu mɔ 'ki 'a -ti, ε 'ni 'mɔɔ 'li 'na bui ni -do, keε, yra 'mu □jre, -bu yra 'na 'lu le -we.»

10 -ε -bi -Yusu wen: «Nyiblo 'bu -ple, 'bu na le de gbe, ε 'ni -ple□e 'ki ni de, 'bu 'yi bu yra bui le ni -do 'pa-, -ε nu□o, ε 'wu 'li ni -teε. 'A mu -mɔ -bi, a 'wu 'li ni. Keε, ε 'yi 'aan pepe 'pa-, a 'yi 'li 'wu.» ε 'wi yi, 'waa yi'siile, 'ki 'u Nyɩsva yi, ε nɔ-kɔ -ti -Yusu □hen 'nyre.

11 ε yi nyiblo -mu', -ε di□e 'a yraanyibli -ji' pu ni, 'ki 'li □nu 'nyi. Nɔ- nu□o, 'ε pu le: «ε 'yi 'aan pepe 'pa-, a 'yi 'li 'wu.»

12 -Te ε -we 'waa bui a leytyra -mɔ, -ε -bi ε pu 'a 'luyiwlawlv ni, 'ε ni bu de, 'ki 'u dedi-tuo ni -do a 'mu ki, ε wen: «De -bu, 'n nu 'a mu -mɔ, de, -ε □hen 'nyre, □bi a yru□o' le?»

13 'Ba yi 'mu ni de, ke- a pi: Tɔɔnyɔ, kɔ

Kukonyo 'hven-. 'Ti- 'ε mo □han-ti, 'ni mo□o.

14 'A -ti o, 'mo -bu, -ε mo 'aan Tōonyo ko 'aan Kukonyo 'hven-, -te 'n □tio 'li 'na dionu, 'ni yra 'a mu bu le, 'a -ti, 'aan 'mumu, ba □tio 'li 'aan dionu -we, nyiblo 'bu ni 'u, ε 'mu 'a 'bi a bu le yra.

15 'N tōo ne 'a mo□o ni, -ε mo, 'n □tio 'li 'na dionu ni, 'ni -he 'aan leleyu, -ε di□e nu, de -bu, 'n nu 'a mu -mo, a 'mu□u nu -we, 'ki 'li 'a mu 'nyu.

16 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, -kuannunyo □du 'yi 'u 'a nyiblo gbagbu 'lu yi -ni, mo, leleyu 'yi 'u nyiblo -mu', -ε yi 'u□u -tite le te 'lu yi -ni.

17 'A -ti o, a yi 'ki□i ni. 'Bu mo, 'ba yi□i ni ni, a di ko plo a bleele.

18 ε 'yi 'aan pepe 'pa-, 'n 'yi 'a mu 'nyre □hen. Nyibli -mu', 'n -ha 'li, 'ki -bu na 'mu -mo, 'n yi □nu ni. Kee, -ti -mu', u 'cru la 'li Nyisvaciēn 'kwli, ε bleε yi, bu mu 'lu -mo. -Ti a 'mu, ε no- -bu: Nyiblo -bu, -ε ko 'mu 'hven-, -a 'nyre 'li 'polu ni -do dabu 'kwli, ε no- -he 'na yraanyo.

19 'N hle 'a mo□o yi ni -dodo, 'ti- ε 'mu 'u nyre, -ε di□e nu, ti -mu' -ko 'yri ε di 'u nyre, a 'mu 'mu □wlu yi -kuo -ni, -ε mo, 'mo -mo nyiblo -mu', Nyisva lee 'ne- -tutu ki.

20 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, nyiblo 'bu ni 'u, 'bu 'ble 'na leleyu kva, ε 'wi yi, 'mo ε 'ble kva. Ko, nyiblo 'bu 'ble 'mu kva, ε 'wi yi, 'na 'Ba Nyisva, -ε te 'ne- 'mu, no- ε 'ble kva.»

-Yusu wen 'ni, Judia, no- di□e 'a yraanyibli -ji' pu

(Matie 26.20-25; Maki 14.17-21; Luku 22.21-23)

21 'Ti- -Yusu 'mu win a 'mu pu mo mu, -ε -bu 'a □wlu 'mυε bu diaki. ε 'yi 'a -nagbopu* □dedede

'yi ki -hlii -ni, ke- ε πι □nu yi, ε wen: «'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, nyiblo ni 'ne- 'a mu 'nyi. Ε no- di 'mu 'na yraanyibli -ji' pu, -v □mυε 'na 'lila ε.»

²² -Ε -bi υ -tua 'li 'yiletitale. Nyiblo a 'di -bi -Yusu bu di 'nyre □hen, 'ki 'li □nu 'nyi, υ 'yi□i -yi.

²³ -Nagbopi -bi ni 'υ, -Yusu -nυε -ni -tεε. No- ni 'υ -Yusu 'hυi bu.

²⁴ Ε no- Simo Pielu nu -jie, ε lee -ni, bu 'beti -Yusu, nyiblo a 'di -bi -Yusu □hen 'nyre,

²⁵ -nagbopi a 'mu 'ε hlee 'li -Yusu nυa', 'ε 'beti□e, ε wen: «Kυkonyo, nyiblo a 'di -bi □hen 'nyre 'li?»

²⁶ -Ε -bi -Yusu wen: «'Floukuto -bu, 'n di 'li 'yanu -mo 'nyra, nyiblo, 'n di□e -nyi, nyiblo a 'mu, ε no- □nuo,» 'ε 'du 'floukuto ye', 'ε 'nyra 'li□i 'yanu -mo, 'ε -nyi□e Judia, -ε mo Simo Yisikalia a 'yu.

²⁷ 'Ti- Judia 'mu 'floukuto a 'mu di mo mu, -ε -bi Satan ko□ □ne win ki pepe. Ke- -Yusu pi 'ki□i yi, ε wen: «Pu 'li 'kl ε, δε -ko -bu nu, □mu□u nu.»

²⁸ Nyibli a pepe -mu', -υ ni 'υ dedi-tuo a 'mu ki, 'waa 'yεε □du 'yi□i -yi, -ti -bu, -koti -Yusu 'ε nu 'pople ε.

²⁹ -Te Judia mo la 'ki 'wlible□tunyo, 'a -ti, -υ -bi wen 'ni, -Yusu lee la□a ni, 'ki bu mu la le'mimle a diide -to, -υ -bi wen 'ni, -ε mo, -Yusu lee la□a ni, 'ki bu -ha 'li 'wliyε, bu -nyi□e □hιυennyibli.

³⁰ -Te Judia a 'mu, ε -we 'ki 'floukuto a 'mu ε, -ε -bi ti ni -do a ti 'yri, ε bi 'li -patu', 'ki 'li halo 'nyi.

-Te -Yusu -nyi la 'a -nagbopυ tetebu yrayru*

³¹ -Te Judia bi 'ki 'li -patu', -ε -bi ke- -Yusu pi 'ki 'a -nagbopυ yi, ε wen: «-Te ti ne -bu, 'mo -bu, -ε mo -tonyibli a pepe a Nyiblo, 'na -ti a 'yi'buaε

di bi pepe'. 'N di□e 'nɪ nu, nyibli 'mʊ Nyɪsʊa a -tɪ a 'yɪ'buale 'ye -wɛ.

³² 'Bʊ mɔ, 'nɪ nu dɛ a 'mʊ, -ɛ -bɪ Nyɪsʊa di□e 'nɪ nu -wɛ, nyibli 'mʊ 'na -tɪ a 'yɪ'buale 'ye. ɛ 'tɪɛ ni□e nɪ. ɛ di -nyɪ 'mʊ □haanbʊnɪlɛ, 'kɪ 'ʊ 'a dɪɔnʊ 'hʊɪ.

³³ 'Na 'yonʊ -na, tɪ -mʊ', 'n 'tɪɛ di 'nɛ- 'a mʊ 'hʊɪ -hɪ, ɛ 'yɪ 'kɪ -hʊ de. A di □mʊɔ 'mʊ lɛ. Kɛɛ, -tɪ nɪ -do -mʊ', 'n lee la -Juukʊɛ* a ye'nanyʊ, nɔ- 'n di 'a mʊ -lee -nɪ -wɛ. -Tɪ a 'mʊ, ɛ nɔ- -bʊ: -Tɪtɛ 'n mi 'lɪ, a 'yɪ 'lɪ mumuo -wɛ.

³⁴ 'N yɪ -nyɪ 'a mʊ tetebʊ yrayrʊ. Tetebʊ a 'mʊ, ɛ nɔ- -bʊ: Ba nʊnʊɛ -nɪ. -Tɛ 'n nu 'aan nʊɛɛ, kɛ-ba nu, ba nʊnʊɛ -nɪ -wɛ.

³⁵ 'Bʊ mɔ, 'ba nʊnʊɛ -nɪ, -ɛ -bɪ nyibli a pɛpɛ di□e 'nɪ yru, -ɛ mɔ, a mɔ 'na -nagbopʊ □nɪɔ.»

-Tɛ -Yusu lee la Piɛlɪ, -ɛ mɔ, Piɛlɪ di la□a 'nɪ hla, -ɛ mɔ, ɛ 'yɪ□ɪ -yɪ

(Matie 26.31-35; Maki 14.27-31; Luku 22.31-34)

³⁶ -ɛ -bɪ Simɔ Piɛlɪ 'beti□e nɪ, ɛ wɛn: «Kʊkʊnyɔ, -bɪ' -mii yɪ 'lɪ?» -ɛ -bɪ -Yusu □tu□o □wɔn, ɛ wɛn: «-Tɛ tɪ nɛ -bʊ, -tɪtɛ 'n mi 'lɪ, □yɪ 'lɪ 'na □wienkʊkʊɛ -wɛ. Kɛɛ, tɪ di 'ʊ 'nɪ nyre, -ɛ kɔ 'yri -di 'ʊ 'mʊ □wien -kʊɛ -nɪ.»

³⁷ -ɛ -bɪ Piɛlɪ wɛn: «Kʊkʊnyɔ, 'n -wɛ -mɔ, 'kɪ □bʊ -ha 'na -hʊnhlʊn, 'kɪ 'ʊ -na -ta'. Dɛ- kɔ -tɪ □nɪ pɪ lɛ, -ɛ mɔ, -tɛ tɪ nɛ -bʊ, 'n 'yɪ 'lɪ -na □wienkʊkʊɛ 'lɪ -wɛ 'lɪ?»

³⁸ -ɛ -bɪ -Yusu wɛn: «□Bɪ □han-tɪ, -wɛ -mɔ, 'kɪ -bʊ -ha -na -hʊnhlʊn, 'kɪ 'ʊ 'na -ta'? 'N yɪ -mʊ 'nɪ -lee -nɪ, 'tɪ- hape 'mʊ kɛ -nyre da mɔ mu, -di nu 'na -mɔ-gaawɪ nɪ ta, -ɛ mɔ, □yɪ 'mʊ -yɪ.»

14

-Yusu, nɔ- mɔ 'hru -mɔ', -ε mi 'li Nyɪsɔva -mɔ

¹ -ε -bɪ kɛ- -Yusu pɪ ɲɪ yɪ, ε wɛn: «'Aan ɲwɪ 'nɪ 'bie 'li ɲhlɔn. Ba kuo Nyɪsɔva ɲwɪ yɪ, ε kɔ, ba kuo 'mɔ ɲwɪ yɪ.

² Bɔnɪɛ -hɔɔ 'li 'na 'Bai -mɔ nɪ. 'N mi nɪ, 'mɔ 'aan bɔnɪɛ -mɔ -wɛ. 'Bɔ 'yɪ wɛn -tɪ a -tɛɛ 'pa-, 'n 'yɪ wɛn 'liɲɪ 'li -wɛ, ɲbɔ lee wɛn 'a mɔɲɔ.

³ 'Bɔ mɔ, 'nɪ -mu, 'nɪ -wɛ 'aan bɔnɪɛ -mɔ, -ε -bɪ 'n di 'li 'nɪ di, 'mɔ 'a mɔ gba, -ε diɲe nu, -tɪtɛ -mɔ', 'n nɪ 'ɔ, a 'mɔ 'ɔ nɪ -wɛ.

⁴ 'Hru, nyiblo di na, 'tɪ- -tɪtɛ -mɔ', 'n nɪ 'ɔ, ε 'mɔ 'ɔ nyre, a yiɲe nɪ.»

⁵ -ε -bɪ kɛ- Toma pɪɲɪ yɪ, ε wɛn: «Kɔkɔnyɔ ɔ, -tɪtɛ -mɔ', -mii 'li, -a 'yɪ 'li -yi. -Bɪ' -a -wɛ 'li -ba nu 'hru a yiyie 'li?»

⁶ -ε -bɪ -Yusu ɲtuɲɔ ɲwɔn, ε wɛn: «'Na ɲgbɛtɔ, 'mɔ -mɔ 'hru, 'mɔ -mɔ -tɪ a -tɛɛ, kɔ, 'mɔ -mɔ 'klo yrayrɔ -wɛ. ε 'yɪ nyiblo ɲdɔ -kɔ, -bɔ mu 'li 'na 'Bai -mɔ, 'bɔ pa, 'bɔ 'yɪ 'li 'mɔ 'li -naa -nɪ.

⁷ 'Bɔ mɔ, 'ba yi 'mɔ, -ε -bɪ a yi 'na 'Bai nɪ -wɛ. Kɔɛ 'kɪ mɔ bɔ, a yiɲe nɪ, 'a 'yeɲe -wɛ.»

⁸ -ε -bɪ Filipɔ wɛn: «Kɔkɔnyɔ ɔ, tɔɔ nɛ -a mɔ -na 'Bai. ɲNɪ tɔɔ nɛ -a mɔɲɔ, -a di kɔ plɔ a bleeɛ.»

⁹ -ε -bɪ -Yusu ɲtuɲɔ ɲwɔn de, ε wɛn: «Filipɔ ɔ, 'mɔ -bɔ, ε kɔ 'a mɔ 'hɔɛn-, -ɔ -wɔnwlɛn 'hɔɪ, 'mɔ ɲyɪ -hɔan nɪ yi. Nyiblo 'bɔ 'ye 'mɔ, -ε -bɪ ε 'ye 'na 'Bai nɪ. Dɛ- kɔ -tɪ, ɲnɪ pɪ 'kɪ lɛ, ɲbɔ tɔɔ nɛ 'a mɔ 'na 'Bai 'li?»

¹⁰ ɲBɪ ɲnɪ -pɔɔv lɪɲɪ ɲhan-tɪ, -ε mɔ, 'n kɔ 'na 'Bai 'hɔɛn-, -a -mɔɛ nɪ, -a 'wɪ- nyiblo nɪ -do yɪ. -Tɪ -bɔ, 'n yɪ 'aan pɛpɛ -lee -nɪ, ε 'yɪ 'na ɲgbɛtɔ a

'lule-hihie 'pa-, keε, 'na 'Baɪ a 'lule-hihie □nɔ. ε nɔ- nɪ 'v 'mʊ ke', 'ε nεε 'lɪ 'mʊ', 'ε nɪ -kʊan.

¹¹ -Tɪ -bʊ, 'n hɛ, -ε mɔ, 'n kɔ 'na 'Baɪ 'hʊen-, -a -mʊε nɪ, -a 'wɪ- nyiblo nɪ -do yɪ, ba pʊ□v □han-tɪ. 'Ba 'yɪ□ɪ □han-tɪ -pʊ, 'na pʊpʊwin a -tɪ, -ε -bɪ ba pʊ□v □han-tɪ, 'na nunu-tɛblɪ a -tɪ.

¹² 'N yɪ 'a mʊ 'nɪ -lee -nɪ, nyiblo 'bʊ 'kuo 'mʊ □wɔ yɪ, nunu-tɛblɪ 'n nɪ, ε di□e 'nɪ nu -wɛ. 'Tɪ- 'a -nε nunu-tɛblɪ -mʊ', ε di nu, ε di 'v 'nεε 'nɪ -hi dɪakɪ, -ε nu□o, 'kɪ 'n mi 'lɪ 'na 'Baɪ -mɔ, -ε di□e nu, ε 'mʊ 'na nyibli -mʊ', -v nɪ 'na -kʊan 'kɪ -nyɪ, v 'mʊ 'na -kʊan nu.

¹³ -Tɛblɪ a pɛpɛ -mʊ', a di -hʊa, 'kɪ 'lɪ 'na 'nyrɛ 'kwɪlɪ, 'n di□e 'nɪ nu, -ε di□e nu, 'mɔ -bʊ, -ε mɔ Nyɪsʊa a 'Yʊ, 'mʊ nyibli 'na 'Baɪ a -tɪ a 'yɪ'bʊbʊa -tɔɔ -nɪ.

¹⁴ 'Bʊ mɔ, 'ba yɪ dɛ nɪ -hʊɛ, 'kɪ 'lɪ 'na 'nyrɛ 'kwɪlɪ, 'n di□e 'nɪ nu.»

-Tɛ -Yʊsu lee la 'a -nagbopʊ, -ε mɔ, Nyɪsʊa a -Hihɪu* di 'v □nʊ ke' 'nɪ nɪ*

¹⁵ -ε -bɪ kɛ- -Yʊsu pɪ 'a -nagbopʊ* yɪ de, ε wɛn: «'Bʊ mɔ, 'ba nʊɛ 'mʊ, a di 'v 'na tete 'nɪ □tuu -nɪ.

¹⁶ Tɪ -mʊ' -kɔ 'yɪ 'n di 'lɪ 'na 'Baɪ Nyɪsʊa -mɔ mu, 'n di nyaa □nɛ ɛ, 'kɪ bʊ ya 'a mʊ nyiblo -bɪ yɪ, 'kɪ 'v 'na -ta'. Nyiblo a 'mʊ, ε nɔ- mɔ Nyɪsʊa a -Hihɪu, -ε hɛ -tɪ a -tɛɛ. ε nɔ- di 'v 'a mʊ ke' nɪ, 'a -nɛ tɪ, ε 'mʊ 'a mʊ -hɛɛ -nɪ.

¹⁷ 'Kɔ kɪ a nyibli, -v 'yɪ Nyɪsʊa -yɪ, -Hihɪu a 'mʊ, ε 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -wɛ, bʊ nɪ 'v □nʊ ke', -kɔtɪ v nʊ- mɔ -bɪ, v 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -wɛ, bʊ yru□o, 'tɪ- v 'nɪ -mʊɔ□o lɪ 'a yɪyɛ ɛ. 'A mʊ -mɔ -bɪ, a yɪ Nyɪsʊa a -Hihɪu a 'mʊ nɪ, -kɔtɪ Nyɪsʊa a -Hihɪu a 'mʊ, 'kɪ ε nɪ 'lɪ 'a mʊ 'nyɪ, kɔ, ε 'mʊ 'v 'a mʊ ke' nɪ -nyrɔwɔ □dʊ.

18 'N 'yɪ 'lɪɪ 'lɪ -wɛ, ɪbu hie 'v 'a mu nɪ -do bu. Kɛɛ, 'nɪ -mu, 'n kɔ ɪbu di 'nɛ- 'a mu 'nyɪ de.

19 Ti ɪdu 'yɪ 'lɪ -hie, 'kɔ kɪ a nyibli 'mɔ 'na 'yiye 'kee -nɪ. Kɛɛ, 'a mu -mɔ -bɪ, a di 'mɔ 'nɪ 'ye, -ɛ nuɪo, 'n nɪ 'kɔ, 'aan 'mumu, a di nɪ 'kɔ -wɛ.

20 -Nyrɔwɔ a 'mɔ 'bu nyre 'v, a di yruɪo ɛ, -ɛ mɔ, 'n kɔ 'na 'Bai 'hɛn-, -a -mɛ nɪ, -a mɔ dɛ nɪ -do, 'aan 'mumu, a kɔ 'mɔ 'hɛn-, -a -mɛ nɪ -wɛ, -a mɔ dɛ nɪ -do.

21 Nyiblo 'bu nɪ 'v, 'bu 'ble 'na tete kɔa, kɔ, 'bu yɪ 'v tete a 'mɔ nɪ ɪtui -nɪ, nyiblo a 'mɔ, nɔ- nɛ 'mɔ. Nyiblo -bu, -ɛ nɛ 'mɔ, 'na 'Bai diɪe 'nɪ -nɛ -nɪ -wɛ, 'na 'mumu, 'mɔɪv -nɛ -nɪ, 'tɪ- 'mɔɪv nu, ɛ 'mɔ 'mɔ yru.»

22 -ɛ -bɪ, Judɪa -mɔ', -ɛ 'yɪ Judɪa Yisikaliɔ 'pa-, kɛ- ɛ pɪɪ yɪ, ɛ wen: «Kɔkɔnyɔ o, -bɪ' -nu, ɪnɪ pɪ ɛ, -ɛ mɔ, -diɪe 'nɪ nu, -a 'mɔ -mɔ yru, kɛɛ, ɪyɪ 'lɪɪ 'lɪ -wɛ, -bu nuɪo, 'kɔ kɪ a nyibli bu yru -mɔ?»

23 -ɛ -bɪ -Yusu ɪtuɪo ɪwɔn, ɛ wen: «Nyiblo 'bu nɛ 'mɔ, ɛ kɔ, -tɪ -bu, 'n diɪe -lee -nɪ, 'bu yɪ 'vɪv nɪ ɪtui -nɪ, 'n diɪe 'nɪ nu, nyiblo a 'mɔ, ɛ 'mɔ 'mɔ yru. -ɛ -bɪ 'na 'Bai diɪe 'nɪ -nɛ -nɪ, 'tɪ- 'na 'Bai a 'mɔ, ɛ kɔ 'mɔ 'hɛn-, -a 'mɔ 'lɪɪ -mɔ mu, -a 'mɔ 'lɪɪ -mɔ nɪ.

24 Nyiblo 'bu 'yɪ 'mɔ -nɛ -nɪ, ɛ 'nɪ ɪtuuɪo 'v 'na win nɪ. -Tɪ -bu, 'n yɪ 'a mu -lee -nɪ, a yɪ 'wɪn, ɛ 'yɪ 'na ɪgbetɔ a wɔn bu a win 'pa-, kɛɛ, 'na 'Bai Nyɪsɔa, nɔ- le 'mɔ, ɪbu lee nɛ 'a mɔɪo.

25 -Tɛ 'n 'tɪɛ nɪ mɔ 'a mu 'hɔɪ, 'n yɪ 'a mu 'nɪ -lee -nɪ -dodo.

26 'Na 'Bai Nyɪsɔa, nɔ- di 'a mu 'a -Hihiu yɪ ya, 'kɪ 'lɪ 'na 'nyre 'kwɪ. 'A -Hihiu a 'mɔ, ɛ nɔ- di 'a

mu -tebli a pepe -tɔɔ -ni, kɔ, -ti a pepe -mu', 'n lee ne 'a mu, ε 'mu 'li 'a mɔɔ 'kwli le pu.

27 'N diɛ 'ni nu, a 'mu plo a blele kɔ. Plo a bleleɔ -mu', 'n -kɔ, ε nɔ- 'n di 'a mu -nyi. E 'yi plo a bleleɔ -mu', 'klo a nyibli yi 'waa 'bio le -nyi 'pa-, 'ni -nyiɛ li 'a mɔɔ ni. 'A -ti o, a 'ni 'pie 'li huannu, ε kɔ, 'aan ɔwli 'ni 'bie 'li ɔhlon.

28 A 'win ni, -te 'n lee ne 'a mu, -ε mɔ: 'N mi ni, kee, 'n di 'ni di de, 'ki 'ne- 'a mu 'nyi. 'Bu mɔ, 'ba nuɛ wen 'mu, a di nu wen dɔɔ, -te 'n mi 'li 'na 'Bai -mɔ a -ti. 'Na 'Bai, nɔ- ni 'u 'mu 'lu yi.

29 -Tebli a pepe -bu, 'n yi 'a mɔɔ 'ni -lee -ni -dodo, 'ti- ε 'mu 'lu -mɔ mu. 'Bu mɔ, 'bu yi 'lu -mɔ ni mi, -ε -bi ε di bi 'li 'a mu 'kwli le, a 'mu 'mu ɔwli yi -kuo -ni.

30 Ti 'n -kɔ, 'ki ɔbu hlee 'li 'a mu -mɔ, ε 'yi -hu, -ε nuɔ, 'klo -bu, 'a nyiblo gbagbu Satan, ε yi 'li 'ni di. ɔHan-ti, ε 'yi 'kli -kɔ, 'ki 'u 'mu ki,

31 kee, 'klo ki a nyibli bleɛ yi bu yruɔ, -ε mɔ, 'n nuɛ 'na 'Bai Nyɔsua ni. E nɔ- kɔ -ti, de -mu', 'na 'Bai lee 'mu, ɔbu nu, 'muɔ nu.

'A -ti o, ba 'du ye', -a 'mu mu.»

15

-Yusu 'wi- ɔhaantugbe yi

1 Ke- -Yusu pi 'a -nagbopu* yi, ε wen: «'Mɔ -bu, 'mɔ -mɔ ɔhaantugbe*, 'a mu -mu', -u mɔ 'na nyibli, 'a mɔ tugbe a 'mu, 'a babu, 'na 'Bai Nyɔsua, nɔ- mɔ tugbe a 'mu, 'a 'dɔɔnyɔ.

2 'A -ne bubu 'bu ni 'u, 'bu 'ye ni tu, 'dɔɔnyɔ a 'mu, ε yi 'uɔ 'ni 'be, kɔ, 'a -ne bubu, 'bu yi ni

* 15:1 15.1 Tugbe -mu', -koti ε hle, 'a 'yo, u deɛ ɔne resen.

tuɪ, ɛ kɔ bu -paꞑa 'huɪ lɛ, -ɛ diꞑe nu, ɛ 'mu 'u yɪ
'sii -ni, ɛ 'mu tu diaki.

³ 'A mu -mɔ -bi, -ti -mu', 'n tɔɔ nɛ 'a mu, ɛ nuꞑo
ni, 'a 'sii 'u yɪ.

⁴ Ba 'cibi 'u, ba kuɛ 'li 'mu bu, ꞑwi yɪ, -tɛ 'n -nu,
'n kɔ 'a mu 'hɛn-, ꞑa -mɛ. 'Bu mɔ, buba 'bu 'yɪ
'li tugbɛ 'kwli bu -kuɛ, -ɛ -bi ɛ 'yɪ 'liꞑi 'li -wɛ bu
tu ɛ ni -do. Kɛ- ni -do, ɛ ꞑti 'mu, 'ki 'u 'a mu -mɔ.
'Bu mɔ, 'ba 'yɪ 'li 'mu bu -kuɛ, a 'yɪ 'liꞑi 'li -wɛ,
ba nu 'na -kuan.

⁵ 'Mɔ -mɔ tugbɛ, 'a mɔ 'a babuɪ. 'Bu mɔ, nyiblo
'bu kuɛ 'li 'mu 'kwli bu, 'ti- ɛ kɔ 'mu 'hɛn-, ꞑba
-mɛ, nyiblo a 'mu, ɛ 'wi- buba -mu' yɪ, -ɛ tuɪ -tɛɛ,
ɛ ꞑhɛn 'nyɛ, nyiblo -mu', -ɛ ni 'na -kuan -tɛɛ. 'Bu
mɔ, 'ba 'yɪ 'li 'mu bu -kuɛ, 'a mu ni -do, a 'yɪ 'liꞑi
'li -wɛ, ba nu ꞑdedede.

⁶ 'Bu mɔ, nyiblo 'bu 'yɪ 'li 'mu' bu -kuɛ, Nyɪsua
di puꞑu 'wan, -wɛn tibabuɪ -mu', u 'bɛ 'u lɛ, 'ti- u
pu 'wan lɛ, -ɛ diꞑe nu, 'bu -ma, u 'muꞑu lɛ 'kukue
-ni, u 'muꞑu 'tɔ pu.

⁷ 'Bu mɔ, 'ba kuɛ 'li 'mu' bu, kɔ, 'ba 'ble 'na
tɔɔwin kua, 'ki 'li 'aan ꞑwli ki, -ɛ -bi ba -hɛa
Nyɪsua 'a -nɛ ꞑdedede, ɛ 'mu 'a mɔꞑɔ -nyi.

⁸ 'Bu mɔ, 'ba 'cibi 'u 'na -kuan a nunuo -tɛɛ, -ɛ
-bi a diꞑe nyibli 'ni -tɔɔ -ni, -ɛ mɔ, 'a mu -mɔ 'na
-nagbopu. Dɛ a 'mu, nɔ- diꞑe nu, nyibli 'mu 'na
'Baɪ Nyɪsua -ti a 'yi'buale -nyi.

⁹ 'N nuɛ nɛ 'a mu ni, ꞑwi yɪ, -tɛ 'na 'Baɪ Nyɪsua
-nu, 'ɛ nuɛ 'mu. Ba 'tiɛ ba kuɛ 'li 'mu' bu, -ɛ diꞑe
nu, a 'muꞑu yi, -ɛ mɔ, 'n nuɛ nɛ 'a mu ni.

¹⁰ 'Bu mɔ, 'ba yɪ 'u 'na tete ni ꞑtui -ni, -ɛ -bi a
diꞑe 'ni yi 'a -nɛ ti, -ɛ mɔ, 'n nuɛ nɛ 'a mu ni, ꞑwi

yi, -te 'n -nu, 'ni □tuu 'u Nyisva a tete 'u, 'ni yi□e, -ε mɔ, ε nɔe 'mɔ ni, 'a -ne ti.

¹¹ 'N yi 'a mɔ -ti a pɛpɛ -bu 'ni -lee -ni, -ε di□e nu, -te 'n ni dɔdɔ a nunuo, a 'mɔ le nu -we, kɔ, 'aan dɔdɔ a 'mɔ, ε 'mɔ □ce.

¹² Ba 'ye, -ti -bu, 'n yi 'a mɔ lee -ni, ε nɔ- -bu: Ba nɔnɔe -ni, □wi yi, -te 'n -nu, 'ni nɔe ne 'a mɔ.

¹³ Nɔeε gbagbu -mɔ', -ε -hi 'u nɔeε a pɛpɛ 'u, ε nɔ- mɔ, nyiblo bu -ha 'a dɔnɔ a -hɔnhlɔn, 'ki 'u 'a 'bio a wɔwa a -ta'.

¹⁴ -Ti -bu, 'n yi 'a mɔ lee -ni, 'ba yi□i ni ni, -ε -bi a mɔ 'na nɔnatumupɔ □nɔ.

¹⁵ 'Ni -daa□a 'ki 'a mɔ 'na -kɔannunyibli ni de, -kɔti de -mɔ', -kɔannunyɔ a 'mase ni, -kɔannunyɔ a 'mɔ, ε 'yi□i -yi. 'N deε ne 'a mɔ 'na nɔnatumupɔ. A yi de a 'mɔ ni, -kɔti -ti a pɛpɛ -mɔ', 'na 'Ba Nyisva tɔɔ 'mɔ, 'n tɔɔ ne 'a mɔ□ɔ ni.

¹⁶ ε 'yi 'a mɔ 'pa-, a 'yi 'li 'mɔ 'li -ha, 'ki □bu mɔ 'aan Kɔkɔnyɔ. Kεε, 'mɔ -ha 'li 'a mɔ, 'ki ba kɔe 'mɔ □wien, 'ni lee ne 'a mɔ, 'ki ba mu 'na -kɔan nu -we. -Kɔan -mɔ', a di nu, ε 'yi 'li□i 'li -we, bu mɔ dadɔ a -kɔan. 'A -ne de, a di 'na 'Ba Nyisva -hɔa, 'ki 'li 'na 'nyre 'kwli, ε di 'a mɔ□ɔ 'ni -nyi.

¹⁷ 'A -ti o, de -mɔ', 'n -hɔe 'a mɔ, ε nɔ- mɔ: Ba nɔnɔe -ni.»

'Klɔ a nyibli di -Yusu a -nagbopɔ 'ni -yraa -ni*

¹⁸ Kε- -Yusu pi de, ε wen: «'Klɔ a nyibli 'bu yraa ne 'a mɔ, ba kɔ 'a yiyie, -ε mɔ, 'mɔ -mɔ yi-henyiblo, u yraa -ni, 'ti- 'u mu 'a mɔ yraa mɔ.

¹⁹ 'Bu mɔ, 'ba mɔ wen 'klɔ a nyibli, 'klɔ a nyibli di nɔe wen 'aan de, -ε nu□o, 'ki a di wen 'li □nɔ 'nyi ni. Kεε, ε 'yi 'mɔ le -ni. 'Na □gbetu, 'mɔ -ha

'li 'a mu 'klo a nyibli 'nyi, 'ni pu 'a mu 'kubia ki. A 'yi ki 'li □nu 'nyi -ni. E no- ko -ti, 'u yraa ne 'a mu.

²⁰ -Ti -bu, 'n lee la 'a mu, e 'ni 'hruo 'li 'a mu -mo. E no- mo: -Kvannunyɔ □du 'yi 'u 'a 'mase 'lu yi -ni. De e □hen 'nyre, e no- mo, nyibli -mu', -te u naa 'u, 'u □tu 'mu □hwen, 'ki u di 'u -naa -ni, u 'mu 'a mu □hwen □tu -we. Nyibli -mu', -u □tui 'u 'na toowin 'u, u ko bu □tuu 'u 'aan toowin 'u -we.

²¹ 'Bu yi 'a mu □hwen ni □tui, ba yi□e, -e mo, -te a mo 'na -nagbopu a -ti □no. 'Ti-, 'na 'Bai -bu, -e te 'ne- 'mu 'klo ki, u 'yi□i -yi.

²² 'Bu mo, 'ni 'yi wen 'ne- -di, 'ni 'yi wen □nu Nyisua a -ti -lee -ni, Nyisua 'yi 'li□i 'li -we, bu yee wen □nu -ti, 'ki 'u 'waa de 'kuku -mu', u -nu a -ta'. Kee, de -bu, 'n -di, 'n lee □nu Nyisua a -ti, 'bu 'tie yi de 'kuku ni ni, u 'yi 'li□i 'li -we, bu ko 'hru, 'ki bu □ta Nyisua -ji'.

²³ Nyiblo -bu, -e yraa 'mu, e yraa 'na 'Bai ni -we.

²⁴ 'Bu mo, 'ni 'yi -huan 'li □nu 'nyi □wilekεεε □du ni -nii -ni, nyiblo □du 'yi -huan ni ni, -e -bu Nyisua 'yi 'li□i 'li -we, bu yee □nu -ti, 'ki 'u 'waa de 'kuku -mu', u -nu a -ta'. Kee, □wilekεεε-tebli -mu', 'n nuu 'li □nu 'nyi, u 'ye□e ni, kee, ke- e 'ni 'mu, 'n ko 'na 'Bai 'hwen-, 'u yraa ne -a mu.

²⁵ -Tebli a 'mu, -e mi 'lu -mo, e mi 'lu -mo, -e di□e nu, -ti -mu', 'waa 'baunb 'cru la 'li Nyisuaerien 'kwli, e 'mu -nue -ni. -Ti a 'mu, e no- -bu: □Han-ti □hon, 'n 'yi □dedede -nu, u yraa 'mu ni.»

²⁶ Ke- -Yusu pi □nu yi de, e wen: «Nyiblo -mu', -e di 'a mu -hεε -ni, e di 'ni di. 'Ki e di 'li 'na 'Bai -mo -hon. 'Bu mo, 'ni mu 'li 'na 'Bai -mo, 'n ko

□bu ya 'a mu nyiblo a 'mu yu. Nyiblo a 'mu, ε no-mo Nyisva a -Hihiu*. Ε no- di nyibli -ti a -tee -to- ni. 'Bu mo, 'bu -di, ε di 'a mu 'ni -lee -ni, nyiblo a 'di -bi 'n pa 'mu.

²⁷ 'A mu -mo -bi, a di□e 'ni hla -we, nyiblo a 'di -bi 'n pa 'mu, -ε nu□o, kuε la 'li 'na -kvan a -wlu□tuule 'yie bu, a ko 'mu 'hven-, -a mu nune 'hvi.

16

¹ 'N yu 'a mu -ti a 'mu 'ni -lee -ni, -ε di□e nu, □hiven a 'mu, 'a 'yiyeti a 'mu, 'bu nyre 'u, a 'ni □ha 'na □wlv a ykuole 'kee -ni.

² U di bla 'a mu Nyisva a 'kayo ble. Ti di 'u 'ni nyre -we, -ε ko 'yri nyibli -mu', -u di 'a mu le 'hla -ni, u di□e hla, -ε mo, ε mo Nyisva a -kvan □nuo, 'u ni□e.

³ Ke- u di 'a nunuo nu, -te u 'yu 'na 'Bai -yi, ε ko, -te u 'yu 'mu -yi a -ti.

⁴ Kee, 'n yu 'a mu -ti a 'mu ni -lee -ni, -ε di□e nu, ti -mu' -ko 'yri u di -tebli a 'mu nu, ε 'mu 'li 'a mu 'kwli le bi, -ε mo, 'n lee ne 'a mu ni.»

De -mu', Nyisva a -Hihiu ni*

«Kuε la 'li bu, 'n 'yu la 'a mu -ti a 'mu 'ni -lee -ni, -ε nu□o, 'ku 'n ni la 'li 'a mu 'nyi.

⁵ -Te ti ne -bu, 'n mi ni. Nyiblo -mu', -ε lee 'ne- 'mu -tvtv ki, ε no- ko 'hvi 'n mi 'li. Kee, 'ku 'li 'a mu 'nyi, nyiblo □dv 'ni 'beti□e 'mu, -ε mo: -Bi' -mi yu 'li?

⁶ 'Aan □wlv 'mve bu, -te 'n lee ne 'a mu, -ε mo, 'n di 'ni mu a -ti.

⁷ Kee, ba pu□v □han-ti, ε di noo 'u le, 'ku 'u 'a mu -mo, 'ku □bu mu, -ε nu□o, 'bu mo, 'ni 'yu -mu,

-ε -bι nyiblo -mu', -ε di wεn 'a mu -hεε -ni, -ε mω, Nyɿsua a -Hihiu, ε 'yι 'lιϫι 'lι -wε, bu di 'nε- 'a mu -mω. Kεε, 'bu mω, 'nι -mu, 'n di 'a mωϫω yι 'nι ya.

⁸ 'Bu mω, 'bu -di, ε di 'kλω a nyibli 'nι -tωω -ni, -ε mω, υ ni δε 'kuku, 'ti- ε 'mu ϫnu 'hru -tωω -ni, -ε 'sii 'υ yι, ε kω -bati -mu', Nyɿsua di pu 'hven-.

⁹ Δε 'kuku -mu', nyibli ni, ε di ϫnu -tωω -ni, ε nω- mω, bu 'yι 'mu ϫwιb yι -kuo -ni.

¹⁰ Υ di ϫe 'nι 'ye, -ε mω, 'na 'hru 'sii 'υ yι, -kωti 'kι 'n mi 'lι 'na 'Bai -mω, 'kι a 'ye ni di 'kι 'mu ni 'ye de.

¹¹ 'Ya 'υ 'lu de, -bati -mu', Nyɿsua di ϫnu λε -puυ -ni, ε nω- mω -bati -mu', -ε kλω 'kλω -bu, 'a nyiblo gbagbu Satan.

¹² 'N kω -tebli -huωhuι, ϫbu lee nε 'a mu de, kεε, -te ti nε -bu, a 'yι 'lιϫι 'lι -wε, ba kω 'a λeyuyruo, -kωti ε -hi 'aan 'lulε-hihie wλn.

¹³ Nyɿsua a -Hihiu, -ε yι nyibli -ti a -tεε -lee -ni, 'bu mω, 'bu -di, ε di ϫe 'nι nu, a 'mu -ti a -tεε a 'mu λε yru pεpε. -Ti -mu', ε di 'a mu -lee -ni, ε 'yι 'a ϫgbευ a wλn bu a win 'pa-, kεε, -ti -mu', 'a 'mumu, ε di 'wιn, ε nω- ε di 'a mu -lee -ni, kω, -tebli -mu', -ε di -hvan 'lu -mω mu, 'a pεpε a 'mu, ε nω- ε di 'a mu -tωω -ni.

¹⁴ Ε di tωω nyibli 'na -ti a 'yi'buale, -ε nuϫo, -ti -mu', 'n di Nyɿsua a -Hihiu -lee -ni, ε nω- ε di 'wιn, 'ti- ε di 'a mu -lee -ni.

¹⁵ -Tεbli a pεpε, 'na 'Bai -kω, 'mω kωϫω -wε. Ε nω- kω -ti, 'nι hλαϫa, -ε mω, -ti -mu', 'n di Nyɿsua a -Hihiu -lee -ni, ε nω- ε di 'wιn, 'ti- ε di 'a mu -lee -ni.»

A di nu δωδω

16 «Ti □du 'yɪ 'lɪ -hie, a 'mʊ 'na 'yiye 'kee -nɪ, 'bʊ -hi, ε di gba ti gbi, 'tɪ- a 'mʊ 'mʊ 'ye de.»

17 'Kɪ 'lɪ ʊ nɪ -do a 'mʊ 'nyɪ, kɛ- 'a -nagbopu* -bɪ pɪ, 'ʊ yɪ lɛ 'beti -nɪ: «Dɛ a 'dɪ -bɪ, dɛ a 'mʊ, ε □hɛn 'nyrɛ 'lɪ, -tɛ ε pɪ lɛ, -ɛ mɔ: Ti □du 'yɪ 'lɪ -hie, a 'mʊ 'na 'yiye 'kee -nɪ, 'bʊ -hi, ε di gba ti gbi, 'tɪ- a 'mʊ 'mʊ 'ye de? Dɛ- kɔ -tɪ, 'ɛ pɪ lɛ de, -ɛ mɔ: A 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -wɛ ba 'ye 'mʊ, -ɛ nu□o, 'kɪ 'n mi 'lɪ 'na 'Baɪ -mɔ?

18 Ti gbi a 'mʊ, -kɔtɪ ε -hla, dɛ- ε □hɛn 'nyrɛ 'lɪ? -Tɪ a 'mʊ, ε -hla, -a 'nɪ -yru□o lɪ□ɪ lɛ.»

19 -Tɛ -Yusu yru□o, -ɛ mɔ, ʊ -hʊɛ bʊ 'beti□e, -ɛ -bɪ, ε -tʊa 'waa leelɛ, ε wɛn: «'N lee nɛ 'a mʊ nɪ, -ɛ mɔ: 'Kɪ 'lɪ ti gbi 'kwli, a 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -wɛ ba 'ye 'mʊ, 'tɪ-, 'tɪ- 'kɪ 'lɪ ti -bɪ 'kwli, a 'mʊ 'mʊ 'ye de. □Bɪ dɛ a 'mʊ, ε nɔ- kɔ kɪ a yɪ 'ʊ 'aan dɪɔnʊ lɛ 'beti -nɪ?

20 'N yɪ 'a mʊ 'nɪ -lee -nɪ, -ɛ mɔ, a di 'nɪ we, ε kɔ, a 'mʊ nyai lɛ nu, kɛɛ, 'klɔ a nyibli di nu dɔdʊ, 'a mʊ mɔ -bɪ, 'aan □wli 'mʊ bʊ 'mʊɛ. Kɛɛ, 'bʊ -hie ti gbi, -ɛ -bɪ a di -tʊa dɔdʊ a nunuo de.

21 □Bʊ pʊ□ʊ -ŋlanʊgba a dɛ yɪ: -Nlanʊgba, 'bʊ yɪ □gbɪa mɔ nɪ mi, -ɛ -bɪ 'a □wlu yɪ 'mʊɛ bʊ, 'kɪ 'ʊ □hɪwɛn -mʊ', ε di 'ye a -ta'. Kɛɛ, 'bʊ □gbɪa, -ɛ -bɪ □hɪwɛn -mʊ', ε yɪ wɛn 'ye, 'a -tɪ -hru□o -mɔ. -ɛ -bɪ ε ni dɔdʊ, -tɛ ε -nu, 'ɛ pʊ 'nɛ- 'yɪ yrayru 'klɔ -mɔ.

22 Kɛ- ε □ti 'mʊ -wɛ, 'kɪ 'ʊ 'a mʊ -mɔ. -Tɛ ti nɛ -bʊ, 'aan □wli 'mʊɛ bʊ, □hɪwɛn a 'yiye a -tɪ. Kɛɛ, 'n kɔ 'a mʊ 'hʊɛn-, -a di 'nɪ 'yiye -nɪ de. 'Bʊ mɔ, □ba 'yiye -nɪ, a di nu dɔdʊ, 'tɪ- nyiblo □du 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -wɛ, bʊ nu□o, ba 'kee dɔdʊ a 'mʊ, 'a nunuo.

23 Ti a 'mʊ 'bʊ nyre 'ʊ, -ɛ -bɪ a di 'kee 'na lɛ'betilɛ de, -ɛ nu□o, a di -tɛblɪ a pɛpɛ a 'mʊ lɛ 'nɪ yru. 'N

yi 'a mu 'ni -lee -ni, -tebli a pepe -mu', a di 'na 'Bai -hua, 'ki 'li 'na 'nyre 'kwli, ε di 'a mo□o 'ni -nyi.

²⁴ Kue la 'li bu, -bu ye ti -bu ki, a 'yee 'na 'Bai □dedede ni -hue, 'ki 'li 'na 'nyre 'kwli. 'Bu mo, 'ba yi de ni -hue, -ε -bi ba -hua□a 'na 'Bai. ε di 'a mo□o 'ni -nyi, -ε di□e nu, 'aan do□u 'mu □ce.»

-Yusu wen 'ni, -aan □wli 'ni 'bie 'li □hlon

²⁵ «-Ti a pepe -bu, 'n lee ne 'a mu, 'ki 'n naa 'li 'ledu 'kwli, 'ni hla□a. Ti di 'u 'ni nyre, -ε ko 'yri 'n 'ye ni di 'ledu ni nu, 'n 'ye ni di 'li 'a mu -mo ni -hlee -ni, kee, -tebli -mu', -ε kue 'u 'na 'Bai ki bu, 'n di yruε ne 'a mo□o' le -tee.

²⁶ Ti a 'mu, 'bu nyre 'u, a di -hua 'na 'Bai -tebli, 'ki 'li 'na 'nyre 'kwli. 'Na 'mumu, 'n 'yi 'li□i 'li -we, □bu -hua□a □dedede, 'ki 'u 'aan -ta', kee, 'aan □gbetu 'a mu di□e -tebli le -hua,

²⁷ -koti 'na 'Bai a 'mu, ε nve ne 'a mu ni, -ε nu□o, a nve 'mu ni -we, 'ti- 'a kuo 'mu □wlu yi, -ε mo, 'ki 'n -hon 'li Nyisva -mo.

²⁸ 'Ki 'n -hon 'li 'na 'Bai -mo, 'ni di 'ne- 'klo ki. -Te ti ne -bu, 'n mi 'ne- 'klo ki -hon mo, 'mu 'li 'na 'Bai -mo mu.»

²⁹ -ε -bi 'a -nagbopu* □tu□o □won, u wen: «'Ye ke, -te ti ne -bu, -te -ye' ni hlee 'li 'ledu 'kwli, 'a -ti, -ti -mu', -hle, -a yruie□e' le -tee.

³⁰ -A yi 'ki□i ni, -ε mo, 'ye □bu nyiblo 'yi -mu de 'beti -ni, de -mu', ε -hue, ε ni ke', □ni -we 'a yiyie -mo. ε no- ko -ti, □a yi□e, -ε mo 'ki -hon 'li Nyisva -mo.»

³¹ -ε -bi -Yusu □tu □nu □won: «□Bi a yi 'ki□i ni, -ε mo, 'ki 'n -hon 'li Nyisva -mo?

³² 'A -ti 'kɪ, ti di 'v 'nɪ nyre, 'tɪ- ε mɔ, ε -wɛ 'v nyinyre -mɔ, -ε kɔ 'yri 'aan pɛpɛ a di -gbɛ, 'a -nɛ nyiblo 'bɔ nɪ 'v, ε 'mɔ 'lɪ 'a -nɛ 'kayɪ bɔ mu, a 'mɔ 'v 'mɔ nɪ -do bɔ -hie. Kɛɛ, 'n 'yɪ 'lɪ ɔ 'lɪ -wɛ, ɔ bɔ nu -do, -ε nu ɔ, 'kɪ 'na 'Bai nɪ mɔ 'mɔ 'hɔɪ.

³³ 'N lee nɛ 'a mɔ -ti a pɛpɛ a 'mɔ nɪ, -ε di ɔ nu, 'a mɔ -mɔ', -v kɔ 'mɔ 'hɔɛn-, -v -mɔɛ, a 'mɔ kɪbɔwɛɛnɛ kɔ. 'Kɪ 'nɛ- 'klɔ -bɔ kɪ, a di 'ye ɔ hɪvɛn. Kɛɛ, 'aan ɔ wɪ 'nɪ 'bie 'lɪ ɔ hlɔn, -ε nu ɔ, 'n -wɛ 'klɔ -bɔ 'a 'kɪ bɔ nɪ.»

17

-Tɛ -Yusu da la Nyɪsva, 'kɪ 'v 'a -nagbɔpɔv a -ta'*

¹ 'Tɪ- -Yusu 'mɔ 'kɪ -yɛ mɔ mu, -ε -bɪ ε 'du 'lu ye', 'ɛ ta 'lɪ yakɔ 'kwɪ lɛ, ε wɛn: «'Na 'Bai ɔ, ti nyre 'v nɪ, 'kɪ 'mɔ -bɔ, -ε mɔ -na 'Yu, -bɔ nu ɔ, nyibli bɔ 'ye 'na -ti a 'yi'buale, -ε di ɔ nu, 'mɔ ɔ nu -na -ti a 'yi'buale -tɔɔ -nɪ -wɛ.

² -Nyi 'mɔ 'kɪ, 'kɪ 'v -tonyibli a pɛpɛ kɪ, -ε di ɔ nu, nyibli a pɛpɛ -bɔ, -nyi 'mɔ, 'mɔ ɔ nu 'klɔ yrayɪv -mɔ', -ε 'yɛ nɪ -wɛ 'lɪ -nyi.

³ 'Klɔ yrayɪv a 'mɔ, ε nɔ- mɔ bɔ yi -mɔ, -mɔ -mɔ', -ε mɔ -tɛɛ a Nyɪsva nɪ -do, ε kɔ, bɔ yi 'mɔ -wɛ, 'mɔ -bɔ, -ε mɔ -Yusu 'Kɪsv, -lee 'nɛ- 'klɔ kɪ.

⁴ -Tɛ 'n nɪ 'nɛ- 'klɔ kɪ, 'n tɔɔ nyibli -na -ti a 'yi'buale nɪ. -Kɔan -mɔ', -nyi la 'mɔ, ɔ bɔ nu, 'n -yɪvɔ 'lu nɪ.

⁵ -ε -bɪ 'kɪ, 'na 'Bai ɔ, wɛn, 'kɪ ɔ bɔ di 'lɪ -mɔ 'hɔɪ de, 'mɔ -ti a 'yi'buale kɔ. Ti -mɔ', -ε kɔ 'yri 'n nɪ la 'v -mɔ 'hɔɪ, -ti a 'yi'buale nɪ -do -mɔ', 'n kɔ la, 'tɪ- 'klɔ 'mɔ la nue mɔ mu, -nyi 'mɔ -ti a 'yi'buale a 'mɔ de.

⁶ Nyibli -mu', -v nu la 'li 'klo 'ka 'kwli, -ha 'li □nu nu, □ni -nyi 'mu □nu, □ni nu□o, nyibli a 'mu, 'u yi -mu. -Mo ko nyibli a 'mu, □ni -ha 'li □nu, □ni -nyi 'mu □nu, 'u □tui 'u -na win.

⁷ U yi 'ku□i nu, -ε mo, 'a -ne de, -nyi 'mu, 'ku ε -hon 'li -mu -mo.

⁸ Win -bu, □tu 'mu wlon, ε no- 'n to□ □nu, 'u 'ble□e kua -tεε. U yru□o nu, -ε mo, 'ku 'n -hon 'li -mu -mo, ko, 'u yi□e -tεε, -ε mo, -mo lee 'ne- 'mu 'klo ki.

⁹ Nyibli a 'mu, v nu- ko -ti, 'ni de -mu. 'Ni -da□a li -mu, 'ku 'u 'klo ki a nyibli -mu', -u 'yi -mu -yi a -ta'. Kee, nyibli -bu, -nyi 'mu, v nu- ko -ti, 'ni de -mu, -ε nu□o, -mo ko □nu.

¹⁰ 'A -ne de, ko 'a -ne nyiblo 'n -ko, -mo ko □nu, mo, 'a -ne de, ko 'a -ne nyiblo, -ko, 'mo ko □nu -we. U nu- ni□e, nyibli 'u yi 'na -ti a 'yi'buale 'ye.

¹¹ Ti □du 'yi 'li -hie, 'mu 'ne- 'klo -bu ki -hon, 'mu 'li -mu -mo di. Kee, v nu- -mo -bu, 'ku v 'tε di 'ne- 'klo -bu ki nu. 'Na 'Ba Nyisua, nu 'kl -mu', -nyi 'mu, -bu □tu □nu 'yie, -ε di□e nu, v 'mu -mυε, □wi yi, -te 'n ko -mu 'hven-, -a -nu, □a -mυε.

¹² Ti a pepe -bu, 'n -hi 'ne- □nu 'nyi, 'n □tui la □nu 'yie, 'ku 'li -na 'kl -mu', -nyi 'mu 'kwli. 'N □tu □nu 'yie nu -tεε, 'waa 'ye nu -do □du 'yi 'wan, 'bu 'yi nyiblo nu -do -bu, -kotu v 'cru la 'li Nyisuaerien 'kwli, -ε mo, ε di 'ni 'wan. -ε -bu -ti a 'mu, v 'cru la, ε nue nu.

¹³ Kee, -te ti ne -bu, 'ku 'n yi 'li -mu -mo di. -Ti a pepe -bu, 'n yi □nu 'ni -lee -ni, -te 'n 'tε nu 'ne- □nu 'nyi, 'ku 'ne- -tutu ki, -ε di□e nu, -te 'n ni do□u a nunuo, v 'mu do□u a nunuo le nu -we, 'ti- do□u a 'mu, ε 'mu □ce.

14 'N tɔɔ ɔnu -na win ni, keɛ, 'klo a nyibli yraa ɔnu ni, -te 'na nyibli 'yi 'klo a nyibli 'pa- a -ti, ɔwi yi, -te 'n -nu, 'ni 'yi 'klo a nyiblo 'pa-.

15 'Ni -nyaaɔa -mu le, 'ki -bu -ha 'ne- ɔnu 'klo -bu ki, keɛ, 'n nyeɛ -mu le, 'ki -bu ɔtu ɔnu 'yie, -ɛ diɔe nu, 'kuo -hɔɪn* a nyiblo gbagbu 'ni ɔha ɔnu le -hren.

16 U 'yi 'klo a nyibli 'pa-, ɔwi yi, -te 'na 'mumu, 'n -nu, 'ki 'n 'yi 'klo a nyiblo 'pa-.

17 Tɔɔ ɔnu -ti a -teɛ, -ɛ diɔe nu, u 'mu -na nyibli mɔ pɛpɛ. -Ti a -teɛ a 'mu, ɛ nɔ- mɔ -na win.

18 -Te -nu, ɔni lee 'ne- 'mu 'klo -bu ki, ke- ni -do, 'n -nu, 'ni lee ɔnu -we, 'ki bu bi 'klo -bu ki, bu pu -na ɔhaantitie nyibli.

19 'N -he 'na dɔɔnu ni pɛpɛ, 'ni yi -mu 'na dɔɔnu -nyi, 'ki 'u 'waa -ta', -ɛ diɔe nu, u 'mu -na nyibli mɔ -teɛ.

20 E 'yi 'na nyibli -bu ni -do a -ti 'pa-, 'ni -daɔa -mu. Keɛ, 'n de -mu ni -we, 'ki 'u nyibli -bi -bu, 'na nyibli di 'na -ti -lee -ni, -u di 'mu ɔwɔ yi -kuo -ni a -ti.

21 'N nyeɛ -mu le, 'waa pɛpɛ bu -mɛ. 'Na 'Bai, -te 'n kɔ -mu 'hɔɪn-, -a -nu, ɔa 'wi- nyiblo ni -do yi, nuɔ, u kɔ -a mu 'hɔɪn-, -ba -mɛ -we. Nuɔ, bu -mɛ, -ɛ diɔe nu, 'klo ki a nyibli -mu', -u 'yi -mu -yi, u 'muɔ ɔhan-ti pu, -ɛ mɔ, -mɔ lee 'ne- 'mu 'klo ki.

22 -Ti a 'yi'buale -mu', -nyi 'mu, 'n -nyi ɔnuɔ ni, -ɛ diɔe nu, u 'mu -mɛ, ɔwi yi, -te -kɔ 'mu 'hɔɪn-, -a -nu, ɔa -mɛ,

23 E ɔhen 'nyɛ, u kɔ 'mu 'hɔɪn-, -a 'wi- nyiblo ni -do yi, 'ti- -kɔ 'mu 'hɔɪn-, -a 'wi- nyiblo ni -do yi, -ɛ diɔe nu, u 'mu -mɛ pɛpɛ, ɛ kɔ, 'klo ki a nyibli, u 'muɔ yru, -ɛ mɔ, -mɔ lee 'ne- 'mu, 'ti- u

'mυ□υ lε yru, -ε mω, -nυε □nυ nι, □wι yι, -tε -nu, □nι nυε 'mυ.

²⁴ 'Na 'Bai o, -nyi 'mυ □nυ nι. 'A -ti, 'n -hυε□ε nι, -tite 'n di 'υ nι, υ kω 'mυ 'hυen-, -ba nι 'υ -we, -ε di□e nu, υ 'mυ 'na -ti a 'yi'buale 'ye. -Ti a 'yi'buale a 'mυ, -nyi la 'mω□o nι, -ε nu□o, 'ti- 'klo 'mυ la -nue -nι, -nυε la 'mυ nι.

²⁵ 'Na 'Bai o, -mω -mυ', -ε 'sii 'υ yι, nyibli -hυohυι, -υ nι 'ne- 'klo -bu kι, υ 'yι -mυ -yi. Kee, 'mω -bi, 'n yi -mυ nι, ε kω nyibli -mυ', -υ yi□e, -ε mω, -mω lee 'ne- 'mυ 'klo kι, nyibli a 'mυ, υ yi -mυ nι -we.

²⁶ 'N nu□o nι, 'υ yi -mυ, ε kω, 'mυ□υ 'lu -mω gba, υ 'mυ -mυ yi -tεε, -ε di□e nu, υ 'mυ 'waa 'bio -nυε -nι, □wι yι, -tε -nu, □nι nυε 'mυ, 'ti- 'n kω □nυ 'hυen-, -a 'mυ nyiblo nι -do yι 'wi.»

18

-Te Judia pu la -Yusu -Juukυε a 'blυ a nyibli -ji'*

(Matie 26.47-56; Makι 14.43-50; Luku 22.47-53)

¹ -Te -Yusu -we 'kι 'li Nyιsua a -mωhleeε -mω, -ε -bi ε kω 'a -nagbopυ* 'hυen-, υ 'du ye', 'υ □ti Jrusredιo 'kwli. Kee, Judia, -ε mω -Yusu a -nagbopi -bi, ε nω- kω □nυ 'hυen-, -υ 'yι -mu. 'Nihannυ □dυ nι 'υ. 'A 'nyre mω Sedrō. Sedrō a 'mυ, nω- kω 'niki 'dudoti a -ci □dυ nι 'li. Nω- kω kι υ mu 'li.

² 'Waa pεpε, 'kι υ 'yεε 'li lε. Nω- nu□o, Judia a 'mυ, 'ε yi 'li -tε a 'mυ, 'ε kω 'kι 'hru, 'kι bu pu -Yusu 'a yraanyibli -ji'.

³ 'Kι 'li 'dιo a 'mυ 'kwli, Romakυε a tayie nι 'li, ε kω Nyιsua a 'kagbau a 'yie□tunyu 'hυen-. Nyibli

a 'mυ, nυ- Judia pυ ye', 'υ mi -Yusu klo mω, 'kɪ 'lɪ 'dudoti a -ci a 'mυ kɪ. Nyibli a 'mυ, Nyɪsua a -cɔhlɔnpinyɔ* gbagbɪ kɔ Falisiɔtumɪ* a nyibli 'hɔɛn-, -υ mω -Juukɔɛ a 'blɔ a nyibli, nυ- tɛ 'lɪ ɔnυ, 'tɪ- 'blɔ a nyibli a 'mυ, -υ tɛ 'lɪ ɔnυ, 'waa pɛpɛ, nυ- mu 'lɪ -tɛ a 'mυ. 'Seyo -mυ', -υ kɔ ɔnυ 'hɔɛn- -mu, υ 'ble 'napɪ, kɔ ɔgbii, kɔ ta-wɔn-teblɪ kua lɛ, 'υ -mu.

⁴ -Yusu yi -teblɪ a pɛpɛ a 'mυ nɪ, -ɛ kɔ -bυ nuɔ. Nɔ- nuɔ, 'ɛ 'yɪya 'υ ɔnυ ye' bυ, 'ɛ 'beti ɔnυ, ɛ wɛn: «Nyiblo a 'dɪ -bɪ a ɔmυɛ lɛ 'lɪ?»

⁵ -ɛ -bɪ υ wɛn: «Nasaletɪ a -Yusu.» -ɛ -bɪ ɛ wɛn: «'Mω, nɔ- -bυ.» 'Kɪ Judia 'tɛ nɪ 'lɪ -Yusu a yraanyibli 'nyɪ.

⁶ -Yusu bυ pυ 'kɪ lɛ: «'Mω, nɔ- -bυ,» ti nɪ -do a ti 'yri, -ɛ -bɪ υ naa ke -naanaa, 'υ bi ɔhlɔn lɛ.

⁷ -ɛ -bɪ ɛ 'beti ɔnυ nɪ de, ɛ wɛn: «Nyiblo a 'dɪ -bɪ a ɔmυɛ lɛ 'lɪ?» -ɛ -bɪ υ wɛn: «Nasaletɪ a -Yusu.»

⁸ -ɛ -bɪ ɛ wɛn: «'Bɪ 'n lee wɛn 'a mυ nɪ, -ɛ mω, 'mω, nɔ- -bυ. -Tɛ ɛ mω 'mω, a -hɔɛ ba klo, ba -ha 'na -nagbopυ mɛ lɛ, bυ mu, a 'nɪ 'kloɔ 'lɪ ɔnυ.» -ɛ -bɪ 'seyo -ha -Yusu a -nagbopυ mɛ lɛ.

⁹ -Tɛ ɛ pυ lɛ, -ɛ -bɪ de -mυ', ɛ hla la, ti -hi la a ti 'yri, ɛ nue kɛ nɪ. De a 'mυ, ɛ nɔ- -bυ: «'Na 'Baɪ Nyɪsua o, nyibli -mυ', -nyɪ la 'mυ, 'n 'yɪ 'a nyiblo nɪ -do 'waan -nɪ.»

¹⁰ 'Kɪ 'lɪ -Yusu a yraanyibli a 'mυ 'nyɪ, nyiblo ɔdɔ nɪ 'lɪ, 'a 'nyrɛ 'ɛ mω Malikusɪ. ɛ mω Nyɪsua a -cɔhlɔnpinyɔ a nyiblo gbagbɔ a -kɔannunyɔ ɔnɪɔ. -ɛ -bɪ Simɔ Pielɪ, -ɛ mω -Yusu a -nagbopi -bɪ, -ɛ nɪ 'υ -Yusu 'hɔɪ, ɛ nu 'a 'plɛn, 'ɛ 'bɛ 'υ Malikusɪ a 'mυ, 'a diidɛnɔa 'υ.

¹¹ -ɛ -bɪ -Yusu wɛn: «Pielɪ o, pυ 'lɪ -na 'plɛn bɔ 'kwli. ɔBɪ ɔyɪɔɪ -yi, -ɛ mω, 'n kɔ ɔbυ -yra ɔhɔɛn

-mu', Nyɩsɩba -hɩɛ ɩbu 'ye 'lu?»

-Tɛ ɩ gba la -Yusu, 'kɩ 'ɩ -cɔhlɔnpinyɩ a nyiblo gbagbu Hanɩ ye'*

¹² -ɛ -bɩ ti nɩ -do a ti 'yri, nyibli a 'mu, Judɩa -gba, ɩ kɔ 'waa nyibli gbagbɩ 'hɩɛn-, ɩ klo -Yusu nɩ, 'ɩ mua ɩnɛ,

¹³ 'ɩ gbaɩa 'dɩɔ. Yɩ-hɛnyiblo -kɔ -mɔ ɩ gba 'lɩɩ, nɔ- mɔ -cɔhlɔnpinyɩ a nyiblo gbagbu. Nyɩbehɩan a 'mu, 'a 'nyrɛ mɔ Hanɩ. ɛ nɔ- mɔ Kaifɩ a tɩa. Kaifɩ a 'mu, ɛ nɔ- mɔ 'yru a 'mu 'kwli a -cɔhlɔnpinyɩ a nyiblo gbagbu.

¹⁴ Kaifɩ nɩ -do a 'mu, nɔ- pɩ la -Juukɩɛ* ɩtɔ' ti ɩdu -hi la a ti 'yri, -ɛ mɔ: «ɛ nu -tɛɛ, 'kɩ nyiblo nɩ -do bu 'ku, 'kɩ 'ɩ -aan dakɔ a pɛpɛ a -ta', 'ɛ -hi 'ɩ -aan dakɔ a pɛpɛ bu 'ku.»

-Tɛ Piɛlɩ pɩ la ɛ, -ɛ mɔ, ɛ 'yɩ la -Yusu a -nagbopi 'pa-*

(Matie 26.69-70; Makɩ 14.66-68; Luku 22.55-57)

¹⁵ Bu yɩ 'kɩ -Yusu nɩ gbɛ, -ɛ -bɩ Simɔ Piɛlɩ kɔ -Yusu a -nagbopi -bɩ 'hɩɛn-, ɩ nu- yɩɩ ɩwien ɛ kɩɛ. -Nagbopi -bɩ a 'mu, -cɔhlɔnpinyɩ* a nyiblo gbagbu, -ɛ mɔ Hanɩ, ɛ yiɩe nɩ. ɛ nɔ- nuɩo, ɛ kɔ -Yusu 'hɩɛn- 'ɩ pa 'ɩ -tɛ nɩ -do, 'kɩ 'lɩ nyɩbehɩan a 'mu, -ɛ mɔ Hanɩ, 'a -yaa 'kwli.

¹⁶ Kɛɛ, Piɛlɩ -mɔ -bɩ, 'kɩ ɛ hree 'ɩ -yaa a 'mu, 'a ɩhuan.yɩ'. -Nagbopi -mu', -cɔhlɔnpinyɩ a nyiblo gbagbu -yi, nɔ- lee 'yu nyrɔyu -mu', -ɛ ɩtui 'maju 'yie, 'ɛ paa Piɛlɩ.

¹⁷ Piɛlɩ bu pa 'kɩ, -ɛ -bɩ 'yu nyrɔyu a 'mu, ɛ yɩɩ 'nɩ 'beti -nɩ, ɛ wen: «'Bɩ -mɔ -Yusu a -nagbopi -bɩ ɩnɩɔ -wɛ.» -ɛ bɩ Piɛlɩ wen: «Yruyru, 'n 'yɩ 'lɩ ɩnu 'nyɩ -nɩ.»

18 -Te ce yi 'ki ni □ti, -ε -bi -kvannunyibli -mu', -u ko Nyisua a 'kagbau a 'yie□tunyub 'huen-, -u ni 'u, u 'tie na, 'u yi□ti 'wen. 'Ki Pielu ni 'li □nu 'nyi, 'ε yi na 'wen -we.

-Te -cohlunpinyu a nyiblo gbagbu Hanu yi la -Yusu le 'beti -ni*

(Matie 26.59-66; Makı 14.55-64; Luku 22.66-71)

19 Ti a 'mu 'yri, -ε -bi -cohlunpinyu a nyiblo gbagbu Hanu, ε -twa -Yusu tete a le'betile, ε wen: «Nyibli a 'du -bi -mo -na -nagbopu* 'li, ko, de a 'du -bi -mo -na towin 'li?»

20 -ε -bi -Yusu □tu□o □won, ε wen: «Nyibli a pepe yi -ti a pepe, 'n to -ni ni. 'N 'yi -ti □du -hli. 'A -ne ti, 'n tve la ni, 'ki 'li Nyisua a 'kayo bu, ε ko, 'ki 'li 'a 'kagbau a -yaa 'kwli, -te -juukue* a pepe 'yee 'li le, u ko 'waa nyibli gbagbu 'huen-.

21 'A -ti, □ni 'betie 'li 'mu. Nyibli -mu', -u ni la -tuo ki, u nu -bu 'beti -ni. -Tebli a pepe, 'n to la -ni, u yi□e ni. 'Waa -huchui ni 'ne- -a mu 'nyi.»

22 -Yusu bu pu 'ki le, -ε -bi Nyisua a 'kagbau a 'yie□tunyob -bi, -ε ni 'u, ε pu 'li□ti 'hema nua', ε wen: «Ke- -ni -cohlunpinyu a nyiblo gbagbu a □won□tutuo?»

23 -ε -bi -Yusu wen: «'Bu mo, 'ni hla -ti, 'bu nyre yi, to mo□o, kee, 'bu mo, -ti -bu, 'n -hla, 'bu no yi, de- ko 'na bibie 'li?»

24 Ti a 'mu 'yri, -ε -bi Hanu lee ne 'a 'seyo ni, bu gba 'li□ti -cohlunpinyu a nyiblo gbagbu Kaifu -mo. -Yusu 'tie ni 'lili'.

-Te Pielu pu la le de, -ε mo, ε 'yi la -Yusu a -nagbopi 'pa-*

(Matie 26.71-75; Makı 14.69-72; Luku 22.58-62)

25 Ti a 'mυ 'yri, Simo Pieli 'tɛ ni 'li na'wennyu 'nyi, 'ki 'li -yaa a 'mυ 'kwli. -ɛ -bi ke- nyiblo ɔdu piɔti yi, ɛ wen: «-Mɔ -bu, -mɔ -Yusu a -nagbopi -bi ɔniɔ.» Kee -ɛ -bi ɛ wen: «'Uɔn-, 'n 'yi 'li ɔnu 'nyi -ni.»

26 -ɛ -bi -cɔhlɔnpinyu* a nyiblo gbagbu a -kɔannunyɔ -bi ni 'u -wɛ. Nyiblo -mυ', -ɛ kɔ nua Pieli 'bɛ wen 'u, ɛ nɔ- kɔ 'diayi ɔniɔ. Nɔ-yi Pieli -lee -ni -wɛ, ɛ wen: «-Mɔ -bu, -mɔ -Yusu a -nagbopi ɔniɔ, -ɛ nuɔo, ɛ kɔ -mυ 'hɔɛn-, 'n 'ye wen 'a mυ ni, 'ki 'li ti bu.»

27 Kee, Pieli -ga ni de. Bu -ga 'ki, -ɛ -bi ti ni -do a ti 'yri, hape da -nyre ni.

-Tɛ Pilati, -ɛ mɔ Romakɔɛ a -gɔlɔnɔma, ɛ 'beti la -Yusu, 'ti- 'ɛ pu laɔa -bati ɛ

(Matie 27.1-2,11-14; Maki 15.1-5; Luku 23.1-5)

28 -Tɛ -nyre -nye 'ki, -ɛ -bi -Juukɔɛ* -ha 'li -Yusu Kaifu a -yaa 'kwli ni, 'u gba 'liɔti Romakɔɛ a -gɔlɔnɔma a 'kagbau bu. -Gɔlɔnɔma a 'mυ, 'a 'nyre mɔ Pilati. -Juukɔɛ -mɔ -bi, 'waa nyiblo ɔdu yi 'li -yaa a 'mυ 'kwli -pa. U wen 'ni, 'bu pa 'li -gɔlɔnɔma, -ɛ 'yi -Juukɔɛyu 'pa- a -tɛ, -ɛ -bi u 'yi 'u yi 'sii -ni, 'ki 'u Nyɔsɔa ye'. 'A -ti, u 'ni -diɔe ɛ'mimle, -ɛ mɔ Paki a diide ni. ɛ nɔ- nuɔo, 'u hree 'u -patu'.

29 Bu 'wɛ 'ki 'u -patu' bu, ɛ nɔ- nuɔo, Pilati 'ɛ 'hri, 'ɛ mu 'u ɔnu ye', ɛ wen: «Ba lee 'mυ de -mυ', nyiblo -bu, ɛ -nu, -kɔti a yiɔti -yɛɛ -ni.»

30 -ɛ -bi u wen: «'Bu 'yi wen de-hɔannunyɔ 'pa-, -a 'ni -yaɔa wenɔɛ -mɔ yi ni.»

31 Bu pu 'ki ɛ, -ɛ -bi Pilati wen: «Ba gbaɔa, ba puɔ ɔnɛ -bati ɛ 'a mυ ni -do. De -mυ', a -hɔɛ, ɛ

nɔ- ba nu□o -mɔ, -te -mʊ', 'aan tete ni 'a hɪhla.»
 -E -bi ʊ wen: «'A mʊ Romakʊe, a pʊ 'lɪ tete, -e
 mɔ, -a mʊ -Juukʊe, -a 'nɪ 'laa 'lɪ nyiblo. 'A -tɪ, -a
 -hʊe□e nɪ, ba kɔɔ 'ʊ□ʊ tugbe 'yie, e 'mʊ 'kʊ.»

³² -Te ʊ pʊ 'kɪ le, -e -bi de -mʊ', -Yusu hla la, 'kɪ
 'ʊ 'a 'kʊkʊʊdʊ a 'mʊ a -ta', ti □dʊ -hi la a ti 'yri, -e
 -bi de a 'mʊ, nɔ- di ke 'lu -mɔ mu.

³³ -E -bi Pilatɪ pa nɪ de, 'e lee ne 'a 'seyo, 'kɪ bʊ
 'yɪya 'ʊ□ʊ -Yusu ye' bʊ. Bʊ 'yɪya 'kɪ 'ʊ □ne□e ye'
 bʊ, -e -bi e wen: «□Bɪ -mɔ mɔ -Juukʊe a bodɪɔ?»

³⁴ -E -bi -Yusu wen: «□Bɪ -tɪ -bʊ, -yɪ 'mʊ 'beti
 -nɪ, -na □gbetʊ, -hie□e 'lu -mɔ le, 'kɪ 'ʊ 'mʊ -mɔ,
 -ʊ'ʊ- nyibli □dʊ lee -mɔ□ɔ?»

³⁵ -E -bi Pilatɪ wen: «'Mɔ -bʊ, 'n 'yɪ -Juukʊeyu
 'pa-. -Na □gbetʊ a dako kɔ -cɔhlɔnpinyʊ* gbagbɪ
 'hʊen-, ʊ nʊ- ya 'ne- -mʊ 'mʊ yɪ.»

³⁶ -E -bi -Yusu wen: «'Na bodɪɔde 'yɪ 'klɔ -bʊ
 a nyibli a bodɪɔde yɪ 'wɪ, 'tɪ- e 'yɪ -tonyibli 'pa-,
 ʊ 'yɪ 'mʊ bodɪɔde -nyɪ, Nyɪsʊa a □gbetʊ, nɔ- nyɪ
 'mɔ□ɔ. 'Bʊ mɔ, 'nɪ 'wɪ wen 'klɔ -bʊ a bodɪɔpʊ yɪ,
 'na -nagbopʊ* di wen 'nɪ -wɔn, 'kɪ 'lɪ 'dʊdɔtɪ bʊ,
 -e di□e nu, ʊ 'nɪ □ha wen 'mʊ -Juukʊe -jɪ' pʊ.»

³⁷ -E -bi Pilatɪ wen: «'A -tɪ, -mɔ bodɪɔ □nɪɔ 'a?»
 -E -bi -Yusu wen: «E nɔ- -hle, 'mɔ bodɪɔ □nɪɔ. E
 nɔ- nu□o, 'nɪ -hɔn 'lɪ Nyɪsʊa yɪ, 'ʊ kɔ 'mʊ, 'mʊ
 nyibli -tɪ a -tee -tɔɔ -nɪ. 'A -tɪ, nyiblo 'bʊ nʊe -tɪ a
 -tee, e pɪ 'mʊ nʊa yɪ bʊ, 'tɪ- 'e pɪ 'na -tɪ □han-tɪ.»

³⁸ -E -bi Pilatɪ wen: «De- mɔ 'kɪ -tɪ a -tee 'lɪ?»

-Juukʊe wen 'nɪ, bʊ kɔɔ 'ʊ -Yusu tugbe 'yie, e
 'mʊ 'kʊ*

(Matie 27.15-31; Maki 15.6-20; Luku 23.13-25)

Bu pu 'ki le, -ε -bi ε 'hri ni de, 'ε mu 'v -Juukve a 'mu ye', ε wen: «'Mɔ -bi -o, 'ni 'yee□e 'li□i de -hvan □dɔ 'li, ε -nu, -ε bleε 'kukɔv yi.

³⁹ Kee, ε mɔ -aan de □niɔ, □a ni□i le, 'aan le'mimle -mu', -ε mɔ Paki a ti 'yri: 'n kɔ □bu te □jklapi ni -do bu, a -hve. 'A -ti, □bi a -hve□ε ni, 'ki □bu te 'aan bodiɔ bu?»

⁴⁰ -ε -bi ti ni -do a ti 'yri, v -tua □ye a lepɔpɔv, v wen: «'Klɔ a 'klɔ, -a 'ni -hva□a li□i, Balabasi -a -hve.» -ε kɔ -ta' Balabasi a 'mu, ε mɔ -balɔnyiblo □niɔ.

19

¹ -ε -bi Pilati lee 'seyo ni, ε wen: «Ba gba□a, ba bii □ne lokɔ,» 'v gba□a, 'v bi□e.

² -Te v -we 'a bibie -mɔ, -ε -bi v hlaa □ne 'witiklavn le, 'v □tu □ne□ε 'lu, kɔ, 'v pu□v wlawlv -jɔhɔn. Wlawlvɔv a 'mu, bodiɔpɔv ni -do, nu- pɔ□i le.

³ -ε -bi v 'yɔya 'v□v 'hvi bu, 'v 'cεε □ne, v wen: «-Na 'wio mɔ, -Juukve a bodiɔ,» kɔ, 'v pɔ 'li□i 'ηmi nu' le -we.

⁴ -ε -bi Pilati 'hri ni de, ε wen: «'N ye 'a mɔ□ɔ yi, 'ki 'ne- -patv', -ε di□e nu, a 'mu□v yi, -ε mɔ, 'ni 'yee□e 'li□i de -hvan □dɔ 'li, ε -nu, -ε bleε 'kukɔv yi.»

⁵ -ε -bi -Yusu 'hri ni, 'a 'witiklavn 'ε ni 'v□v 'lu, kɔ, 'a wlawlv -jɔhɔn 'ε ni 'li□i 'li. -ε -bi Pilati wen: «'Aan nyiblo, nɔ- -bu.»

⁶ -Te Nyɔsva a -cɔhlɔnpinyv* gbagbi kɔ Nyɔsva a 'kagbau a 'yie□tunyv 'hven-, v pu 'v -Yusu 'yie 'hvi, -ε -bi v -tua □ye a lepɔpɔv, v wen: «Kɔɔ 'v□v tugbe 'yie, ε 'mu 'ku!» -ε -bi Pilati wen: «Ba gba□a, ba kɔɔ 'v□v tugbe 'yie, 'aan □gbetv,

-ε nu□o, 'mɔ -bu, 'ni 'yee□e 'li□i de -huan □du 'li, ε -nu, -ε blɛɛ 'kukuu yi.»

7 -ε -bi -Juukue wen: «Pilati, -a mu -bu, -a ko tete. Tete a 'mu, ε wen 'ni, nyiblo, -ε di 'a diɔnu Nyɔsua -daa -ni, nyiblo a 'mu, ε blɛɛ 'kukuu yi. 'A -ti, -te ε pu le, -ε mɔ, ε mɔ Nyɔsua a 'Yu □niɔ, ε nɔ- ko -ti 'ε blɛɛ 'kukuu yi.»

8 -Te Pilati 'win 'ki -Juukue a pupuwin, -ε -bi huannu bi 'li□i 'kwli,

9 'ε pa 'li 'a 'kagbau bu de, 'ε yi -Yusu 'beti -ni, ε wen: «□Bi 'ki -hɔn 'li Nyɔsua -mɔ?» Kee, -Yusu 'yi□i □dedede kle -hihia -ni.

10 ε nɔ- nu□o, Pilati 'ε yi□i -lee -ni, ε wen: «□Bi 'mɔ Pilati, 'mɔ -yi -mu 'beti -ni, □ni 'ye ni pu 'mu me le. □Yi□i -yi, -ε mɔ, 'mɔ -mɔ 'blugba -bu, 'a -gulɔnuma, 'n ko 'kli, 'ki □bu te -mu bu, 'ti- 'ni ko 'kli -we, 'ki □bu kɔɔ 'u -mu tugbe 'yie.»

11 -ε -bi -Yusu wen: «□Ni -kɔ□ɔ wen 'kli ni, 'ki 'u 'mu ki, 'bu mɔ, Nyɔsua 'bu 'yi wen -mu 'kli -nyi. Nɔ- nu□o, nyiblo -bu, -ε pu 'mu -mu -ji', 'ε nu de -huan, 'ε -hi 'u -mu 'u.»

12 Kue 'ki 'u ti a 'mu 'yri bu, -ε -bi Pilati □tui 'u 'kli de, -ε di□e nu, ε 'mu -Yusu bu te. ε nɔ- mɔ -Juukue bu □muma le, u wen: «'Bu mɔ, □ni te nyiblo -mu' bu, -ε -bi -ko Romakue a 'kuɔn gbagbu 'huen-, a 'yi -pe. ε ko, 'bu mɔ, nyiblo 'bu yi 'a diɔnu bodiɔ ni -deɛ -ni, -ε -bi ε ko 'kuɔn gbagbu a 'mu 'huen-, u 'yi -pe.»

13 -Te Pilati 'win 'ki -ti a 'mu, -Juukue -hla, ε nɔ- mɔ bu 'hrɔɔ 'u -Yusu -patu', 'ti- 'ε ni 'li 'a -batipugbata 'kwli bu. -Te a 'mu, ε ni 'u bu, u pu la 'u 'hi papue ble. -Tite a 'mu, 'a 'nyre mɔ Gabata, 'ki 'li -Juukuewin 'kwli.

14 Ε μο Pakti a 'wee a -nyrowi ni □hun a -nyragbli, 'ki Pilati puv la 'v -Yusu -bati le. -Ε -bi Pilati wen: «-Juukve -na, 'aan bodio, no- -bu.»

15 -Ε -bi v -tva □ye a lepuvuv de, v wen: «Bu 'ku, bu 'ku, koo 'v□v tugbe 'yie!» -Ε -bi Pilati wen: «□Bi 'aan -ne bodio, no- □bu koo 'v tugbe 'yie?» -Ε -bi -cohlunpinyv gbagbi wen: «-A 'yi bodio □du -yi, 'bu 'yi Romakve a 'kion gbagbu 'pa-.»

16 -Ε -bi Pilati lee ne 'a 'seyo ni, ε wen: «Ba gba□a, ba koo 'v□v tugbe 'yie, ε 'mu 'ku, □wi yi, -te -Juukve ni 'a -hvhva,» 'seyo a 'mu, 'v klo -Yusu, 'v gbe□ε.

-Te v koo la 'v -Yusu tugbe 'yie, -ε di□e nu, ε 'mu 'ku a -ti

(Matie 27.32-44; Maki 15.21-32; Luku 23.26-43)

17 -Ε -bi v hle -Yusu ni, 'ε 'ble 'a dionv a tugbe -mu', -ε ko 'yie v di 'v□v -koo -ni, 'v □tio □ne Jrusredio 'kwli. -Tite -mu', v gba 'li□i 'li, ε no- v deε 'Lukla, -ε mo Golvota, 'ki 'li -Juukvewin 'kwli.

18 'Ki v koo 'li□i tugbe 'yie, 'v koo 'v de'kukununyv ni 'hven -we, 'ki 'v 'waa -ne ti 'yie, nyiblo ni -do, 'ki 'li -Yusu a diidektivia ki, -do -bi 'ki 'li 'a kamlaktivia ki.

19 -Ε -bi Pilati lee ne 'a nyibli ni, 'v 'cru wuntode, 'ki 'v 'plaktivia ki, 'v 'ma 'v□v -Yusu a tugbe 'lu bu. Winbu a 'mu, ke- ε pi: «Nyiblo -bu, ε no- mo Nasaleti a -Yusu, -ε mo -Juukve a bodio.»

20 Winbu a 'mu, v 'cru 'li□i wingble ni ta 'kwli, -ε mo -Juukvewin, ko Romakvewin, ko Glekivewin. -Tite a 'mu, v koo 'v -Yusu tugbe 'yie, ε 'mve 'dio yre. 'A -ti, -Juukve -hvhvut yi win a 'mu 'ni -hre.

21 -Tɛ -Juukʋɛ a -cɔhlɔnpinyɔ* gbagbi -hre win a 'mʋ, -ɛ -bi ʋ mu 'lɪ Pilatɪ -mɔ, ʋ wen: «Yɪ yɪ -blɛɛ -nɪ, -bʋ 'cɪ wɛn, -ɛ mɔ, -Yusu mɔ -Juukʋɛ a bodɪɔ ɔnɪɔ, kɛɛ, kɛ- -kɔ -bʋ pʋ wɛn: Nyiblo -bʋ, ɛ wɛn 'nɪ, ɛ nɔ- mɔ -Juukʋɛ a bodɪɔ.»

22 Kɛɛ, Pilatɪ wɛn: «Dɛ -mʋ', 'n 'cɪ, 'n 'cɪɔɪ nɪ. 'Nɪ 'cɪɔɪɔɪ lɪɔɪ nɪ de.»

23 -Tɛ 'seyo -wɛ 'kɪ -Yusu a kukɔ -mɔ, 'kɪ 'ʋ tugbɛ 'yie, -ɛ -bi ʋ 'du 'a 'hʋɪɛpʋ-tɛblɪ 'mʋ ye', 'ʋ nu 'a dui nɪ -hɛn, 'ʋ ɔglaɔa, nyiblo 'bʋ nɪ 'ʋ, 'a -nɛ du. Kɛɛ, wlawlʋ nɪ -do nɪ 'ʋ, -ɛ mɔ danʋ nɪ -do a wlawlʋ blɔblʋ.

24 -ɛ -bi ʋ wɛn: «-A 'nɪ 'cɪcraa 'lɪɔɪ lɛ. Wlawlʋ -bʋ a -tɪ, -ba pʋ 'wla, nyiblo, 'wla di di, nɔ- diɛ gba.» Dɛ a 'mʋ, ɛ nɔ- 'seyo -nu. -ɛ -bi -tɪ -mʋ', winwlɔn-hanyɔ* -bi 'cɪ la 'lɪ Nyɪsʋacrɪɛn 'kwli, ti -hi la a ti 'yri, ɛ nue kɛ nɪ. -Tɪ a 'mʋ, ɛ nɔ- -bʋ:

«D ɔgla 'na 'hʋɪɛpʋ-tɛblɪ nɪ,

'tɪ- 'na wlawlʋ a -tɪ, 'ʋ pʋ 'wla.»

25 -Tɛ -Yusu nɪ 'ʋ tugbɛ 'yie, ɛ kɔ la nuɔgbɪ, 'ʋ nɪ la 'ʋɔɔ ɔhlɔn. Nuɔgbɪ a 'mʋ, 'waa 'nyrɛ, nɔ- -bʋ: -Yusu a ɔgbɛtʋ a 'dii, kɔ 'a 'dii a 'dɪayɪ, kɔ Mari -bi -mʋ', -ɛ mɔ Klopastɪ a nuɔgba, kɔ Mari, -ɛ kɔ 'lɪ Madala.

26 -Nagbopi* -mʋ', -Yusu nuɛ -nɪ -tɛɛ, 'kɪ ɛ nɪ 'ʋ -wɛ. -Yusu bʋ 'ye 'kɪ 'a 'dii, 'kɪ 'ʋ -nagbopi a 'mʋ 'hʋɪ, 'kɪ 'ʋɔɔ ɔhlɔn, -ɛ -bi ɛ wɛn: «'Na 'dii o, -na 'yɪ, nɔ- -bʋ.»

27 -ɛ -bi ɛ lee nɛ 'a -nagbopi a 'mʋ nɪ, ɛ wɛn: «-Mɔ -bi, -na 'dii, nɔ- -bʋ.» Kʋɛ 'ʋ ti a 'mʋ 'yri bʋ, 'kɪ -nagbopi a 'mʋ, ɛ gba 'lɪ -Yusu a 'dii 'a dɪɔnʋ -mɔ.

-Tε -Yusu nu la 'kɔkɔv
(*Matie 27.45-56; Maki 15.33-41; Luku 23.44-49*)

28 -Tε dε a 'mɔ, ε -hi 'kɪ, -ε -bɪ -Yusu yi□e nɪ, -ε -mɔ, 'a -kɔan -yrε 'lu, -ε -bɪ ε wen: «'Na plɔ ma yɪ.» Kε- ε -pɔ, -ε di□e nu, -tɪ -bɔ, ɔ 'cɪu la 'lɪ Nyɪsɔacɪɛn 'kwli, -tɪ a 'mɔ, ε 'mɔ kε -nue -nɪ.

29 'Kɪ 'ɔ tugbε a 'mɔ 'hɔɪ, 'kɪ 'lipanɔ a 'pɔɔwɔ nɪ 'ɔ. Nɔ- kɔ -mɔ 'seyo 'nyra 'lɪ dε, -ε 'wɪ- damuo yɪ, 'ɔ mɔa 'ɔ□ɔ tugbε 'yɪ lε, 'ɔ -nyɪ□e -Yusu, 'ε 'na□a.

30 -Tε ε 'na 'kɪ□ɪ, ε wen: «-Kɔan a pεpε -yrε kε 'lu nɪ.» -ε -bɪ ε □tɪɔ 'ɔ 'lu, 'ε mla -hɔnhɔn.

-Tε 'seyotayu nu la 'di, ε wa la -Yusu a □mɔyε ke yɪ

31 Tɪ -hie 'lɪ, -Juukɔε* a -wuwle-nyrɔwɔ* 'mɔ -wlu □tu, ε 'yɪ -hɔ. -Nyrɔwɔɔɔ a 'mɔ, ε nɪ 'dɔ, 'kɪ 'lɪ -nyrɔwɪ a pεpε 'nyɪ, 'kɪ 'lɪ Pakɪ a 'wee 'kwli. 'A -tɪ, ɔ 'nɪ -hɔa□a lɪ□ɪ, 'kɪ 'kɔkɔkui bɔ 'tɪε nɪ 'ɔ tɪ 'yɪε lε -wuwle-nyrɔwɔ a 'mɔ 'kwli. ε nɔ- nu□o, 'ɔ lee Pilatɪ, ε 'mɔ 'a 'seyo -lee -nɪ, bɔ nu 'plɪdε, bɔ -yɪyɪra -Yusu kɔ -balɔnyɔ nɪ 'hɔen a 'mɔ, 'waa bɔɪ lε, -ε di□e nu, ɔ 'mɔ 'kɔ 'wɔwɪ, ε 'mɔ □nɔ tɪ -nyɪ, 'kɪ bɔ -ha 'ɔ □nɔ tɪ 'yɪε lε.

32 -Tε 'seyo nyre 'kɪ 'ɔ, -ε -bɪ ɔ -yɪyɪra nyibli nɪ 'hɔen -mɔ', -ɔ kɔ -Yusu 'hɔen-, ɔ kɔɔ wen 'ɔ tɪ 'yɪε, 'waa bɔɪ lε.

33 -Tε ɔ 'yɪyɪra 'ɔ -Yusu 'hɔɪ bɔ, -ε di□e nu, ɔ 'mɔ 'a bɔɪ -yɪra, -ε -bɪ ɔ 'ye□e nɪ, -ε mɔ, ε 'kɔ nɪ. 'A -tɪ, ɔ 'yɪ 'a bɔɪ -yɪra.

34 Kεε -ε -bɪ, 'seyotayu -bɪ nu 'di, 'ε waa -Yusu a □mɔyε ke yɪ. Tɪ nɪ -dɔ a tɪ 'yɪ, -ε -bɪ -hlɔ kɔ 'nie 'hɔen-, nɔ- -hɔn 'lɪ□ɪ 'hɔɪ -mɔ.

³⁵ Nyiblo, -ε 'ye -tebli a pepe a 'mυ, nɔ- ne□ε -mɔ le, 'ti- 'a -mɔlenawin mɔ -ti a -tεε. Ε yru ti le, -ε mɔ, -ti a -tεε, ε ne -mɔ le, -ε di□ε nu, a 'mυ□υ □han-ti pυ -wε.*

³⁶ -Te 'seyo nu -tebli a 'mυ, 'ki 'υ -Yusu -mɔ, -ε -bi -ti -mυ', υ 'cru la 'li Nyɪsɔacriɛn 'kwli, -ti a 'mυ, ε mu ke 'lu -mɔ. -Ti a 'mυ, ε nɔ- -bu: «D 'ni -yra□a li 'a 'kla ni -do ni.»

³⁷ 'Ki 'li Nyɪsɔacriɛn 'kwli, υ 'cru la 'li□ti ni de: «Nyiblo -bu, υ waa ke yi, υ di□ε 'ni 'ye.»

-Te υ pυ la 'li -Yusu 'dabio 'kwli

(Matie 27.57-61; Maki 15.42-47; Luku 23.50-56)

³⁸ Ε kɔ la -Yusu a -nagbopi* □dυ. 'A 'nyre mɔ la Sosefu. 'Ki ε kɔ 'li 'dɪɔ -kɔ 'nyre -mɔ Alimate 'kwli. Kee, ε 'yi -huan nyiblo □dυ ni lee -ni, -ε mɔ, ε mɔ -Yusu a -nagbopi □niɔ, -ε nu□o, ε yi pie -Juukυε* a 'blυ a nyibli a huannυ. -Yusu bu 'ku 'ki, -ε -bi Sosefu a 'mυ, ε nɔ- mu 'li Pilati -mɔ, 'ε -hva -hala, ε 'mυ -Yusu a -plahυi tugbe 'yie -ha, ε 'mυ□υ 'υ -ha. -ε -bi Pilati wen ni. Pilati bu wen 'ki, -ε -bi Sosefu mu ni, 'υ -ha 'υ -Yusu a -plahυi tugbe 'yie.

³⁹ Ti a 'mυ 'yri, -ε -bi Nikodemυ nyre 'υ ni. Nikodemυ ni -do a 'mυ, nɔ- mu la 'li -Yusu -mɔ 'tɔ', ti □dυ -hi la a ti 'yri; 'ε ya hɪnhɾɔnpυ-tebli, -ε -wε 'li -bu 'wεε -kilowɪ a (30) -wlv □tu 'υ -pu ni. Hɪnhɾɔnpυ-tebli a 'mυ, 'waa 'nyre mɔ mili kɔ alowεsɪ.

⁴⁰ -ε -bi nyibli ni 'hven a 'mυ, υ 'du -Yusu a -plahυi ye', 'υ nu hɪnhɾɔnpυ-tebli a 'mυ kɔ -jise

* **19:35 19.35** Nyiblo a 'mυ, ε nɔ- mɔ Saan; nɔ- 'cru 'criɛn -bu.

'hven-, 'v 'hɪnhɪan -Yusu a -plahvɪ lɛ, ɲwɪ yɪ, -tɛ -Juukvɛ ni 'waa 'kukukui a 'b-hɪhɪa.

⁴¹ -Tɛ nɪ -do -mʊ', v kɔɔ 'v -Yusu tugbɛ 'yie, 'dʊdɔti a -ci ɲdʊ nɪ 'v. 'Kɪ 'lɪ -ci a 'mʊ 'kwli, 'kɪ 'hɪɔ gbagbʊ nɪ 'lɪ. 'Hɪɔ a 'mʊ, ɛ hlɔ yra, -wen dʊgba. Nɔ- -kɔ 'kwli, v 'bluu la 'lɪ 'dabio, (ti -hi la a ti 'yri. ɲNɪ 'yeɲe, ɛ 'wɪ- butikayu yɪ.) 'Dabio a 'mʊ, v 'yɪ -hvan 'lɪ nyiblo ɲdʊ nɪ pɪ.

⁴² -Juukvɛ a -wuwle-nyrɔwɔ* gbagbʊ mi -wlu ɲtu mɔ. Nɔ- kɔ -tɪ 'v 'kɪka -nɪ, 'v pʊ 'lɪ -Yusu a -plahvɪ 'dabio a 'mʊ 'kwli, -ɛ nuɲɔ, ɛ 'mʊɛ 'v -tɪtɛ -mʊ', -Yusu 'kʊv 'v yɛɛ.

20

*-Tɛ -Yusu -hɔn la 'lɪ 'dabio 'kwli
(Matie 28.1-8; Maki 16.1-8; Luku 24.1-12)*

¹ -Juukvɛ* a -wuwle-nyrɔwɔ*, -ɛ mɔ 'sɛɛdɪ, bʊ -hi, 'a 'sɔɔndɪ a -nyragblɪ, halɔ 'tɪɛ nɪ -tʊtʊ kɪ lɛ, -ɛ -bɪ Mari, -ɛ kɔ 'lɪ Madala, ɛ kɔ 'a 'bio -bɪ 'hven-, v nʊ- -tʊɔ 'lɪ 'dabio -mʊ' yɪ, -ɛ kɔ 'kwli v pʊ 'lɪ -Yusu a -plahvɪ. -Tɛ v nyre 'v, -ɛ -bɪ v 'yeɲe nɪ, -ɛ mɔ, 'dabio a ɲju, -ɛ mɔ 'hɪɔ, v blikeɲe lɛ, 'v -ha 'vɲv 'dabio a 'mʊ wien.

² Bʊ 'ye 'kɪɲɪ, -ɛ mɔ, 'hɪɔ a 'mʊ, v blikeɲe lɛ, -ɛ -bɪ Mari 'gba ci lɛ, 'ɛ mu 'lɪ Simɔ Piɛlɪ kɔ -nagbopi* -bɪ 'mʊ, -Yusu nʊɛ -nɪ -mɔ, ɛ wen: «D -ha 'lɪ -aan Kʊkɔnyɔ -Yusu a -plahvɪ 'dabio 'kwli nɪ, 'tɪ- -tɛ v pʊ 'vɲv bʊ, -a 'yɪ 'v -yɪ.»

³ Kɪka, kɪka, -ɛ -bɪ Simɔ Piɛlɪ kɔ -nagbopi -bɪ -mʊ' 'hven-, v 'hɪɪ nɪ, 'v 'gba 'lɪ cigbɛ 'dabio yɪ.

⁴ Bʊ yɪ 'kɪ nɪ mi, -ɛ -bɪ -nagbopi -bɪ a 'mʊ, ɛ -hi Piɛlɪ lɛ, 'ɛ 'nyɛɛ 'hru, 'ɛ nyre 'lɪ 'dabio yɪ.

5 -E -bi ε □ti 'v ni, 'ε ta 'li 'dabio 'kwli le, -jise -mu', -ε pe 'v bu, no- ε 'ye, keε, ε 'yi 'li 'dabio 'kwli -pa.

6 -Te Simo Pielu -mo -bi, ε nyre 'v, -ε -bi ε pa 'li 'dabio 'kwli ni, 'ε 'ye -jise -mu', v 'hinhian la -Yusu le;

7 ko danu -mu', v mu la□a 'lu le. -jise ko danu a 'mu 'huen-, v pe 'do bu. E 'wi yi, -te v ni la 'mu, 'v 'hinhian la□a -Yusu le, ke- ni -do v ni 'mu, 'v pe 'v bu.

8 -E -bi -nagbopi a 'mu, -ε 'nyee wen 'hru, -ε nyre wen 'li, ε pa 'li 'dabio 'kwli ni -we, 'ε 'ye□e, -ε mo, -Yusu 'yi 'li 'dabio 'kwli -ni. E no- mo bu pu 'ku□i □haan-ti, -ε mo, -Yusu -hon 'li 'kukonyibli 'nyi ni, 'ε 'hri 'klo,

9 -ε nu□o, ke la 'li bu, v 'ye la□a le ni yru, -te Nytsua a winwlon-hanyo* nu la 'a 'ciaru, 'ku 'li Nytsuacrien 'kwli, -ε mo, -Yusu ko bu -hon 'li 'kukonyibli 'nyi, ε 'mu 'klo 'hri.

10 -E -bi -nagbopu ni 'huen a 'mu, v □hian -mo, 'v mu 'li Jrusredio 'kwli de.

*-Te -Yusu 'hru la Mari yi, 'ku 'li 'dabio yi
(Matie 28.9-10; Maki 16.9-11)*

11 -E -bi Mari -me kle de, 'ε ni 'v -Yusu a 'dabio wien bu, 'ε yi we, 'ε □ti 'v, 'ε ta 'li 'dabio 'kwli le.

12 Bu yi 'ku 'li le ni te, -ε -bi ε 'ye 'li Nytsua a lelenyu ni 'huen, 'v pu -tebli puopu 'hu le, 'v ni 'v -te -mu', v pia la 'v -Yusu a 'hu bu, nyiblo ni -do 'ku 'v -tite -mu', -Yusu a 'lu □gbεε la 'li, -do -bi 'ku 'li -tite -mu', 'a bu □gbεε la 'li.

13 -E -bi v wen: «Nugba o, ε kla ni -ε ko □hien -yi we 'li?» -E -bi Mari wen: «D -ha 'ne- 'na

Tɔɔnyɔ ni. E mɔ, -te bu di 'bɔbɔ bu pu, 'n 'yi 'b -yi.»

¹⁴ E ni 'li 'a hɪhla 'kwli, -e -bi e ɔhɪan -mɔ. -Te e ɔhɪan 'ki -mɔ, -e -bi e 'ye -Yusu ni, kee, e 'ni -yruoɔo liɔi le.

¹⁵ -Yusu yiɔi 'ni 'beti -ni, e wen: «Nɔgba o, de-ko ɔhien -yi we 'li? Nyiblo a 'di -bi ɔmɔe le 'li?» Mari -mɔ -bi, -te e 'ye -Yusu, 'ki 'li 'a ɔwɔ ki, e wen 'ni, 'dɔdɔ-tebli a -ci -mɔ', nɔ- ko 'yieɔtunyɔ ɔniɔ. 'A -ti, e wen: «Nyɪbeyu o, 'bu mɔ -mɔ, ɔni gbaɔa, lee 'mɔ, -te -pu 'bɔbɔ bu, -e diɔe nu, 'mɔbɔ bla.»

¹⁶ Kee, -Yusu daɔa ni, e wen: «Mari.» -E -bi Mari ɔhɪan -mɔ, e wen: «Rabuni,» -e ɔhen 'nyre Tɔɔnyɔ, 'ki 'li -Juukɔewin 'kwli.

¹⁷ -Yusu wen: «ɔNi 'kaa 'li 'mɔ yi, -e nuɔo, 'n 'yee 'li 'na 'Bai -mɔ ni mi, 'ki 'li yako 'kwli. Kee, mu 'li -na 'ɔɪayɪnɔ -mɔ, -b mɔ 'na -nagbopɔ*, -bu lee ɔnɔ, -e mɔ, 'ki 'n mi 'li 'na 'Bai -mɔ, -e mɔ 'aan 'Bai -we, 'ki 'li 'na Nyɪsɔa -mɔ, -e mɔ 'aan Nyɪsɔa -we.»

¹⁸ -E -bi Mari mu -nagbopɔ a 'mɔ lee mɔ, -e mɔ, e 'ye Tɔɔnyɔ ni. E nɔ- lee ɔne -tebli a pepe -mɔ', e yi ɔnɔ -lee -ni.

-Te -Yusu 'hri la 'li 'a -nagbopɔ 'nyi*

(Matie 28.16-20; Maki 16.14-18; Luku 24.36-49)

¹⁹ -Nyɔwɔ ni -do a 'mɔ, -e mɔ 'sɔɔndɪ a -winse, -Yusu a -nagbopɔ* 'kukue le, 'ki 'li 'kayu -bi bu. -Te u yi la -Juukɔe* a 'blɔ a nyibli a huannɔ pie, 'a -ti, u ɔgba 'maji a pepe ni. 'Ki u ni ki 'b bu, -e -bi ti ni -do a ti 'yri, -Yusu 'hri 'li ɔnɔ 'nyi ni, e wen: «Ba ko plo a blele.»

20 Bu pu 'ki le, -ε -bi ε tɔɔ ɲnu 'a dabu a 'kwli kɔ 'a ɲmɔye 'hɛn- yɪ. -Nagbopu a 'mu, bu 'ye 'ki Kɔkɔnyɔ -Yusu, -ε -bi ɔ ni dɔdɔ.

21 -ε -bi ε wen 'ni de: «Ba kɔ plɔ a bleelɛ. -Tɛ 'na 'Baɪ -nu, 'ɛ lee 'nɛ- 'mu 'kɔ -bu ki, 'mu 'a -tɪ hla, 'na 'mumu, 'n yɪ 'a mu 'ni -lee -ni, ba na 'kɔ ki, ba hla 'na -tɪ.»

22 -Tɛ ε -hi 'ki, -ε -bi ε 'wlaa ɲnu pepe 'lu, ε wen: «Nyɪsɔa a -Hihiu* bu ni 'ɔ 'a mu ke'.

23 Nyiblo 'bu ni 'ɔ, 'ba lee ɲnɛ, 'ki 'lɪ Nyɪsɔa a -Hihiu a 'klɪ 'kwli, -ε mɔ: -Na -tɛblɪ 'kukui 'wɔwɛ ni, ε mɔ ɲhan-tɪ, 'a -tɛblɪ 'kukui 'wɔwɛ ni pepe. Kɛɛ, nyiblo 'bu ni 'ɔ, 'ba 'yɪɲɪ -lee -ni, -ε mɔ: -Na -tɛblɪ 'kukui 'wɔwɛ ni, ε mɔ ɲhan-tɪ, 'a -tɛblɪ 'kukui 'yɪ 'wɔwɛ -ni.»

-Yusu kɔ Toma 'hɛn-

24 -Tɛ -Yusu 'hru ɲnu yɪ, Toma, -ε mɔ -Yusu a -nagbopi* -mu', ɔ dɛɛ ɲYrupɔyu, nɔ- 'yɪ 'lɪ 'a 'bio 'nyɪ -ni.

25 -Tɛ 'a 'bio 'ye 'kɪɲɪ, -ε -bi kɛ- ɔ pɪɲɪ yɪ: «Toma o, -a 'ye Kɔkɔnyɔ ni.» -ε -bi Toma wen: «'Nɪ 'yɪ ŋmaŋmɔɔ -mu', ɔ kɔɔ 'lɪɲɪ ɲjɪ' a ɲpɪ 'ye, 'na -jie 'bu 'yɪɲɪ le -hɛn, kɔ, 'nɪ 'yɪ 'lɪ 'na dabu 'a ɲmɔye, ɔ wa ki yɪ, 'a 'hɔɔ 'kwli 'nyra, 'n 'yɪ 'lɪɲɪ 'lɪ -wɛ ɲbu puɲɔ ɲhan-tɪ -pi, -ε mɔ, Kɔkɔnyɔ 'hru 'kɔ.»

26 'Wee ni -do bu -hi, -ε -bi -Yusu a -nagbopu 'kukue le de. 'Kɪ Toma ni 'ki 'lɪ ɲnu 'nyɪ. -ε -bi ɔ ɲgba 'kayu, ɔ ni 'lɪ bu, 'a 'maji a pepe ni de. Ti ni -do a ti 'yri, -ε -bi -Yusu 'hru 'lɪ ɲnu 'nyɪ ni de, ε wen: «Ba kɔ plɔ a bleelɛ.»

27 -ε -bi ε wen: «Toma, 'yɪya 'nɛ- -na -jie bu, kɔ, 'ye 'na dabu a 'kwli, 'yɪya 'nɛ- -na dabu bu, -bu 'nyra 'lɪ -na -jiomɪ 'na ɲmɔye, ɔ wa ki yɪ, 'a

'hɔɔ 'kwli. 'N 'hru 'klo ni, ɲni 'pɔɔ 'kɪɪ gble de, keɛ, pɔɔɔ ɲhan-tɪ.»

²⁸ -ɛ -bɪ Toma wɛn: «'Na Kukɔnyɔ, kɔ 'na Nyɪsua.» -ɛ -bɪ -Yusu wɛn:

²⁹ «ɲBɪ -tɛ ɲye 'mɔ, nɔ- kɔ -tɪ, ɲni pɪɪ ɲhan-tɪ, -ɛ mɔ, 'n 'hru 'klo. Dɔɔɔ 'kɪ 'ɔ nyiblo -mɔ' -mɔ, -ɛ 'yɪ 'mɔ 'ye, 'tɪ- -ɛ pɔɔɔ ɲhan-tɪ, -ɛ mɔ, 'n 'hru 'klo, 'tɪ- -ɛ kuo 'mɔ ɲwɔɔ yɪ.»

'Crɪɛn -bɔ a 'mini

³⁰ -Yusu nu ɲwɪlɛkɛɛ-tɛblɪ -bɪ, 'kɪ 'ɔ 'a -nagbopɔ* ye'. -Tɛblɪ a 'mɔ, ɛ 'yɪ 'crɪɪ -nɪ, 'kɪ 'nɛ-'crɪɛn -bɔ 'kwli.

³¹ Kɛɛ, 'a dɛ -bɔ, -ɛ 'crɪɪ -nɪ, ɛ 'crɪɪ nɪ, -ɛ diɲɛ nu, a 'mɔɔɔ ɲwɔɔ yɪ kuo -nɪ, -ɛ mɔ, -Yusu, nɔ-mɔ Wanyɔ -mɔ', Nyɪsua pɔ la lɛ, ɛ di la ya, ɛ 'mɔ la 'a dakɔ wa, kɔ, 'ɛ mɔ Nyɪsua a 'Yu. 'Bɔ mɔ, 'ba pɔ Wanyɔ a 'mɔ, 'a -tɪ ɲhan-tɪ, 'ba kuo ɲnɛ ɲwɔɔ yɪ, kɔ, 'ba yɪɪɪ ɲwɪɛn nɪ kɔɛ, ɛ di -nyɪ 'a mɔ 'klo yrayɔɔ.

21

-Tɛ -Yusu 'hru la 'a -nagbopɔ yɪ, -ɔ mu la 'pa mɔ, 'kɪ 'lɪ Galɪlɛblɔgbɔ a 'yru -mɔ*

¹⁻² -Tɛ -tɛblɪ a pɛpɛ a 'mɔ, ɛ -hi, -ɛ -bɪ -Yusu 'hru nɛ 'a -nagbopɔ yɪ de, 'kɪ 'lɪ Galɪlɛblɔgbɔ a 'yru wɪɛn. -Yusu a -nagbopɔ -mɔ', -Yusu 'hru la yɪ, 'waa 'nyrɛ, nɔ- -bɔ: Simɔ Pɪɛlɪ, kɔ Toma, ɔ dɛɛ ɲYrupɔyɪ, kɔ Natanaɛlɪ, -ɛ kɔ 'lɪ Kana, 'kɪ 'lɪ Galɪlɛblɔgbɔ 'kwli, kɔ Sebede a 'yonɔ nɪ 'hɔɛn, kɔ -nagbopɔ nɪ 'hɔɛn -bɪ. Nyɪblɪ a 'mɔ, nɔ- -Yusu 'hru yɪ. -Tɛ ɛ nu 'waa yɪ'hruɛ, ɛ nɔ- -bɔ:

³ -Nyɔwɔ ɔdu, Simɔ Pielɩ wɛn: «-A 'bio -na o, 'n mi 'pa mɔ.» -ɛ -bɩ ɔ wɛn: «-Kɔ -a mu 'hɛn-mi.» -ɛ -bɩ ɔ 'du ye', 'ɔ mu 'lɩ 'yru wien. 'Kɩ ɔ 'ya 'lɩ 'blagbɩ 'kwli, 'ɔ mu 'pa mɔ. Kɛɛ, ɔ 'yɩ ɔdedede 'pa, 'tɔlɔwɔ a pɛpɛ a 'mu 'kwli.

⁴ -Nyɛ bu -nyɛ 'kɩ lɛ, -ɛ -bɩ ɔ 'ye -Yusu nɩ, 'kɩ 'ɔ 'yru a 'mu wien, kɛɛ, ɔ 'yɩɔɩ -yru.

⁵ -ɛ -bɩ ɛ wɛn: «'Yonɔ -na, ɔbɩ a 'pa dɛ?» -ɛ -bɩ ɔ wɛn: «'Klɔ a 'klɔ, -a 'yɩ dɛ 'ye.»

⁶ -ɛ -bɩ ɛ wɛn: «Ba pɔ 'aan -tɩta, 'kɩ 'lɩ 'blagbɩ a diidekɩbɩa kɩ. A di 'ye dɛ,» 'ɔ pɔɔɔ, 'kɩ 'lɩ 'blagbɩ a diidekɩbɩa kɩ. Bu pɔ 'kɩɔɩ, -ɛ -bɩ ɛ pɔ 'lɩ -hrin -hɔɔhɩ. 'A -tɩ, ɔ 'yɩ 'lɩ 'a 'nie-hɩhɩa 'lɩ -wɛ.

⁷ -ɛ -bɩ -nagbopi a 'mu, -Yusu -nɛ -nɩ -tɛɛ, bu 'ye 'kɩ ɔwɩlɛkɛɛdɛ a 'mu, -ɛ -bɩ ɛ wɛn: «Simɔ Pielɩ, -aan Tɔɔnyɔ ɔnɩɔ.» Ti nɩ -do a ti 'yri, -tɛ Simɔ Pielɩ 'wɩn, -ɛ mɔ, 'waa Tɔɔnyɔ ɔnɩɔ, -ɛ -bɩ ɛ pɔ 'a wlawɩ nɩ, 'ɛ mɔaɔa bu, -ɛ nuɔɔ, ɛ ɔga wɛn 'hɩ wɩn, 'tɩ- 'ɛ bi 'nie, 'ɛ mu 'lɩ -Yusu 'hɩ.

⁸ -Nagbopɔ -bɩ -mɔ', 'blagbɩ, nɔ- ɔ gbɛ, 'ɔ mi 'lɩ -Yusu 'hɩ -wɛ. ɔ yɩ nɩ mi, ɔ yɩ 'waa -tatɩ 'nie -mɔ lɛ nɩ -jri, -hrin a kɔanɩ-tɩ. ɔ 'yɩ 'gbahlɔn -mɔ lɛ -hlɔɔ -nɩ.

⁹ -Tɛ ɔ -kwɛ 'kɩ, ɔ ɔtɩ, -ɛ -bɩ ɔ 'yee 'ɔ na -Yusu 'hɩ, -ɛ yɩ wɩn, -hrin pɛ 'ɔ 'lu bu, kɔ 'flɔɔ, 'ɛ pɛ 'ɔɔɔ 'kɩbɩa -mɔ bu.

¹⁰ -ɛ -bɩ ɛ wɛn: «-Hrin 'aan -tatɩ pɔ 'lɩ, ba ya 'lɩ 'a dɛ,»

¹¹ Simɔ Pielɩ, 'ɛ -mu, 'ɛ 'ya 'lɩ 'blagbɩ 'kwli, 'ɛ -jri 'lɩ -tɩta, 'ɛ pɔ 'ɔɔɔ 'gbahlɔn bu, 'ɛ -ha 'lɩɩ -hrin gbagbɩ a (153) ɔwɩ nɩ ɔhlon'hɛn ɔtu 'ɔ -pu ɔtu 'ɔ ta 'kwli. ɔHaan-tɩ, -hrin a 'mu, 'ɔ -hɩ, kɛɛ -tɩta 'yɩ lɛ -cɩcɛ -nɩ.

12 -E -bi -Yusu wen: «Ba di 'li, a 'mu de di.» 'A -nagbopi □du 'yi□i 'beti -ni, -tu a -ti, -ε mo: «Nyiblo a 'di -bi -mo 'li?» -ε nu□o, u yi□e ni, -ε mo, Kükönyo □nuo.

13 -E -bi -Yusu 'yia 'u □nu 'hu bu, 'ε -nyi □nu 'floo ko -hrin -ni wen.

14 -Te ε -hon 'li 'kükönyibli 'nyi, 'a 'wi ni ta a y'hrule ε 'hru □nu yi.

-Yusu ko Pielu 'hven-

15 -Te u -we de le, -ε -bi -Yusu -tua 'li Simo Pielu a -mo'pule, ε wen: «Simo, Saan a 'yu, □bi -nue 'mu ni, 'ε -hi 'u nyibli -bi -bu 'u?» -E -bi Pielu wen: «Iin, Kükönyo, -yi□e ni, -ε mo, 'n nue -mu ni.» -E -bi -Yusu wen: «Naa 'na -nagbopu*, -te blablükönyo ni 'a blabli a naale.»

16 -E -bi -Yusu 'beti□e ni de, ε wen: «Simo, Saan a 'yu, □bi -nue 'mu ni?» -E -bi Pielu wen: «Iin, Kükönyo o, -yi□e ni, -ε mo, 'n nue -mu ni.» -E -bi -Yusu wen: «Naa 'na -nagbopu.»

17 -E -bi -Yusu 'beti□e ni de, ε wen: «Simo, Saan a 'yu, □bi -nue 'mu ni?» -Te -Yusu 'beti 'ki□i 'wi ni ta a de, -ε -bi Pielu a □wlu 'mue bu, ε wen: «Kükönyo o, -yi 'a -ne de ni. -Yi□e ni, -ε mo, 'n nue -mu ni.» -E -bi -Yusu wen: «Naa 'na -nagbopu.»

18 'Ny 'mu 'ni -lee -ni -tee, -ε mo, ti -mu' -ko 'yri -mo la gblotayu, -te -mu', -na □wlu 'yee la 'li, 'ku -mi la 'li, kee, □ni -we -huan 'yi, -di □gble -huan dabu le, nyiblo -bi 'mu -huan 'li -mu -te -bi gba, -te -na □wlu 'yi 'li -ni.»

19 ε □hen 'nyre, □hüen'küköndu -mu', Pielu di 'ku, -ε di Nytsua -ti a 'yi'buale -nyi, no- -Yusu tue □ne, 'ε ni 'pule le.

Bu pu 'ki le, -ε -bi υ 'du ye'. Bu 'du 'ki ye', -ε -bi -Yusu lee Pielh ni, ε wen: «Pielh, kue 'mu □wien.»

-Yusu ko 'a -nagbopi -mu', ε nve -ni -tee 'hven-*

²⁰ -ε -bi Pielh □hian -mo. Bu □hian 'ki -mo, -ε -bi ε 'ye -nagbopi a 'mu, -Yusu nve -ni -tee ni, 'ε kue □nu □wien -we. -Te -Yusu ko 'a -nagbopu 'hven-, υ yi la 'waa le'boodiide ni di, -te ε 'yee la ni 'kvi, -nagbopi ni -do a 'mu, no- 'ma la 'υ 'a 'lu -Yusu -wliye bu, 'ε 'beti la□a, ε wen: «Kukonyo, nyiblo a 'di -bi, -ε di -mu -na yraanyibli -ji' pu 'li?»

²¹ -Te Pielh 'ye 'ki -nagbopi a 'mu, -ε -bi ε 'beti -Yusu ni, ε wen: «Kukonyo, -ε -bi -bu, de a 'di -bi -di -hvan□a nu 'li?»

²² -ε -bi -Yusu wen: «'Bu mo, 'ni yi□i ni -hve, bu hie 'klo, □bu ya 'li yakō 'kwli, □bu □hian -mo, □bu yee 'ne□ε bu, □bi -ko 'li□i -mo? -Mo -bi, kue 'mu □wien.»

²³ -Ti a 'mu, -Yusu -hla, ε nu□o ni, Nyisva a nyibli 'υ pi le, -ε mo, -nagbopi a 'mu, ε 'ni 'ku□υ ni. Kee, seyι-seyι, -Yusu 'yi le -pu, -ε mo, ε 'ni 'ku□υ ni. Kee, ε wen 'ni: «'Bu mo, □ni yi□i ni -hve, bu hie 'klo, □bu ya 'li yakō 'kwli, □bu □hian -mo, □bu yee 'ne□ε bu, □bi -ko 'li□i -mo?»

²⁴ -Nagbopi ni -do a 'mu, -koti -Yusu 'ε pu le, ε no- ne -tebli a pepe -bu -mo le. ε yi□e ni, -ε nu□o, ε ni la -tuo ki, 'ε pu 'ne□ε 'crien -bu 'kwli. 'A -ne nyiblo 'ki 'ne- a mu 'nyi, ε yi□e ni, -ε mo, -ti a -tee, ε ne -mo le.

Ki mo 'crien -bu, ε hree mo

25 -Yusu nu -tebli -hɔɔhɔ -bi. 'Bɔ nu, ɔba -kɔ
-ba 'cɾɪ wɛn 'a pɛpɛ, 'n pɔɔv ɔhaan-ti, -ɛ mɔ, 'a
'cɾɪn 'nɪ -wɛɛnɔɛ wɛn 'nɛ- 'kɔ -bɔ ki nɪ.

Krumen, Plapo

Krumen, Plapo: Nytsua a ŋhaanttie New Testament

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Plapo Krumen

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 7 May 2025 from source files
dated 8 May 2025

12483b24-15d6-5b11-9f45-7a44a4ee6792